

Møte torsdag den 18. desember 2014 kl. 10

President: Ingjerd Schou

Dagsorden (nr. 33):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2013 (Innst. 57 S (2014–2015), jf. Meld. St. 6 (2014–2015))
 2. Interpellasjon fra representanten Jan Bøhler til klima- og miljøministeren:

«I Oslo og andre norske byer har det i flere år vært målt omfattende brudd på grenseverdiene for lokal helseskadelig forurensning av gassen NO₂ og svevestøv PM₁₀. Dette var et hovedpunkt da EFTAs overvåkningsorgan, ESA, tidligere i år besluttet å gå videre med saken mot Norge for brudd på luftkvalitetsdirektivet. For å få grunnlag for å utarbeide et troverdig svar til ESA har Miljødirektoratet satt frist til nyåret for Oslo og andre kommuner til å lage nye tiltaksutredninger. Det er avgjørende at tiltakene her blir effektive nok til å unngå at ESA reiser sak mot Norge med fare for alvorlige sanksjoner. Staten har ansvar for å tilrettelegge gode nok virkemidler til at kommunene skal greie dette. Men innenfor rammene av gjeldende lovverk og samferdselsplaner tyder mye på at det blir vanskelig.

Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at Oslo og de andre kommunene innen fristen vil være i stand til å framlegge egnede tiltak?»
 3. Interpellasjon fra representanten Rigmor Andersen Eide til klima- og miljøministeren:

«Etter lange og harde forhandlinger har EUs stats- og regjeringssjefer fått på plass en ambisiøs klima- og energipakke for 2030. Avtalen innebærer et bindende mål om at utslippene av klimagasser skal ned med minst 40 prosent sammenlignet med nivået i 1990. Energiforbruket skal dekkes av minst 27 prosent fornybare energikilder, og en skal oppnå en energieffektivisering på minst 27 prosent. Også Norge skal bestemme seg for klimamål for 2030.

Hva vil enigheten i EU om en så ambisiøs målsetting bety for Norge?»
 4. Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet for 2014 (Innst. 124 S (2014–2015), jf. Prop. 36 S (2014–2015) og Prop. 41 S (2014–2015))
 5. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om egedomsskatt til kommunane (Lovvedtak 22 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 6. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven) (Lovvedtak 23 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 7. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Lovvedtak 24 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 8. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard (Lovvedtak 25 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 9. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Lovvedtak 26 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 10. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 27 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 11. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) (Lovvedtak 28 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 12. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Lovvedtak 29 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 13. Stortingets vedtak til lov om opphevelse av lov 6. mars 2009 nr. 13 om Statens obligasjonsfond (Lovvedtak 30 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 14. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) (Lovvedtak 31 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 15. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 9. desember 2011 nr. 52 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 32 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 16. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) (Lovvedtak 33 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 17. Stortingets vedtak til lov om overgangsregel til lov 7. desember 2012 nr. 76 del V om endringer i skatteloven (Lovvedtak 34 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 18. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. desember 2013 nr. 117 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 35 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))
 19. Referat
- Presidenten:** Det foreligger fire permisjonssøknader:
- fra representanten Anna Ljunggren om foreldrepermisjon i tiden fra og med 6. januar til og med 19. juni 2015
 - fra representanten Roy Steffensen om foreldrepermisjon i tiden fra og med 6. januar til og med 13. april 2015
 - fra representanten Kent Gudmundsen om foreldreper-

misjon i tiden fra og med 6. januar til og med 9. april 2015

- fra representanten Kjell Ingolf Ropstad om permisjon i dagene 6. og 7. januar 2015 for å delta i informasjonskurs ved Forsvarets høyskole

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Aust-Agder fylke: Terje *Østebø Eikin* 6.–7. januar
For Nordland fylke: Tone-Helen *Tofien* 6. januar–19. juni

For Rogaland fylke: Kari *Raustein* 6. januar–9. april
For Troms fylke: Kristian *Støback Wilhelmsen* 6. januar–9. april

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal vil fremsette et representantforslag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:01:23]: På vegne av Hans Fredrik Grøvan, Rigmor Andersen Eide, Geir Jørgen Bekkevold og undertegnede presenterer jeg et representantforslag om å styrke den norske reiselivsnæringen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil fremsette to representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:01:54]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes og meg sjøl sette fram forslag om at lengeverende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato, 18. desember 2014, må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.

På vegne av stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om umiddelbart å sikre at praksis for afghanske barnefamilier som henvises til internflukt, er i tråd med og følger UNHCRs og Utlendingsdirektoratets, UDIs, anbefalinger.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:43]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2013 (Innst. 57 S (2014–2015), jf. Meld. St. 6 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Greni (Sp) [10:03:41] (ordfører for saken): I komitéinnstillingen gir vi innledningsvis uttrykk for prinsipielle betraktninger om vårt forhold til Sametinget og samene som urfolk. Vi viser til at staten Norge ble etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folk har samme rett til og krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Det er også nedfelt i Grunnloven § 108.

Vi gjentar også regjeringens understreking av Sametingets selvstendige rolle som politisk organ og som den samiske folkegruppens talerør for utvikling av språk, kultur og samfunnsliv. Det er gledelig at en enstemmig komité står bak disse merknadene. Går vi tilbake til tidligere års behandling av Sametingets årsmelding, har det ikke vært slik. Da har Fremskrittspartiet valgt å stille seg utenfor tilsvarende merknader. Det er positivt at vi nå står samlet.

Det skjer vesentlige overføringer til samiske formål over statsbudsjettet. For 2013 ble Sametinget tildelt 400 mill. kr, hvorav Sametingets driftskostnader utgjorde 124 mill. kr. Sametinget opplever dagens budsjettordning med tildeling fra flere departement som problematisk, og det vises i meldingen til at dette vil bli drøftet mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. I en flertallsmerknad ber vi om at oppfølging av dette arbeidet blir omtalt i neste års stortingsmelding om Sametingets virksomhet.

I Sametingets årsmelding sies det at store deler av samepolitikken blir utformet gjennom konsultasjonsordningen mellom Sametinget og statlige myndigheter. Sametinget gir uttrykk for at konsultasjonsplikten etter folkeretten omfatter så vel regjeringen som Stortinget, men at Stortinget i liten grad følger opp dette. Kommunalkomiteen gjennomførte konsultasjon med Sametinget i forbindelse med årets budsjettbehandling. Jeg vil benytte anledningen til å vise til stortingspresidentens brev til Stortingets fagkomiteer, hvor han understreker betydningen av at konsultasjonsordningen følges opp i alle aktuelle fagkomiteer.

Å styrke bruken av samisk språk er sentralt for Sametinget. «Det skal være mulig å bruke samisk og samisk skal være synlig i det offentlige rom», heter det i årsmeldingen. Komiteen peker i denne forbindelse på at kommunereformen kan føre til særlige utfordringer i kommuner med ulike vedtak om tospråklighet. Regjeringen sier at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen. Flertallet i komiteen understreker at dette må bli mer enn et velvillig utsagn. Om nødvendig må det følges opp med særlige økonomiske bidrag.

Sametinget prioriterer kultur høyt og har som målsetting å få flere arbeidsplasser i samiske kulturbaserte næringer. Komitéflertallet, alle unntatt regjeringspartiene, framhever betydningen av at det nye museumsbygget Saemien Sijte på Snåsa blir realisert. Dette prosjektet er et fyrtårn for den sørsamiske kulturen.

Det foreligger ferdige og godkjente planer for nybygg

på Snåsa. I Senterpartiets alternative budsjett har vi satt av 10 mill. kr som oppstartbevilgning. I det nå vedtatte statsbudsjettet for 2015 har flertallet lagt inn en bevilgning på 3 mill. kr, som etter det jeg forstår, skal brukes til nyprosjektering. Det betyr en ytterligere utsettelse av byggingen. Det er beklagelig at vedtak om bevilgninger til dette prosjektet har trukket så langt ut i tid, og det er ekstra beklagelig at utbygging nå sendes ut i nye runder og ny usikkerhet.

Sametinget prioriterte fire satsingsområder innenfor næringspolitikken i 2013. Det er rammebetingelsene for primærnæringene, attraktive lokalsamfunn, kulturnæringer og verdiskaping og nyetableringer. Sametinget uttrykker bekymring for negativ utvikling i samiske områder med befolkningsnedgang og lave fødselstall. Jeg mener næringspolitikken må gis et økt fokus i samhandlingen mellom statlige myndigheter og Sametinget. I så måte beklaget Sametingets representanter i høringen at kuttet i generelle utviklingsmidler i næringsavtalene siste år ville gi store problemer. For Senterpartiets del har vi kompensert dette gjennom å avsette 5 mill. kr øremerket næringsutvikling. Primærnæringene sliter med at effekten av forebyggende tiltak innen rovdyrforvaltningen har vist seg å være til liten nytte for reindriftsnæringen. Jeg kjenner dette fra mitt eget område. Manglende kontroll med rovdyrstammene er en trussel mot bevaring av sørsamisk reindrift og kultur.

Som saksordfører for Stortingets behandling av Sametingets årsmelding for 2013 er jeg glad for å kunne si at meldingen viser et omfattende og godt arbeid fra Sametinget for å ivareta det samiske folks interesser og samfunnsliv, og jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid.

Stein Erik Lauvås (A) [10:09:04]: Sametinget har siden åpningen høsten 1989 blitt tillagt flere oppgaver og er gitt mer myndighet på en rekke områder som er viktige for den samiske befolkningen. Det er bra og riktig at det har vært en slik utvikling.

Det vises i meldingen til at Sametinget er regjeringens viktigste dialogpartner i samepolitiske spørsmål, og at alle departementer har ansvar for å følge opp gjennomføringen av den statlige politikken overfor samene innenfor sine respektive sektorer, men at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har et spesielt ansvar for samordningen.

Sametinget skriver i sin melding for 2013 at dagens budsjettordning med tildelinger fra flere departementer ikke oppfyller målsettingen om en helhetlig samepolitikk, samtidig som dagens budsjettordning heller ikke bidrar til å styrke Sametingets legitimitet. Det er derfor bra at Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal ta opp spørsmålet og se på andre løsninger som kan fungere bedre – selvfølgelig i samråd med Sametinget selv. Komiteens flertall, unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, ber om at dette arbeidet skal omtales i inneværende årsmelding, altså den årsmelding vi får for 2014.

Så er det viktig å merke seg at en samlet komité understreker regjeringens og Stortingets ansvar for at konsultasjonsavtalene mellom statlige myndigheter og Sametinget blir etterlevd.

Videre i meldingen pekes det på Sametingets viktige rolle hva gjelder å utvikle og ivareta det samiske språk, og man peker på at tiltakene i Handlingsplan for samiske språk har bidratt positivt til dette. Her peker også komiteen på at endringer i kommunestrukturen kan føre til utfordringer i kommuner med ulike vedtak om tospråklighet, og forutsetter at samiske språkbrukere i den sammenheng ikke skal komme dårligere ut som følge av eventuelle kommunesammenslåinger. Dette må etter hva jeg forstår, tolkes dit hen at vedtak om tospråklighet videreføres mer eller mindre automatisk i en eventuell ny kommunestruktur.

Et annet viktig område som berøres i meldingen, er samisk kultur. Det understrekes at det er viktig og berikende for Norge å ta vare på samisk kultur, samiske tradisjoner og samisk språk. Her har norske myndigheter et sterkt overordnet ansvar i samarbeid og samforståelse med Sametinget. I denne forbindelse skal det også nevnes at det vil være av stor betydning at museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert, men jeg konstaterer at det i regjeringens budsjettforslag for 2015 ikke var avsatt midler til bygging av dette.

Videre er det verdt å merke seg at regjeringen skal sikre gode og forutsigbare rammer for reiselivsutviklingen og ser at arktisk landbruk har potensial for økt verdiskaping. Da rimer det dårlig at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett kuttet i midlene til arktisk landbruk, de kuttet i midlene for å utvikle samisk språk og kultur, de kuttet i pressestøtten til samiske aviser, og de kuttet i midlene til næringsutvikling. Arbeiderpartiet har andre prioriteringer, som vi har vist i vårt alternative budsjettforslag.

Jeg skal avslutte innlegget med å si at meldingen om Sametingets virksomhet for 2013 gir et godt bilde av utfordringene og oppgavene som Sametinget har, og at Sametinget har sin berettigede plass. Det er bare å gjenta, og minne oss selv på, at regjering og storting har et stort ansvar for å gi Sametinget arbeidsvilkår og økonomi som gjør at de kan utføre sin viktige samfunnsoppgave.

Helt til slutt vil jeg bruke anledningen til å ønske Sametinget og deres representanter en riktig god jul og et godt nytt år.

Bjørn Lødemel (H) [10:13:17]: Sametinget si årsmelding for 2013 viser ein brei og målretta aktivitet for å hevde samiske interesser og samisk kultur. Sametinget spelar ei viktig rolle som varetakar av den samiske folkegruppa sitt sjølvstendige ansvar for å utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. I årsmeldinga til Sametinget for 2013 blir det vist til at Sametinget prioriterer fire innsatsområde innanfor næringspolitikken. Det er rammevilkår for primærnæringane, attraktive lokalsamfunn, kulturnæringer og verdiskaping og nyetablering.

I stortingsmeldinga understrekar regjeringa at Sametinget som folkevald organ har stor fridom, og at regjeringa difor ikkje er ansvarleg for Sametinget si politiske verksemd eller vedtak Sametinget gjer som politisk organ. I stortingsmeldinga blir det òg vist til at prosedyrar for konsultasjonar mellom statlege myndigheiter og Sametinget er eit av dei viktigaste rammeverka for å sikre samane sin folkerettslege rett til deltaking i saker som angår dei.

Regjeringa har slått fast at konsultasjonsordninga skal bevarast, men at det framleis er utfordringar i samhandlinga mellom Sametinget og statlege myndigheiter.

Sametinget har ei klar målsetjing om å auke og styrke bruken av samisk språk. Det skal vere mogleg å bruke samisk, og samisk skal vere synleg i det offentlege rom, heiter det i årsmeldinga. Arbeidet med å styrke dei samiske språka har vore ei prioritert oppgåve over lengre tid. Det gjeld samisk språk generelt, men det er av ekstra stor betydning for dei små språkgruppene som sørsamisk og lulesamisk.

Regjeringa viser i stortingsmeldinga til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sett ned eit offentleg utval for å sjå nærare på både lovverk om samisk språk og overordna spørsmål om ansvarsdeling og vidare arbeid med språka. Sametinget har også føreslått medlemmar til dette utvalet. Regjeringa understrekar også i stortingsmeldinga at samiske språkbrukarar ikkje skal kome dårlegare ut som følge av endringar i kommuneinndelinga.

Sametinget prioriterer kultur høgt, og ein har som målsetjing å få fleire arbeidsplassar i samband med samisk kultur og kulturbaserte næringar. Ei sak som vår regjering arva etter tidlegare raud-grøne regjeringar, er Saemien Sijte. Saemien Sijte tek imot driftsstøtte over Sametinget sitt budsjett både som kulturhus og som museum. I stortingsmeldinga blir det vist til at den største utfordringa for Saemien Sijte er at museet ikkje har den bygningsmessige standarden som blir kravd for å kunne vere attraktiv møteplass og utstillingsvindaug for samisk kultur.

I stortingsmeldinga blir det vist til at finansiering av nybygget til Saemien Sijte har vore høgt prioritert i Sametinget i fleire år. Det har vore jobba med nybygg for Saemien Sijte heilt sidan 1980-talet. Forprosjektet var ferdig i 2011, men prosjektet manglar framleis finansiering frå staten. Nybygget er kostnadsrekna til mellom 200 mill. kr og 250 mill. kr, og det er vel hovudårsaka til at det ikkje blei sett i gong bygging av den raud-grøne regjeringa.

I ein komitémerknad frå regjeringspartia blir det vist til at eventuelt omfang av bygging av museumsbygg for Saemien Sijte blir ein å kome tilbake til i den ordinære budsjetthandsaminga. I budsjettavtalen for 2015 mellom regjeringspartia og samarbeidspartia er det sett av 3 mill. kr til prosjektering av nytt forprosjekt for å få redusert utbygginga av Saemien Sijte. Denne saka har blitt liggjande på vent i mange år under den raud-grøne regjeringa grunna dei store kostnadene i prosjektet. No kan ein få meir realistiske kostnader i prosjektet, og dimed aukar også sjansane for realisering.

I årsmeldinga frå Sametinget blir det også vist til at effekten av førebyggjande tiltak innan rovdyrforvaltninga har vist seg å vere til liten nytte innanfor reindriftsnæringa. Det blir vist til at denne utfordringa er ein trussel mot bevaring av særleg sørsamisk reindrift og kultur. Denne årsmeldinga er for 2013. Det vil seie at det er frå det siste året med raud-grøn regjering, og den kritikken som ligg i dette, høyrer den førre regjeringa til. Eg har stor tillit til at denne regjeringa vil føre ein rovviltpolitikk som tek betre omsyn til sørsamisk tamreindrift enn det ein såg med den førre regjeringa.

Marie Ljones Brekke (KrF) [10:17:42]: Det er en glede å få gratulere Sametinget med 25-årsjubileum i år. Sametinget er en viktig institusjon som er med på å ivareta Grunnloven § 108, som pålegger statens myndigheter å legge til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget er et folkevalgt organ som har stor egenfrihet. Regjeringen er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller de vedtakene som Sametinget gjør.

Det er viktig og berikende for Norge å ta vare på den samiske kulturen, samiske tradisjoner og de samiske språkene. Samene er Norges urfolk og har som sådan et folkerettslig krav på et særlig kulturvern. Norske myndigheter har et overordnet ansvar for å medvirke til å bevare og videreutvikle samisk kultur i dialog og samråd med Sametinget.

Da vi nylig kunne høre at Sverigedemokratenes parti-sekretær, Björn Söder, uttalte at jøder og samer kan få bo i Sverige, men at de ikke er svensker, ser vi at behovet for å ivareta samenes interesser er høyst relevant og viktig. Jeg er glad for at vi i budsjettet økte bevilgningene med 2 mill. kr til samiske formål, og at vi sikret momsfrigjøring og pressestøtte til samiske nyhetsmedier.

I årsmeldingen er det gledelig å se at Sametinget prioriterer kulturformål høyt. Ved aktiv bruk av økonomiske virkemidler gjennom samarbeid med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling, og ved dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, arbeider Sametinget for å ivareta og utvikle mangfoldet innen samisk kultur.

Kristelig Folkeparti vil framheve betydningen av at det nye museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert. Dette vil være av stor betydning for den sørsamiske kulturen. På sikt ønsker Kristelig Folkeparti også en ny samisk nasjonalscene, med nytt teaterbygg, i Kautokeino.

Valgdeltagelsen under sametingsvalget i 2013 var på 66,9 pst., noe som er bra. Valgresultatene viser også at det er en jevn kjønnsbalanse blant Sametingets representanter. Utfordringen er å engasjere samiske ungdommer til å skrive seg inn i manntallet, sånn at de får mulighet til å stemme ved sametingsvalget. Jeg vil i den anledning også oppfordre samer til å skrive seg inn i manntallet og engasjere seg i samepolitiske spørsmål, sånn at samenes identitet og kultur bevares og videreutvikles.

Helt til slutt: En av de siste sakene som omtales i årsmeldingen, er konsultasjonsprosedyren mellom Sametinget og statlige myndigheter. Både regjeringen og Stortinget har et ansvar for at konsultasjonsordningen blir etterlevd. Det kan derfor være greit å minne om stortingspresidentens brev til fagkomiteene i Stortinget fra mai 2013. Der understreker stortingspresidenten bl.a. at fagkomiteene må legge vekt på å høre Sametinget når det treffes beslutninger som har betydning for samiske interesser.

André N. Skjelstad (V) [10:21:16]: Vi skal i dag ha årsmeldingen for Sametinget opp til behandling her i salen. Sametinget er et viktig organ for vår urbefolkning. Det som også er viktig å merke seg, som også omtales i meldingen og som flere har vært innom, er selvfølgelig utfordrin-

gene med hensyn til tospråklighet. På min måte vil jeg si at dette er noe vi er oppmerksom på nå før kommunesammenslåingen, og når den oppmerksomheten er der, tror jeg ikke at dette er det største problemet. Men det er selvfølgelig opp til oss å være oppmerksom på det, for språk er særs viktig også når det gjelder identitet.

Meldingen omhandler og drøfter også kulturminner, som er svært viktig med hensyn til registrering av hvor det i tidligere tider har vært samisk virksomhet. Kultur og næring henger nøye sammen med den samiske identiteten, og derfor er det også gledelig – selv om ikke representanten Lauvås hadde fått det med seg – at vi faktisk fikk på plass at aviser får den samme statsstøtten som i fjor. Jeg regner med at også representanten Lauvås gleder seg over det.

For øvrig er det flere som har vært innom det sørsamiske, og i mitt område er det sørsamisk kultur og virksomhet. Derfor er det gledelig at en del partier, etter at de kom ut av regjering, begynner å brenne også for Saemien Sijte. Derfor har vi, sammen med Kristelig Folkeparti, faktisk fått regjeringen med på å se på prosjektet på nytt, og vi har tro på at vi kan få det gjennom, noe som dessverre ikke ble prioritert i løpet av de foregående åtte årene. Som sagt: Sørsamene er en minoritet i minoriteten og særs viktig å ta hensyn til framover.

Det som også er å merke seg, er at dette er en urbefolkning som vi har et særlig ansvar for å ta vare på. I innlegg før meg har det blitt pekt på hvordan enkelte grupperinger i Sverige ser på dette. Jeg synes det er svært beklagelig at vårt naboland og et stort parti der vektlegger det. I denne sal – og det er også gledelig når det gjelder denne meldingen – er det et samstemt storting som helt klart ser behovene med hensyn til utfordringene for den samiske kulturen, og det gleder meg.

Karin Andersen (SV) [10:24:20]: Staten Norge er etablert på territoriet til to folk: nordmenn og samer. Jeg velger å starte med det sjøl om dette er en årsmelding for Sametinget for 2013, nettopp fordi vi i jubileumsåret for Grunnloven har diskutert samenes stilling også i Grunnloven, og det er viktig.

I Grunnloven står det at statens myndigheter har et ansvar for å legge til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Mange av oss mener at det burde stått urfolk, for det er begrepet som er brukt i ILO-konvensjonen som Norge er forpliktet på. Det ble nedstemt i Stortinget, og forslaget vil bli reist på nytt, for vi mener at det vil være den eneste riktige formuleringen i Grunnloven hvis vi skal ivareta det at dette landet er etablert på territoriet til to folk, og at de er likeverdige.

Jeg er glad for at representanten Brekke Ljones fra Kristelig Folkeparti tok opp det som skjer i Sverige nå, ikke fordi det er slik i Norge, men fordi slike krefter finnes, og det er nettopp derfor det er så viktig å få slått fast også i vår grunnlov at urfolk er et begrep som vi anerkjenner helt opp i Grunnloven, og at vi anerkjenner at vi er to folk som har akkurat like store rettigheter. Det er det diskusjonen i Sverige handler om. Jeg er redd for at disse forholdene også finnes i Norge, ikke som begrunnelse fra

dem som har ment noe annet om Grunnloven, men vi som mener det, må slå det entydig fast.

Så er Sametinget veldig viktig. Jeg tror vi alle sammen må være opptatt av å styrke Sametinget som demokratisk organ. Derfor er det viktig at Stortinget har et mye tettere, løpende samarbeid med Sametinget. Vi har etablert rutiner for det, og vi forsøker å gjennomføre det, men jeg tror at vi alle sammen, sikkert også partigruppene, kan samarbeide tettere med Sametinget på et mer systematisk vis, nettopp for å styrke den demokratiske biten av det.

Under høringene til årets budsjett kom det opp viktige spørsmål som jeg mener Stortinget og regjeringen må diskutere, bl.a. at vi baserer det meste av politikken vår på sektoransvar. Det er Kommunal- og moderniseringsdepartementet som har hovedansvaret, men ellers er det veldig mye som er sektoransvar. Kulturdepartementet har ansvaret for kultur, Utdanningsdepartementet har ansvaret for utdanning osv. I hvert fall fra Sametingets synsvinkel kan det se ut som at dette gjør at noen av de samiske interessene drukner litt for hvert år i kampen om budsjettkronene, altså at de aldri kommer høyt nok opp. Dette er på veldig mange områder en vanlig måte å jobbe på, det kalles vel «mainstreaming» internasjonalt, og vi tenker at det skal være sektoransvar. Men jeg vil at vi skal stille oss spørsmål om dette ivaretar de samiske interessene godt nok. Som på veldig mange andre områder handler dette – når det kommer til krita – om fordeling av penger.

På noen få områder deler komiteen seg i denne saken. Der er Fremskrittspartiet og Høyre, altså regjeringspartiene, på den ene siden og alle de andre på den andre siden. Stort sett handler det om å fordele penger. Det ser vi også i årets budsjett, der det fra regjeringens side er kuttet i veldig viktige samiske spørsmål: på kultur, ikke minst på samiske aviser, som jeg mener er en av de viktigste demokratiske organene som finnes. Hvis man skal klare å bevare sitt språk og sin kultur, er man avhengig av å ha aviser som fungerer godt på morsmålet. Digitale læremidler er veldig viktig, og ikke minst rettshjelp. Også disse temene har det vært kuttet i i forslaget fra regjeringen til årets budsjett. Det viser at det er forskjell på hvordan man vektlegger det. Hvis man skal klare å få vektlagt disse interessene tungt nok, er det uhyre viktig at de ikke drukner i budsjettprioriteringene i det enkelte departement.

Derfor er konsultasjonsordningen også så viktig, og det er viktig at man nå får gått skikkelig igjennom dette for å se at merkostnadene for tospråklighet i alle kommunene blir kompensert tilstrekkelig.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:29:45]: Det sies gjerne at kvaliteten på et samfunn kan måles ved å se på hvordan det behandler sine minoriteter. Innstillingen viser at det er bred politisk enighet om å videreføre urfolks- og minoritetsvernet. Det vitner om at det er et sterkt ønske om å ta vare på og respektere mangfoldet i vårt samfunn. Dette verdisynet gjenspeiles også i Sundvolden-erklæringen, hvor regjeringen sier:

«Det er viktig og berikende for Norge å ta vare på samisk språk, kultur og tradisjoner.»

I mine samtaler med sametingspresidenten det siste året

har jeg fått innsikt i bredden og omfanget i de oppgavene som Sametinget daglig arbeider med. For oss som ikke selv er samer, og som ikke kjenner samisk kultur så godt, kan det være vanskelig å få øye på alle nyansene i same-nes språk, kultur og tradisjoner. Som samenes folkevalgte organ, kjenner Sametinget til variasjoner i det samiske samfunn og har også kunnskap om hva som oppleves som de største utfordringene i de ulike samiske lokalsamfunnene. Sametinget er et erfarent og kompetent organ, som jeg opplever at det er nyttig å ha dialog med når politikk skal utformes.

Stortinget ga i juni 2014 sin tilslutning til at det skal gjennomføres en kommunereform. Målet for kommunereformen er færre og større kommuner med sterke fagmiljøer og grenser som er tilpasset innbyggernes bosted, arbeidssted og hverdagsliv. Arbeidet med å skape større kommuner aktualiserer ulike problemstillinger om forvaltningsområdet for samisk språk, slik også komiteen adresserer i innstillingen. En problemstilling som har vært reist av Sametinget og flere kommuner, er hvordan man håndterer en situasjon der en kommune innenfor dagens forvaltningsområde slås sammen med en kommune utenfor forvaltningsområdet, eller eventuelt blir delt. Regjeringen er opptatt av å ta vare på samisk språk, og vi vil vektlegge at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen. Jeg vil legge til at ambisjonen bør jo være at de skal komme bedre ut etter kommunereformen.

I Sametingets språkmelding fra 2012 fremhevet Sametinget behovet for å nedsette et utvalg om samiske språk. Regjeringen satte 19. september i år ned et utvalg som skal se på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge. Utvalget skal bl.a. vurdere dagens ordning med et forvaltningsområde for samisk språk, prosedyrer for innlemmelse, og om det bør innføres et mer fleksibelt regelverk. Aktuelle løsninger skal vurderes i lys av det pågående arbeidet med kommunereformen. Regjeringen vil avvente språkutvalgets tilråding før det tas konkret stilling til om, og eventuelt i hvilket omfang, regelverket om forvaltningsområdet for samisk språk bør endres. Utvalget skal fremme sitt forslag innen 15. februar 2016.

Regjeringen er opptatt av å bevare konsultasjonsprosedurene mellom Sametinget og statlige myndigheter – for skal man lykkes i samepolitikken, er det viktig at det legges til rette for gode arenaer for dialog. Gjennom dialog utvikler vi forståelse, kunnskap og respekt for hverandres synspunkter. På den måten får vi et bedre beslutningsgrunnlag når problemstillinger skal løses.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:33:44]: Jeg synes det er fint at statsråden tar opp dette med samisk språk og viktigheten av det. Han er inne på kommunereformen med tanke på hvordan dette skal håndteres ved en eventuell kommunesammenslåing der kommuner som har tospråklighet, går sammen med kommuner som ikke har det.

Jeg synes som sagt det er gode signaler statsråden gir for hvordan dette skal fungere, men jeg har allikevel lyst

til å utfordre statsråden til å si noe mer konkret om hvordan dette skal følges opp, og at man – dersom det skulle komme slike kommunesammenslåinger – slipper å få lange debatter om hvorvidt man skal videreføre tospråklighet eller ikke.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:34:32]: Jeg takker for spørsmålet. Dette er en sak som vi er svært opptatt av, og som jeg understreket i mitt innlegg, bør ambisjonen og målet være at de samiskspråklige ikke bare skal komme like godt ut, men at de skal komme bedre ut. Det er også grunnen til at vi har gitt Språkutvalget i oppgave å se særskilt på disse spørsmålene. Vi er bredt opptatt av de samiske språkene.

Vi har også understreket at fylkesmenn som har språkforvaltningsområder, skal ha kontakt med Sametinget i arbeidet, og vi vil nå se både på hva som kommer fra Språkutvalget, og også på midlertidige løsninger, hvis det er nødvendig i overgangen i kommunereformen.

La meg bare til slutt også legge til at vi er opptatt av å styrke samisk språk på mange områder. Senest i forrige uke fikk vi på plass samisk tastatur for mobiltelefoner. Det vil bety mye for samisk ungdom, som nå kan bruke samiske tegn også når de bruker mobiltelefon.

Helga Pedersen (A) [10:35:55]: Fremskrittspartiet i regjering har fredet Sametinget, og det er veldig bra. Men samtidig er det hevet over enhver tvil at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen har gitt landet en ny retning også når det gjelder samepolitikken. Vi har i år sett at fiskeriministeren har nektet å konsultere med Sametinget om ny kongekrabbepolitikk, vi ser kutt til Sametinget og samiske formål, selv om Kristelig Folkeparti og Venstre har rettet opp noen av de verste kuttene, og vi ser også en kommuneøkonomi som setter samiskspråklige barnehager og skoler under press. Men det aller småligste tror jeg er at man legger ned Rettshjelpskontoret Indre Finnmark, som er et samiskspråklig rettshjelpstilbud – det eneste som fins i landet, tror jeg. Det står i skarp kontrast til statsrådens formuleringer om at kvaliteten på et samfunn kjennetegnes av hvordan man behandler sine minoriteter.

Har dette kuttet noen som helst faglig begrunnelse, eller er det bare en saldering for å gi plass til skatteutt for dem som har mest fra før?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:36:59]: Det var veldig mange problemstillinger inn i én kort replikk.

La meg bare slå fast det grunnleggende, nemlig at den samepolitikken som har et bredt flertall i Stortinget, også blir videreført under denne regjeringen. Jeg vil legge til at vi på en del områder har styrket samepolitikken. Vi fikk i gang igjen arbeidet med den nordiske samekonvensjonen, vi har fått på plass bygging av et nytt kontorbygg for Sametinget, og vi har satt ned et språkutvalg for å styrke de samiske språkene.

Så er jeg opptatt av at vi skal både videreføre og forsterke konsultasjonsordningen. Det er også grunnen til at vi sammen med Sametinget nå vil legge til rette for et seminar for de statlige myndighetene, nettopp for at ulike stat-

lige myndigheter skal få mer kunnskap om hvordan man kan få til gode konsultasjonsordninger. Min erfaring er at det har veldig god virkning.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, vet Helga Pedersen at det ligger under en annen statsråd.

Helga Pedersen (A) [10:38:07]: Når regjeringen kutter i samiskspråklige tilbud og kutter i samiske formål, når fiskeriministeren nekter å konsultere med Sametinget om et veldig sentralt fiskeripolitisk spørsmål, når regjeringen nettopp har satt ned et klimaråd uten at Sametinget er representert eller invitert til å være med, er det ikke en videreføring av den politikken som det har vært bred politisk enighet om. På disse områdene er vi dypt uenige.

Så registrerer jeg at kommunalministeren viser til at når rettshjelpstilbudet i Indre Finnmark blir nedlagt, tilhører det en annen statsråds område. Ja, det er riktig, men jeg trodde sameministeren hadde et ansvar for å koordinere regjeringens samepolitikk. Tar ikke dagens kommunalminister og sameminister det ansvaret?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:39:01]: Jeg stiller meg veldig undrende til den sterke retorikken som representanten Helga Pedersen bruker. Jeg har konsultasjonsmøter med Sametinget, og jeg møter ikke den typen retorikk og kraftige angrep fra Sametinget, snarere tvert imot har denne regjeringen og denne statsråden en god dialog med Sametinget, og vi bringer også frem viktige samepolitiske spørsmål. Så vil det selvsagt være konkrete saker hvor regjeringen og Sametinget er uenig, og det er selvsagt også konkrete saker hvor regjeringen og opposisjonen kan være uenig, men hovedlinjen er at politikken knyttet til samer og minoriteter er en politikk som videreføres, og på flere områder blir den også styrket. Jeg mener det er veldig konkrete problemstillinger som vi bør ta opp, og som vi bør diskutere, bl.a. hatytringer og diskriminering. Det er viktige spørsmål som jeg er i dialog med Sametinget om. Det er spørsmål som jeg også gjerne kunne tenke meg å drøfte med Stortingets ulike partier.

Helga Pedersen (A) [10:40:10]: Når det gjelder Sameetingets holdning til at fiskeriministeren nekter å konsultere om kongekrabbepolitikken, så er det noe som Sameingsrådet har reagert meget sterkt på. Jeg har også lagt merke til at det har vært en ganske sentral diskusjon når Sametinget har møttes i plenum, så den kritikken kan ikke være ukjent for regjeringen. I så fall er det overraskende at kommunalministeren ikke har fått det med seg.

Jeg registrerer at kommunalministeren ikke vil svare på spørsmål om Rettshjelpskontoret Indre Finnmark. Det er altså et samiskspråklig rettshjelpstilbud. Det er noen av dem som har hatt størst problemer i det norske samfunnet med å nå fram og få sin rett fremmet i rettssystemet. Jeg har en mistanke om at kommunalministeren kanskje ikke er kjent i det hele tatt med at dette tilbudet nå legges ned. Vil kommunalministeren forfølge dette videre i regjeringen og ta sin del av ansvaret for at også samiskspråklige kan få fremmet sin rett gjennom rettssystemet, og få den hjelpen man trenger for å få gjort det?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:41:15]: Statsråden kjenner selvsagt til det spørsmålet, men, som jeg understreket, det ligger under en annen statsråd. Representanten Pedersen burde ha såpass lang erfaring fra dette huset at hun også vet at den typen spørsmål kommenteres av den ansvarlige statsråd.

Jeg er veldig opptatt av at konsultasjonsordningen skal videreutvikles og styrkes. I veldig mange spørsmål har vi svært god konsultasjon. Jeg er glad for at det også tas på alvor i Stortinget, og at stortingspresidenten har understreket at komiteene skal følge det opp. Det vil være noen områder der det kan være ulik holdning til om det er et tema som det skal konsulteres om eller ikke. Jeg vil anta at det også i de åtte foregående årene, da Arbeiderpartiet satt i regjeringskontorene, var enkelte saker hvor man var uenig med Sametinget. Det er en del av det demokratiske systemet – vi samarbeider der vi kan samarbeide, og så vil det være noen områder hvor man er uenig.

Heidi Greni (Sp) [10:42:27]: I meldingen heter det at regjeringen er opptatt av å ta vare på samisk språk og vil vektlegge at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut ved en eventuell endring i kommuneinndelingen. Statsråden var veldig tydelig på at de tvert imot skulle komme bedre ut ved en eventuell kommunesammenslåing. Det er veldig bra, og beroligende å høre.

Samtidig blir jeg litt urolig når jeg ser at regjeringspartiene ikke vil være med på en merknad som resten av komiteen står bak, som sier at det må ytes økonomiske bidrag for å unngå at samiske språkbrukere kommer dårligere ut ved en eventuell kommunesammenslåing. Hvis det blir større kommuner der en liten del av kommunen i dag er tospråklig og resten ikke er det, er vi helt sikre på at det vil påbeløpe store ekstrautgifter hvis de skal få et like godt tilbud som i dag. Hvordan vil statsråden følge opp dette?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:43:30]: La meg først understreke at jeg er veldig glad for det sterke engasjementet som er for de samiske språkene i Stortinget. Det betyr at vi har en felles plattform.

Nå har vi satt ned det samiske språkutvalget. Det skal jobbe bredt. Ett av oppdragene knytter seg til kommune-reformen og hvordan to kommuner håndterer situasjonen når den ene er innenfor det samiske språkforvaltningsområdet og den andre ikke.

Men det er bare én del av utvalgets arbeid. Jeg er opptatt av at vi skal jobbe bredt for å styrke de samiske språkene. Så vi vil nå i første omgang avvente den innstillingen de kommer med. Vi jobber også med å se på ulike overgangsordninger – om det blir nødvendig.

I tillegg har vi bevilget penger til Sametinget, slik at Sametinget også kan delta aktivt i arbeidet med kommune-reform. Jeg registrerte at de hadde en konstruktiv dialog om det i Sametinget for noen få uker siden.

Karin Andersen (SV) [10:44:40]: For første gang i historien har vi et parti i regjering som sier at de vil legge ned Sametinget. Det er spesielt, og det er jo spor etter det i budsjettet som regjeringen la fram. I mitt innlegg tok jeg

opp dette med sektoransvaret, og vi fikk det demonstrert her nettopp nå. Når statsråden får et spørsmål om fri retts- hjelp, som er så avgjørende viktig for mennesker som har behov for å få oppfylt rettighetene sine – man har krav på retts- hjelp – så svarer statsråden at det kan han ikke svare på, for det har en annen statsråd ansvaret for. Det er nettopp det jeg tok opp i mitt innlegg, dette med at det kanskje er behov for mer samordning av denne politikken, slik at man har én statsråd eller ett departement som virkelig har ansvaret og tar samordningsansvaret ordentlig – ikke bare samler sammen de innspillene som kommer fra de andre departementene, men sikrer at de målsettingene vi har for samepolitikken, faktisk blir gjennomført i alle budsjett, i alle departement.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:45:47]: La meg først si at representanten Karin Andersen kunne jo også glede seg over den brede politiske enigheten som er i Stortinget og mellom storting og regjering i de samepolitiske spørsmålene. Jeg mener at det er en styrke. Det gir trygghet og styrke i det arbeidet som vi skal gjøre.

Jeg har dialog med Sametinget om hvordan vi skal håndtere disse spørsmålene fremover, om det er slik at bevilgningene skal bevilges over det enkelte departements budsjett, eller om man skal samle det. Det er en problemstilling som både Sametinget og jeg er enige om har både fordeler og ulemper. Det kan være en fordel at disse bevilgningene samles på ett budsjett, men det er også en styrke i at samepolitiske spørsmål er forankret i Kunnskapsdepartementet, i Helsedepartementet, i Justisdepartementet og i de andre departementene. Så her er det fordeler og ulemper, og vi er nå inne i en fase hvor vi drøfter det med Sametinget.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kirsti Bergstø (SV) [10:47:09]: Jeg har lyst til å starte med ros fordi Sametinget har gjennomført en utrolig treffsikker og god kampanje som heter «Snakk samisk te mæ», der 24 unge språkambassadører har jobbet frivillig med å synliggjøre samisk språk, bl.a. i sosiale medier. Det er veldig gledelig, og det er veldig gledelig å se at mye går framover, f.eks. at samiskspråklige foreldre i større grad snakker samisk til sine unger. Da er det avgjørende at skolen følger opp med samiske digitale læremidler for å fortsette språkstimuleringen man holder på med hjemme. Der ser vi at det er et stort etterslep, og et sånt løft kan ikke Sametinget ta alene.

Sápmi er rik på ressurser. Det betyr også at man kan oppleve konflikt rundt hvordan de skal utnyttes, og hvordan areal skal brukes. Mineralsaker er et tilbakevendende problem på grunn av uenigheten om dagens minerallov. Norge har fått en tydelig anbefaling fra Tyskland ved gjennomgang av Norges periodiske rapport til Menneskerettsrådet 7. juli om å styrke dialogen med urfolk som berøres av den økte mineralaktiviteten i nord, med mål om å finne en løsning som kan aksepteres av begge parter. Den 20. au-

gust svarte Norge på anbefalingen ved å akseptere den, og det betyr at Norge internasjonalt har lovt å intensivere dialogen for å oppnå enighet om mineralaktivitet i nord. Jeg mener det er et betimelig spørsmål å stille hvordan dette vil bli fulgt opp videre fra Norges side.

Ellers har vi noen uavklarte saker som gjelder kultur og historie. SV gleder seg over alle penger som er flyttet i riktig retning og til samiske forhold i den budsjetttrunden som har vært, men vi ser at det er flere uavklarte saker. Blant annet gjelder det Østsamisk museum, tusenårsstedet som fremdeles ikke er åpnet. Når kan man forvente at lokalbefolkningen i Neiden og østsamene får ta i bruk sitt historiske bygg? Jeg lurer også på hvilke tanker som ligger rundt Ceavccageađgi, eller Mortensnes, som verdens kulturarv- område. Vil regjeringen støtte denne prosessen på internasjonalt nivå? Det er viktige saker, for det å være nå handler også om å være sin historie, og om en er trygg på sin fortid, vil det også være lettere å trygge sin framtid.

Kåre Simensen (A) [10:50:17]: Jeg har levd svært godt med Sametinget gjennom disse 25 årene, og jeg er også veldig stolt av å si at Finnmark Arbeiderparti var en sterk pådriver for å få etablert Sametinget i årene etter utbyggingen av Alta-vassdraget. Men dessverre er det slik at behovet for Sametinget diskuterer fremdeles. Når representanter for regjeringspartiet Fremskrittspartiet lar seg velge inn på Sametinget med det formål å legge ned Sametinget, sier det vel sitt. Hvis dagens regjering virkelig mener at det er behov for Sametinget, forventes det at representanter for Fremskrittspartiet i regjering snart tar et oppgjør med sine representanter med den typen holdninger.

Jeg registrerer også at representanten Lødemel nok en gang valgte å se tilbake på de siste åtte årene og den sviktende samepolitikken som har vært ført. Jeg vil bare si at jeg er stolt over den politikken vi har ført, også med det fokus at vi kan bli bedre på alle områder, også når det gjelder samepolitikken.

Regjeringen påstår at den vil ta et særlig ansvar for det samiske språket, og jeg hører også hva statsråden sier her, men jeg synes det er skremmende at de nok en gang valgte å kutte ut pressestøtten til samiske aviser da de la fram sitt budsjettforslag. Heldigvis ble de tvunget på plass av Kristelig Folkeparti og Venstre.

Jeg synes stortingsmeldingen på en god måte dokumenterer det mangfold av saksområder Sametinget arbeider med. På flere områder kan vi bare bli bedre, noe også debatten og replikkene her har synliggjort.

Reindrift er et område der Sametinget ønsker å ha et større ansvar. Jeg tror det er veldig klokt, for de har vært og er opptatt av naturforvaltningen på land og sjø.

En annen sak som jeg har lyst til å ta opp fra talerstolen her i dag, siden vi har statsråden til stede, er at det er en del uavklarte forhold når det gjelder forhandlinger med Finland om Tanavassdraget. Lokalbefolkningen, i hvert fall på norsk side, mener at de tradisjonelle fiskeplassene er stengt og truet av antallet turister og mangel på reguleringer i turistfisket, da spesielt på finsk side. Jeg vil oppfordre regjeringen å ta på alvor de innspill som er kommet fra re-

presentanter fra Tanavassdraget, for å få løst de utfordringene så snart som overhodet mulig. Jeg håper at statsråden tar det med seg inn i det videre arbeidet, for det trengs å gjøres raskt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:52:59]

Interpellasjon fra representanten Jan Bøhler til klima- og miljøministeren:

«I Oslo og andre norske byer har det i flere år vært målt omfattende brudd på grenseverdiene for lokal helseskadelig forurensning av gassen NO₂ og svevestøv PM₁₀. Dette var et hovedpunkt da EFTAs overvåkningsorgan, ESA, tidligere i år besluttet å gå videre med saken mot Norge for brudd på luftkvalitetsdirektivet. For å få grunnlag for å utarbeide et troverdig svar til ESA har Miljødirektoratet satt frist til nyåret for Oslo og andre kommuner til å lage nye tiltaksutredninger. Det er avgjørende at tiltakene her blir effektive nok til å unngå at ESA reiser sak mot Norge med fare for alvorlige sanksjoner. Staten har ansvar for å tilrettelegge gode nok virkemidler til at kommunene skal greie dette. Men innenfor rammene av gjeldende lovverk og samferdselsplaner tyder mye på at det blir vanskelig.

Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at Oslo og de andre kommunene innen fristen vil være i stand til å framlegge egnede tiltak?»

Jan Bøhler (A) [10:54:29]: I går ble det kjent at ESA, EØS-avtalens overvåkningsorgan, har bestemt seg for å stevne Norge for EFTA-domstolen for brudd på EUs luftkvalitetsdirektiv. Det er altså ikke bare en prosess på dette mellom Norge og ESA lenger, for i dag fatter ESA – ifølge VG – vedtak om å reise en sak for domstolen.

Punkt nr. 1 for ESA i saken mot Norge er overskridelsene siden 2008 av utslippene av helseskadelig NO₂, nitrogendioksid, i Oslo. De har vært økende. For 2013 meldte NILU, Norsk institutt for luftforskning, om opptil 50 pst. overskridelse i gjennomsnitt for året. Oslo topper, men også andre byer, som Bergen, Drammen, Stavanger og Trondheim, har større eller mindre overskridelser. Norge har selv meldt til ESA – ifølge en egen utredning – at det ikke er utsikter til å løse dette før 2025, slik det nå ser ut. Tallene for i år – måned for måned – viser at det stadig er betydelige overskridelser. Så sent som i går ble det meldt om «rødt» i Oslo, altså at det var klart over grenseverdiene.

Dette er alvorlig fordi vi ligger an til å bli dømt av EØS-domstolen og få sanksjoner, men mest fordi dette angår ca. 100 000 mennesker i Oslo og i mange andre byer, som utsettes for alvorlig, helseskadelig forurensning.

Omfattende studier fra bl.a. Oslo, Drammen og byer i andre land viser en urovekkende økning i dødelighet etter dager med høy lokal forurensning av både NO₂ og svevestøv, som på fagspråket kalles PM₁₀, og det fineste og mest helseskadelige kalles PM_{2,5}.

En ting er økt dødelighet, men det handler også om at helseskadelig forurensning gjør at flere får alvorlige plager

med astma, allergier, kronisk hoste, kols, bronkitt, hjerte- og karsykdommer, hjerteinfarkt, stoffskiftesykdommer som diabetes og sykkelig overvekt. Det kan også ha effekt på nervesystemet og for fosterutvikling. Dette framgår av rapport nr. 9 fra 2013 fra Folkehelseinstituttet, som gir en meget grundig oppsummering av nasjonale og internasjonale studier av dette.

Alle er sikkert enige om at vi må ha bedre svar til byfolk som tenker på helsen sin, og til ESA, enn bare å holde stø kurs fra i dag og fram til 2025.

Når vi skal diskutere nye tiltak, må vi bygge på en del fakta. For det første: Grunnen til at utslippene av NO₂ og svevestøv ikke har gått ned og tvert imot heller har økt, er at dieseldrevne biler er blitt kraftig favorisert av avgiftssystemet siden 2007, slik at 75 pst. av nybilsalget i perioden 2008–2012 har vært dieseldrevne biler, og at det i dag selges omtrent dobbelt så mye diesel som bensin i Norge. Hver bensinstasjon er jo en levende reklameplakat for dette når man ser på prisene. Ved bykjøring slipper en dieseldrevet personbil ut i gjennomsnitt 25 ganger mer NO₂ enn en bensindrevet bil, ifølge NILU. Og på grunn av mer ufullstendig forbrenning i dieselmotorene står disse nå også for størsteparten av svevestøvutslippene etter at det lokalt er gjennomført mange gode tiltak når det gjelder piggdekkavgift, vasking av veiene, utbygging av vedovner osv.

Når vi har satset på diesel for å få ned CO₂-klima-utslippene, noe som er viktig, har vi altså forsømt hensynet til lokal helseskadelig forurensning – dvs. NO₂ og svevestøv – i byene. Det blir fortsatt like viktig å få ned klima-utslippene, men det må gå hånd i hånd med at vi får ned utslippene av NO₂ og svevestøv.

Faktum nr. 2 er at det er vare- og tungtransport som står for mesteparten av NO₂-utslippene, dvs. 58 pst., mens 24 pst. kommer fra dieseldrevne personbiler, 11 pst. fra busser og bare 7 pst. fra bensindrevne personbiler. Det må vi også ha for øye når vi skal utforme mest mulig treffsikre og effektive tiltak. Vi må også huske at overskridelsene av grenseverdiene av både NO₂ og svevestøv er gjennomsnittlige, på månedsbasis og årsbasis, og selv om det er mest i vintermånedene, er de spredt over hele året, avhengig av vind og værforhold. Det hjelper altså ikke så mye bare å legge opp til ekstraordinære tiltak på noen ytterst få dager når grenseverdiene overskrides, for det er snakk om jevnlig overskridelser.

Vi må heller ikke glemme at det er gjennomført mange bra tiltak i Oslo og andre steder til nå: piggdekkavgift, hyppig veivasking, utskifting av vedovner, som nevnt, men også økning i kollektivtrafikken, særlig i Oslo, til 46 pst. av all persontrafikk. Vi har innført rushtidsavgift i Trondheim og Kristiansand, og det er nå gjort vedtak om det samme i Bergen bystyre, men foreløpig ikke i Oslo. Problemet er at disse bra tiltakene, som ellers kunne fått den lokale forurensningen ned, ikke har monnet på grunn av den store overgangen til diesel.

Som sagt trengs det mye mer enn ekstraordinære tiltak på et par dager med helt spesielt høy forurensning. Det trengs tiltak som skaper en mer grunnleggende omlegging, og som får forurensningens gjennomsnittsverdier stabilt

ned. Vi må gjennomføre både tiltak som tar tid, som store utbygginger av bane og kollektivtrafikk, og tiltak som vil virke raskere.

For å begynne med det siste: Miljø- og tidsbaserte avgifter i bompengeringene er et tiltak som vil virke på ganske kort sikt. Det vil gå ut på at den som kjører med den mest forurensende bilen i rushtida, vil måtte betale mest. Slik vil etter hvert færre gjøre det, og vi vil få en raskere utskifting av bilparken, når det gjelder både personbiler og annen transport, til mer miljøvennlige modeller. Vi må huske på at det er 2,5 millioner biler i Norge, hvorav kun 34 000 er elbiler, selv om vi satser mye på det. Gjennom tiltak i statsbudsjettet har man som mål å få 10 000 hybridbiler. Så vi er altså avhengig av at også veldig mange av de 2,5 millioner vanlige bilene blir mer miljøvennlige, jf. at EU klassifiserer bilparken fra 1 til 6, hvor euroklasse 6 er den mest miljøvennlige, hva angår både klima og lokale utslipp, og den skal være lovende, når den blir innført for fullt, særlig når det gjelder vare- og tungtransportkjøretøy.

For å kunne knytte bompengebetaling til utslippsskasser, altså innføring av miljøbasert avgift ved bompengeringen, må vi her på Stortinget gi en ny lovhjemmel som gir rett til å koble motorvognregister og bompengesystemer.

Det andre tiltaket jeg vil ta opp for å få ned lokale utslipp, er at vi må kunne innføre lavutslippssoner i forurensete byområder, som man har gjort i en rekke land i Europa, f.eks. i ca. 50 byområder i Tyskland, rundt 100 i Italia og i en rekke andre land, som Nederland, Storbritannia, Danmark, Sverige osv., jf. en rapport fra Transportøkonomisk institutt som kom i 2012.

Stortinget må gi lovhjemmel for at kommunene skal kunne innføre slike soner, og til nå har statsråden og regjeringen svart – da jeg spurte om det i vårsesjonen – at man vil vurdere det. Nå ligger det heldigvis et viktig og godt representantforslag her i Stortinget om lavutslippssoner, som jeg håper blir vedtatt.

Det tredje vi bør gjøre, er at når regjering og storting skal ha en gjennomgang av bilavgiftssystemet for å gjøre det grønnere, slik regjeringen har varslet i statsbudsjettet, bør en NO₂-komponent og en svevestøvkomponeent komme inn på en helt annen og tyngre måte i utformingen av avgiftssystemet – nettopp fordi vi må stimulere til en overgang til miljøvennlige biler, som har både lave CO₂-utslipp og lave lokale utslipp av NO₂ og svevestøv, som kalles PM.

Det fjerde vi må gjøre, er å finne særlige ordninger og incentiver for å få en raskere overgang til ny miljøteknologi i den delen av varetransporten som går i byområdene, der vi sliter med høy forurensning. Busselskapet Ruter i Oslo er et godt eksempel for andre næringer. De driver en prosess der de innen 2020 bare skal bruke lavutslipp- og nullutslippsbusser. Allerede i dag har utslippene fra busene i Oslo gått mye ned. Innenfor varetransport burde det også startes liknende prosjekter, og samfunnet bør bidra også med gulrøtter – ikke bare med pisk.

Man kan også tenke seg ordninger der man omlaster til mindre og mer miljøvennlige kjøretøy når varene skal fraktes det siste stykket, dvs. inn til mottakerne i den indre delen av byen, som er de forurensete byområdene.

Det siste tiltaket jeg rekker å nevne nå, er at vi selvsagt må ha en forsert og større utbygging av kollektivtrafikk og baneløsninger i de store byene. Vi må se finansiering av dette mer på linje med finansiering av nødvendig infrastruktur i resten av landet. Det vil bli ny fart og ny kraft i disse prosjektene når regjeringspartiene har lovt 50 pst. direkte statlig finansiering av noen bestemte prosjekter, og Arbeiderpartiet har sagt 70 pst. finansiering av noen flere prosjekter som foreløpig ikke er nevnt i regjeringens handlingsplan for kollektivtrafikk, som f.eks. ny indre bytunnel for T-banen i Oslo og tverrforbindelse mellom de to T-banelinjene i Groruddalen.

Det blir viktig at regjeringen nå samarbeider tett med byene om hvordan man kan forsure kollektivutbyggingen i forhold til nåværende planer, f.eks. i Oslo-pakke 3, fordi man nå får et helt annet, direkte statlig tilskudd, enten det blir 50 pst. eller 70 pst.

Jeg håper mange her på Stortinget og ellers vil engasjere seg i å få ned helseskadelig lokal forurensning, slik at vi kan gi bedre svar til både ESA og byfolk.

Statsråd Tine Sundtoft [11:04:47]: Representanten Bøhler setter lys på en viktig problemstilling, nemlig kvaliteten på luften vi puster inn i byene.

Som representanten Bøhler viser til, har ESA åpnet sak mot Norge for brudd på grenseverdiene i luftkvalitetsdirektivet.

Saken om luftkvalitet i byene er ikke ny, og vi har i flere år hatt utfordringer knyttet til lokal luftkvalitet i norske byer. Norge mottok den 2. november 2011 et brev fra ESA, der ESA pekte på at Norge de siste fem årene hadde rapportert flere overskridelser av grenseverdiene for lokal luftkvalitet. Den 6. november 2013 mottok Norge et formelt åpningsbrev for brudd på luftkvalitetsdirektivet. Norge besvarte åpningsbrevet den 13. januar 2014. Den 26. mars 2014 mottok Norge en grunnlagt uttalelse. Denne ble besvart av Norge den 26. mai 2014. Norge har dermed hatt omfattende kontakt med ESA i denne saken, og det er i Norges svarbrev til ESA gjort grundig rede for Norges arbeid med lokal luftkvalitet.

Imidlertid ble det i går kjent at ESA har besluttet å bringe saken inn for EFTA-domstolen. Dette vil i så fall være den første rettssaken mot Norge i EFTA-domstolen på miljøområdet. ESAs påstand om at grenseverdiene for luftkvalitet ved flere anledninger har vært overskredet i byene, bestrides ikke av Norge, og vi vil følge opp denne saken på best mulig måte.

Arbeidet med lokal luftkvalitet er viktig uavhengig av ESA-saken. I 2014 ser det foreløpig ut til at det ikke blir overskridelser av grenseverdiene for svevestøv de fleste steder, men fortsatt betydelige overskridelser av NO₂ i Oslo. Dårlig luftkvalitet i byene våre medfører helsekonsekvenser for menneskene som oppholder seg der. Eksponering av lokal luftforurensning utløser og forverrer sykdommer, først og fremst i luftveiene og i hjerte/karsystemet. Det er også stadig sterkere holdepunkter for at luftforurensning kan påvirke nervesystemet og sykdommer som diabetes. Helseisikoen knyttet til lokal luftforurensning avhenger av hvor høy konsentrasjonen av de

forurensende stoffene er, og hvor lenge vi blir utsatt for stoffene.

Veitrafikk er hovedkilden til overskridelsene av grenseverdiene for lokal luftkvalitet. Veitrafikk er også en av hovedkildene til klimagassutslipp i Norge i dag. På lengre sikt vil renere kjøretøy og økt satsing på kollektiv, sykkel og gange bidra til å redusere lokal luftforurensning og klimagassutslipp.

Det er gjennomført en rekke tiltak for å redusere konsentrasjonene av svevestøv, bl.a. piggdekkgebyr, krav til partikkelrensing på alle nye kjøretøy, miljøfartsgrenser, økt renhold m.m.

De nye utslippskravene til kjøretøy, Euro 6, ser foreløpig ut til å ha en gunstig effekt på NO₂-utslippene fra nye kjøretøy. Spesielt for tunge kjøretøy viser målinger under reell kjøring positive resultater. Det er særlig Oslo som har store overskridelser av årsmiddelverdien for NO₂. Beregninger fra Transportøkonomisk institutt viser at utslippene av NO₂ i Oslo-området med en naturlig utskifting av kjøretøyene vil reduseres fra 2015, og at gjeldende grenseverdier for NO₂ vil kunne bli overholdt innen en tiårsperiode. Det er likevel et faktum at luftkvaliteten i byene er en utfordring som har helsemessige konsekvenser her og nå. Derfor er det viktig at det også arbeides med tiltak som kan innføres og ha effekt på kortere sikt.

Kommunene er forurensningsmyndighet for lokal luftkvalitet og skal bl.a. sørge for at tiltaksutredninger utarbeides. Samtidig har anleggseiere som bidrar vesentlig til fare for overskridelse av grenseverdiene, en selvstendig plikt til å gjennomføre nødvendige tiltak. Kommunene som forurensningsmyndighet har imidlertid et overordnet ansvar for å sikre at tiltak blir iverksatt og kan bl.a. gi anleggseier pålegg om å iverksette tiltak.

Staten har i tillegg en viktig rolle i å tilrettelegge for at kommunene og andre anleggseiere har tilstrekkelig med virkemidler til å iverksette effektive tiltak.

Det er i de senere år åpnet for å innføre virkemidler som køprising, forhøyede bompenger på dager med høy luftforurensning, miljøfartsgrense og midlertidig trafikkregulerende tiltak ved fare for overskridelser av grenseverdiene. For å redusere problemene med svevestøv har kommunene også mulighet til å vedta piggdekkgebyr.

I budsjettet for 2015 har denne regjeringen avsatt midler til bymiljøavtalene, og i tråd med regjeringsplattformen vil vi finansiere 50 pst. av utbyggingen av viktige kollektivtransportløsninger i de største byene.

Flere byer jobber aktivt på dette området og har tatt i bruk virkemidler som står til rådighet. Eksempelvis har Kristiansand og Trondheim innført tidsdifferensierte bompenger. I Bergen og Oslo har man innført piggdekkgebyr.

Regjeringen prioriterer nå å finne gode løsninger og styrke arbeidet med luftkvalitet i byene. Miljødirektoratet følger bl.a. kommunenes arbeid med tiltaksutredninger tettere. Som en del av oppfølgingen er det satt frister for når kommunene skal levere sine tiltaksutredninger. Miljødirektoratet har også nylig utarbeidet en veileder for utarbeidelse av tiltaksutredninger.

Ved utarbeidelse av tiltaksutredningene må kommunene forholde seg til de virkemidler det er adgang til å innfø-

re innenfor dagens regelverk. Flere kommuner har etterlyst ytterligere og mer målrettede virkemidler for å kunne løse problemene knyttet til lokal luftkvalitet, særlig rettet mot å redusere utslippene av NO₂.

Regjeringen har derfor startet et arbeid for å vurdere hvordan man kan nå EUs grenseverdier, samt vurdere hvilke virkemidler det eventuelt vil være hensiktsmessig å innføre. En rekke ulike virkemidler og tiltak vurderes, herunder om det bør legges til rette for at kommunene kan velge å innføre lavutslippssoner og om det bør innføres dieselforbud på dager med høy luftforurensning, samt spørsmålet om å åpne opp for å stille miljøkrav til drosjenæringen. Jeg er opptatt av å komme fram til effektive virkemidler for å løse problemene knyttet til lokal luftkvalitet.

Krav om at nye drosjer benytter lav- eller nullutslipps-teknologi når teknologien tilsier dette, er en del av vår politiske plattform. Det er derfor besluttet at det raskt iverksettes et lovendringsarbeid for å gi kommunene og fylkeskommunene rettslig grunnlag for å stille krav til drosjenæringen om lav- eller nullutslippsteknologi. Dette er i tråd med forslag fra Venstre som ble behandlet i Stortinget den 16. desember i år. Oslo kommune har etterspurt mulighet til å stille slike krav til drosjenæringen.

I tillegg vil Samferdselsdepartementet raskt iverksette et lovendringsarbeid i samråd med Klima- og miljødepartementet for å videreutvikle et felles trafikantbetalingsssystem i by. Ett regelverk for trafikantbetaling i by vil på sikt kunne gjøre det mulig å etablere miljødifferensiering i et allerede eksisterende bompengesystem. Det vil imidlertid fortsatt være en rekke tekniske utfordringer knyttet til å ta i bruk miljødifferensierte takster i byområdene.

Jan Bøhler (A) [11:13:59]: Jeg takker statsråden for et grundig svar.

Jeg vil kommentere noe av det. Til det første: Man bekrefter at det er overskridelser også i år når det gjelder NO₂, men ikke overskridelser når det gjelder svevestøv og såkalt PM i Oslo. Det stemmer ikke. Jeg har tatt ut og sett på forurensningen måned for måned fra de forskjellige målestasjonene, og når det gjelder det mest helsefarlige svevestøvet, såkalt PM_{2,5}, så er det nå på alle målestasjonene i Bymiljøetatens oversikt – som ligger på deres hjemmesider – for september en overskridelse av den gjennomsnittlige årsverdien, som kan være 8 mikrogram. Jeg skal ikke ta det tekniske ved måleenhetene her nå så nøye, men det er altså overskridelse av gjennomsnittsverdien for september på alle målestasjonene, og det er også overskridelse på andre måneder gjennom året, på alle målestasjonene.

Så det ligger absolutt an til overskridelse av grenseverdier også når det gjelder PM_{2,5}, det fineste svevestøvet, men også når det gjelder det andre svevestøvet, som kalles PM₁₀, ligger det an til store overskridelser i hvert fall på Manglerud. Grenseverdien er 20, og her har det svingt mellom 36 og 23 – i september. På Hjortnes – der grenseverdiene jo fortsatt er 20 – har det svingt mellom 28 og ned på 17, men opp til 23, og tilsvarende på Smestad. Her er situasjonen for øvrig at det er forurensninger i øst og vest:

Problemet strekker seg fra Smestad, gjennom Kirkeveien og Frogner og til Oslo øst.

Det at statsråden legger vekt på og snakker om at kommunene må ha gode nok redskaper, synes jeg er positivt og viktig, og det vi da trenger, er å få avklaringer om de nye redskapene. Det er bra at man vil lage ett regelverk for trafikantbetaling, men da trenger vi en avklaring av at man vil gi mulighet for å koble bompengeringbetaling med motorvognregisteret for å kunne innføre miljøbaserte avgifter.

Det er bra at man vil vurdere lavutslippssoner og vurdere å gi Oslo kommune de mulighetene man har bedt om når det gjelder å regulere trafikk av dieseldrevne kjøretøyer, og når det gjelder å regulere drosjenæringen, men man må snart bestemme seg for å gi de hjemlene, for det jobbes nå med tiltaksutredninger som er i avslutningsfasen. Og det jeg hører fra arbeidet med bl.a. tiltaksutredningen for Oslo, er at man ikke greier å levere en troverdig utredning av hvordan man skal komme i mål, fordi man ikke har gode nok redskaper. Så det haster nå at statsråden og regjeringen avklarer sine standpunkter til lokale virkemidler.

Statsråd Tine Sundtoft [11:17:18]: Jeg er helt enig i at det haster, men la meg bare understreke at overskridelsene som ESA viser til, har pågått over lang tid. Det er en problemstilling regjeringen har arvet.

Vi er opptatt av å finne en løsning på dette. Det er derfor jeg sier at regjeringen har startet et arbeid for å vurdere hvordan man kan nå EUs grenseverdier. Men flere av virkemidlene som kan innføres for å bedre den lokale luftkvaliteten, er inngripende, og det er derfor viktig at vi utreder de enkelte virkemidlene grundig før en eventuelt går videre med dem. Det er også derfor jeg har understreket at det er viktig at kommunene tar i bruk eksisterende virkemidler, som f.eks. kjøprising, tidsdifferensierte takster og eksisterende bompenger på dager med fare for overskridelse av grenseverdiene, eller datokjøring. Det er ikke sånn at kommunene ikke har noen virkemidler de kan ta i bruk nå. Men vi har merket oss at de ber om flere virkemidler, derfor har regjeringen startet arbeidet for å vurdere hvordan man kan nå EUs grenseverdier.

Dette er en sak som har pågått i mange år, og heller ikke den forrige regjeringen fant noen løsning på dette, men vi er opptatt av at luftkvaliteten må bli bedre.

Per Rune Henriksen (A) [11:19:14]: Først vil jeg si at det er veldig bra at vi får en debatt om denne problemstillingen i Stortinget. De problemene som Jan Bøhler peker på, er, som han også sier, viktige og sentrale for alle byene av en viss størrelse i landet. Så er det også slik at noen byer er mer rammet enn andre, på grunn av enten høyere trafikk eller andre lokale forhold. I Bergen får vi et fenomen som heter inversjon, når det er kaldt, rett og slett på grunn av fjellene og byens form, noe som gjør at vi overskrider grenseverdiene skyhøyt med jevne mellomrom, særlig på kalde vinterdager.

I forrige periode, da vi hadde den rød-grønne regjeringen, hadde vi støtt og stadig situasjoner i Bergen med høy luftforurensning. Byrådet den gangen evnet ikke å gjøre ef-

fektive tiltak. De pekte hele tiden på at dette var regjeringens ansvar, fordi de ikke hadde de hjemlene som skulle til. Når det samme flertallet som vi har hatt i Bergen lenge, har rykket inn i regjeringskontorene, opplever vi at de samme partiene fra regjeringskontorene peker på kommunene og sier at kommunene har ansvaret her – noe som i og for seg er riktig, men det som er det vesentligste i denne typen problemstillinger, er først og fremst politisk vilje til å gjøre noe. Vi mener også at når det er politisk vilje, må kommunene ha et repertoar av virkemidler å spille på.

Det har vært nevnt noen problemstillinger her fra interpellanten. Jeg tenker en del på nyttetransporten i byene, som har en stor andel av utslippene fordi veldig mye av dette går på diesel, enten det er taxier, busser eller varetransport. Det vi har sett i Bergen, er at ved overgang til gass i disse kjøretøyene, og selvsagt aller helst biogass, kommer man langt. Jeg ser for meg at det vil være veldig nyttig i de tilfellene hvor vi har denne typen flåtetransport, hvor det er lett å få til store innkjøp og en god, effektiv forsyning av drivstoff, også å gi støtte og incentiver til å ta i bruk denne typen drivstoff istedenfor diesel.

I Bergen er vi også plaget av luftforurensning fra skip som ligger ved havnen. Det er mange oljeservicefartøyer som ligger der og har motoren i gang, og det er helt åpenbart at en landkraftløsning ville vært det beste for naturen. Det er ikke uten videre enkelt. Det er både tekniske problemstillinger som ligger i dette, og det koster relativt mye. Men det er helt klart at det også koster relativt mye for alle dem som taper leveår på grunn av det svevestøvet som interpellanten pekte på.

Til slutt vil jeg igjen stresser dette med at det viktigste er at man har en politisk vilje. Vi har sett det her i Stortinget også, at det ene regjeringspartiet faktisk alene stemte imot at det skulle gis hjemmel for å stille miljøkrav til drosjenæringen da dette var oppe til behandling. Det minner meg om statsministerens ord om at det ikke er lett å drive miljøpolitikk i en regjering hvor ikke alle er like opptatt av klima. I Bergen så vi også at det var først da Kristelig Folkeparti brøt ut av byrådssamarbeidet med Fremskrittspartiet og Høyre, at det ble flertall i bystyret for mer offensive tiltak. Igjen står vi der, som interpellanten peker på, at vi må sørge for at politikerne har muligheten når de har vilje. Det er også grunnen til at vi i Arbeiderpartiet vil være veldig positive til det representantforslaget fra Venstre som ligger til behandling, om disse hjemlene. Her er det mye å hente, tror vi, og jeg tror vi skal få en god debatt om dette temaet også når den saken kommer til behandling her i Stortinget.

Nikolai Astrup (H) [11:24:03]: Jeg vil først takke interpellanten for å reise et viktig tema. Det er helt åpenbart at de forurensningsnivåene vi ser i våre største byer, ikke er bærekraftige på sikt. Det må jobbes både med akutttiltak, som interpellanten var inne på, men ikke minst er det langsiktige arbeidet for å unngå at akuttsituasjoner oppstår, viktig å prioritere.

Jeg mener at i Oslo har man gjort svært mye, i kombinasjon med tiltak som også regjeringen har gjennomført,

som vil bidra til at vi på sikt vil få en helt annen situasjon knyttet til lokal forurensning enn den vi har i dag.

Regjeringen har fremmet nye retningslinjer for miljøvennlig byutvikling med siktemål om at man skal minimere transportbehovet – bli minst mulig avhengig av bil i hverdagen. Det er en positiv utvikling.

Vi har sett hvordan byrådet gjennom mange år har satset på å bygge ut kollektivtransporten i Oslo-området. Det har gitt store resultater. Kollektivandelen har gått kraftig opp, og andelen som kjører bil har gått kraftig ned. Dette skjer i en situasjon der vi også har hatt en enorm befolkningsvekst – den sterkeste veksten i Europa.

Den byutviklingspolitikken som vi følger i Oslo, der vi helt konsekvent fortetter rundt knutepunkter, er avgjørende for å minimere transportbehovet. Det gjøres også mye positivt fra regjeringens side for å videreføre og stimulere til en raskere utskifting av bilparken. Nå settes det også i verk tiltak for at vi skal få billigere, ladbare hybrider, og elbilpolitikken videreføres – dette er også tiltak som vil bidra til å få bedre luftkvalitet i byene.

I Oslo har vi også satset på landstrøm. Som representanten Henriksen nevnte, kan det være et viktig tiltak. Vi vet at partikkelutslippene fra ferger og cruiseskip, som ligger til kai for egen maskin, er enorme og tilsvarende mange ganger denne byens bilpark. Det å få ferger i fast rute over på landstrøm, slik vi har fått til med Color Line, er et viktig tiltak. Så er det noen tekniske utfordringer for de skipene som kommer med bare ett anløp og ligger en dag. Men for dem som går i fast rute, er det mulig å få til veldig mye.

Oslo satser også på å erstatte gamle vedovner med nye, rentbrennende vedovner. Der har vi en offensiv støtteordning, som gjør det mulig for folk å bytte ut vedovnene sine. Man satser på raskere utfasing av oljefyr i husholdningene enn det nasjonale forbudet som vi i Stortinget har blitt enige om, og vi har en svært generøs støtteordning for å få folk til å skifte ut oljefyren med et miljøvennlig alternativ.

Et annet viktig element for å gjøre noe med den lokale luftforurensningen er å gjøre kollektivtransporten så ren som mulig. Ruter er ambisiøse, på bestilling fra byrådet, når de benytter både bioetanol og egenprodusert biogass, og begge de to drivstoffene har det til felles at de har lave lokale utslipp. De satser også på hydrogen, hybrid og nå etter hvert rene elbusser, og det er veldig positivt. De går foran og viser vei også for andre kommuner når det gjelder kollektivtransporten.

Så har statsråden vært inne på at det nå vil bli mulig å stille miljøkrav til drosjer. Det er positivt. Dette er biler som går rundt i sentrum i veldig stor grad, der utfordringene er størst. Det å få stimulert flest mulig drosjer til å ta i bruk renere teknologi, som ikke bare er bra for de globale utslippene, men også for de lokale utslippene, er et godt tiltak.

Vi har et tverrpolitisk mål om at vi skal ta trafikkveksten med kollektivtransport, sykkel og gange – det er lettere sagt enn gjort. Men den opptrappingen vi nå ser på sykkelatsingen i Oslo, mener jeg vil kunne være et viktig bidrag. Allerede har andelen syklende hverdagsreiser doblet seg de siste årene – siden 2008. Det vil bli satset betydelige midler fra kommunens side på sykkeltiltak i tillegg

til de tiltakene vi i samarbeidspartiene er enige om når det gjelder satsing på sykkel fra statens side i 2015.

Så vi har utfordringer, men det er også en del positive ting å glede seg over. Det går i riktig retning.

Marit Arnstad (Sp) [11:29:16]: Jeg vil også takke interpellanten for å ta opp temaet. Det er et viktig tema, og sjøl om en alt i alt kan si at luftkvaliteten har blitt bedre de siste årene, er det periodevis svært dårlig luftkvalitet i de store byene. Det er en problematikk som det er både riktig og nødvendig at Stortinget også adresserer gjennom debatt.

Det er særlig svevestøv og NO₂ som er de største utfordringene. Når det gjelder svevestøv, er det satt i verk en del mulige tiltak. Både piggekkgebyr, miljøfartsgrense og renhold av veg er ting som kan få ned svevestøvnivåene. Når det gjelder NO₂, ser man fortsatt svært høye utslipp, og en stor andel av de utslippene er fra tunge kjøretøy. Køprising kan være et effektivt og treffsikkert virkemiddel for å redusere NO₂-utslipp i byene, men det kan også være en mulighet som bør brukes mer når det gjelder å lede tungtransport utenfor de store byene. Det å stille miljøkrav til drosjenæringen er svært positivt, og det at et flertall i Stortinget går inn for det, er viktig. Det gir også kommunene muligheter i den sammenheng. Jeg har også lyst til å nevne at enkelte byer i en del sammenhenger har gått over til bruk av gassbuss, noe som også har hatt positiv effekt.

På lengre sikt er det ikke tvil om at det en politisk legger til rette for når det gjelder overgang til elbil og andre typer lavutslippsbiler, vil kunne ha stor betydning, sammen med en offensiv kollektivsatsing i de store byene. Det er effektive, men langsiktige tiltak for å redusere luftforurensningen i de største byene.

Det er kommunen som lokal forurensningsmyndighet som sammen med staten skal sørge for at bestemmelsene om lokal luftkvalitet overholdes. Det er altså i stor grad opp til kommunene å ta ansvar for at innbyggerne blir mindre utsatt for denne typen forurensning, og at nivåene er under de fastsatte grenseverdiene. Jeg må si at slik som denne debatten har vært de siste årene, har det utviklet seg et slags «blame game» mellom stat og kommune som jeg synes er uheldig, og som jeg ikke synes tjener saken på noe vis. Jeg ser at Venstres miljø- og samferdselsbyråd i Oslo bidro litt til den typen «blame game» på VG Nett nå i går. Det synes jeg er litt synd, for dette er et felles ansvar, og jeg mener at man har muligheter til å utvikle virkemidler som kan virke. Statsråden var inne på noen av dem. Kommunene er i dag gitt mulighet til å ta i bruk en rekke virkemidler – både tidsdifferensiering, køprising og datokjøring er ting man kan ta i bruk.

Det er også slik – det er jeg helt enig i – at man bør utvikle et regelverk for trafikantbetaling som også gir mulighet for en miljødifferensiering i bompengeringene. Senterpartiet er også åpne for å se på lavutslippssoner og andre tiltak, men det må ikke bli slik at vi henger oss opp i ett enkelt tiltak som det eneste tiltaket som virker. Vi må også kunne være villige til å se på en rekke tiltak og å differensiere dem, ikke bare når det gjelder bilen og bilens drivstoff, men også – som jeg var inne på tidligere – når det

gjelder ulike kjøretøy, altså om det er tungtransport, om det er buss som kollektivtrafikk, eller om det er drosjer vi snakker om.

Jeg mener altså at det må være mulig for både kommunene og for staten å komme videre i å bære ansvaret sammen, og også å kunne se på gode tiltak sammen uten at man her lager veldig sterke konflikter mellom de ulike forvaltningsnivåene.

Jeg har også lyst til å nevne at det ikke bare er biltrafikk som fører til luftforurensning lokalt. Utbygging av mer fjernvarme er også en god og langsiktig løsning for oppvarming i byggsektoren, som også kan gi mindre utslipp av forbrenningspartikler. Med fjernvarme er det mulig å utnytte energi som ellers ville ha vært utnyttet, og dette er sentralt bl.a. for å fase ut oljefyrer i gamle bygg.

Jeg vil også utfordre statsråden til å ta tak i de problemene vi får som konsekvens av forurensning fra andre land, fordi langtransporterte partikler fra andre land i Europa også utgjør en betydelig andel av svevestøvet i de store byene.

Ole M. Thomassen hadde her overtatt presidentplassen.

Ola Elvestuen (V) [11:34:33]: Også jeg vil takke for en veldig viktig debatt. Først vil jeg nok uttrykke min støtte til en av Venstres byråder i Oslo, Guri Melby, som påpeker at problemet i dag er at storting og regjering ikke har gitt byene de nødvendige virkemidler, de riktige mulighetene, for å gjennomføre tiltak.

Når det gjelder å gjennomføre tiltak for å redusere luftforurensning, er byene langt mer offensive – og har vært langt mer offensive – enn det storting og regjering har vist seg å være de siste årene. Ikke bare har forurensningen økt som en direkte følge av beslutningen som ble tatt av den forrige, rød-grønne, regjeringen, som laget et avgiftssystem som gjorde det mer fordelaktig med dieslbiler – for det er den økte andelen dieslbiler i byene som er grunnen til at vi har fått mer luftforurensning – man var i tillegg ikke villig til å tillate Oslo kommune spesielt, men også de andre byene å gjennomføre tiltak som man lokalt ønsket å gjøre, også tøffe tiltak som ville fått ganske store konsekvenser for byens befolkning.

Det er helt riktig og viktig å jobbe systematisk med de langsiktige tiltakene for å redusere utslippene. Her gjør byene mye, og de har ambisiøse mål. Det er fattet vedtak om kollektivtrafikken når det gjelder omfanget, men også at den skal ha nullutslipp innen 2020. Staten har mye å lære av det som byene gjør, som f.eks. Oslo, der hele byens bilpark skal ha nullutslipp eller lavutslipp i 2015. Dette er tiltak som også staten selv kan gjøre. Når kommunen har faset ut alle sine oljefyrer, kan staten gjøre det samme, inkludert det som er topplasten. Når man har en offensiv politikk for å fjerne oljefyrer innen 2020, kan staten sette i gang og faktisk bistå med å gjøre dette, i stedet for bare å referere til et forbud som det ennå ikke er satt i gang en prosess for å få på plass. I det tempoet som fjerning av oljefyrer nå skjer, kommer disse ikke til å være borte i 2020. Her må det gjøres mye mer.

Men det viktigste er å tillate virkemidler som gjør at man kan ta tak i den akutte situasjonen som oppstår, særlig på vinterstid. Da er det nitrogendioksid som er problemet. Når det gjelder svevestøv, har man stort sett virkemidlene lokalt – det går på vasking, det går på piggedekkgift. Her har man mulighet til å gjøre egne grep. Når det gjelder nitrogendioksid, er problemstillingen – hvert fall fra Oslos side – tredelt:

Det er privatbilene som står for omtrent en tredjedel av forurensningen. Tiltaket for å få bukt med dette er å forby dieslbiler på de mest forurensede dagene. Statens vegvesen må samarbeide med kommunene om å gjøre det, for det er som veieier man kan innføre et slikt forbud. Oslo er villig til å gjøre det. Staten har sagt nei til å gjøre det.

Den andre er gjennomkjøring av tungtransport – det utgjør omtrent en tredjedel av utslippene. Tiltaket her er å lage omkjøringsveier. Det er det problematisk å gjøre, men det er få dager det gjelder. Man kan også innføre tiltak på omkjøringsveiene for å gjøre dette mulig. Det har staten også sagt nei til.

Den tredje forurensningskilden er lokal varetransport internt i byen. Det tar det lengre tid å endre, men redskapen for å gjøre det er å innføre lavutslippssoner. Det har vi i årevis ventet på at man skal få på plass. Det er det vanlig å ha rundt omkring i Europa, og det er et virkemiddel som også norske byer trenger, særlig for å få ned og få en renere varetransport i byene. Her finnes det vilje lokalt – det er staten som har vist seg å være den store bremsklossen.

Med den debatten som vi har i dag, og med det vedtaket som ble fattet for to dager siden, om mulighet til å stille miljøkrav til drosjenæringen, har man gjort et arbeid – man har fattet et vedtak og har hatt vilje lokalt. Nå viser Stortinget endelig at man har den samme viljen til å få på plass en slik mulighet for de lokale myndighetene.

Det er bra at statsråden viser til at man har satt i gang arbeidet med endringen som gjelder miljøkrav til drosjene, så raskt. Jeg merket meg også at Per Rune Henriksen ga signaler om at Arbeiderpartiet nå ville se seriøst både på lavutslippssoner og på muligheten til å innføre akutttiltak for å kunne forby dieslbiler også på de statlige veiene. Det er positivt for den diskusjonen som skal være i januar, da disse sakene kommer til endelig behandling i Stortinget.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:40:00]: I dag snakkar vi om det som øydelegg helsa til ungane våre, til gravide, til eldre og til dei som allereie lir av sjukdomar. Luftkvaliteten i Oslo er til tider så dårleg at fleire med hjarte- og lungeplager døyr kort tid etter desse dagane med ekstra høg forureining som vi har ofte om vinteren. Barn med astma- og allergiplager kan ikkje gå ut og leika fordi lufta er så forureina. Eldre, barn, gravide og sjuke er dei som blir råka hardest av at vi har politisk aksept for å ha livsfarleg luft i byane våre. Særleg opprører dette meg som bur langs E6 i Alna bydel i Groruddalen, der ein måler dei farlegaste konsentrasjonane av luftforureining. Men det er òg ei sak for Bergen og andre byar, og derfor er eg veldig glad for at interpellanten løftar denne saka i dag.

Kva gjer regjeringa i denne situasjonen? Set dei men-

neska først og handlar når bystyrefleirtalet i storbyane våre sviktar?

Vi veit mykje om kva som skaper problema. Det er mange tekniske ting som er nemnde her i dag, men det er person- og godstrafikk på veg som er den største årsaka til luftforureininga. I tillegg kjem fyring til oppvarming, og i hamnene våre ligg det òg utsleppskjelder.

Etter elleve år med borgarleg byråd i Bergen går det 10 000 bilar over Bryggen. SV vil ha Bryggen bilfri og miljøgate i Øvregate, Nye Sandviksvei og Sandviksveien. Etter snart to tiår med borgarleg fleirtal i Oslo finn det politiske fleirtalet ut at det trengst å byggjast tolvfelts E18 inn mot Oslo.

Klima- og miljøministeren uttaler at det ikkje er motorvegane som er problemet, men bilane. Vi vanlege dødelege vil hevda at det er ein samanheng mellom vegane og bilane, og det har forskinga sagt noko om òg. Forskarane ved Transportøkonomisk institutt har slått fast at bygging av meir veg stort sett gjev auka utslepp. Eg siterer:

«Men utslippene øker også som følge av at transportmengden øker ved at den enkelte utfører flere og lengre turer, og ved at det skjer overgang fra kollektive transportmidler og gang- og sykkeltrafikk til personbil som følge av at forholdene for personbilreiser blir relativt bedre.»

Eg undrast om klima- og miljøministeren tviler på at større motorvegar inn mot dei større byane vil gjera at transportmengda aukar, og at ein får ein overgang frå kollektivtransport, sykkel og gange til bil.

Vi vil ikkje ha dei store motorvegutbyggingane som E18, Vestkorridoren og delar av E39 inn mot Bergen. Vi ser det i strid med politiske målsetjingar om at veksten i persontransporten i storbyområda skal takast med kollektivtransport, sykkel og gange. I SV meiner vi at bilar må vika for folk. SV vil ha ei knallgrøn byutvikling. I staden får vi stadig større motorvegar som gjer at ungene i Groruddalen og andre plassar blir sjuke og døy.

Sist veke såg eg ein hardtarbeidande, dyktig og leiande statsråd i aksjon i Lima. Eg trur på viljestyrken hennar. Den førre regjeringa sette m.a. i verk ein areal- og transportstrategi for Oslo og Akershus fordi Oslo kommune ikkje tok nok tak i problema her.

Kva har klima- og miljøministeren gjort for å kutta ned på biltrafikken inn mot dei store byane sidan ho sette seg i ministerstolen? Ho har høve til å setja av fleire felt på motorvegane til kompiskøyring og kollektivtransport. Ho har høve til å redusera statlege parkeringsplassar i byane. Kva nye grep har ho gjort?

Interpellanten har mange forslag som vi må drøfta, og fleire har nemnt hamnene. Kva kan klima- og miljøministeren gjera for å fjerna farleg forureining frå hamnene i byane våre? Jau, ho kan påleggja landstraum. Det har faktisk SV på Stortinget føreslått, og saka ligg no til handsaming i komiteen.

Dersom Høgre er det minste uroa for lufta i dei store byane, forventar eg støtte i denne saka. Og eg seier meg lei for at vi er så dårlege i storbyane våre her i landet når det gjeld dette viktige spørsmålet, at vi må kanskje dømmast i EFTA-domstolen. Men kanskje det er det som må til for at

vi skal klara dette. For det er avgjerande at vi i eit sterkare samarbeid mellom stat og kommune lykkast for at folk skal kunna gå ut om vinteren òg, og for at ikkje ungene våre skal døy på grunn av forureining.

Nils Aage Jegstad (H) [11:45:16]: Først vil jeg berømme representanten Jan Bøhler for en viktig interpellasjon, og for at han stadig setter søkelys på hovedstadens spesielle utfordringer. Jeg er også glad for statsrådens svar, som jo summerer opp de mulighetene som allerede finnes for å gjøre noe med problemene.

Den lokale forurensingssituasjonen i våre største byer krever tiltak på både kort og lang sikt. Det mest effektive, kortsiktige tiltaket vil være av typen helt eller delvis kjøreforbud i de verste periodene. Jeg vil imidlertid også påpeke at vi i langt større grad enn i dag må ta i bruk ITS-systemer for å sørge for at trafikken på hovedveiene inn og ut av byen flyter.

På kort sikt forventes det at økt bruk av biodiesel vil være med på å redusere utslippene. Den samme virkningen har selvfølgelig også økt innslag av miljøvennlige biler. Det er derfor gledelig at vi gjennom statsbudsjettet 2015 gjør det billigere å bruke miljøvennlig drivstoff, men også å kjøpe miljøvennlige biler.

Det finnes selvfølgelig andre økonomiske virkemidler som køprising, differensierte avgifter i bomringen avhengig av hvor mye bilene slipper ut, osv. Når jeg er litt skeptisk til den type tiltak, er det fordi det ikke finnes reelle alternativer for varetransport og persontransport i stort omfang. Varene må fram til butikken før butikken åpner, og folk skal på jobb. Det finnes heller ikke reelle omkjøringsmuligheter for gjennomgående biltrafikk.

Økte avgifter i denne sammenheng vil antakelig bare gjøre det dyrere å kjøre uten å gi den ønskede virkningen. Et grønt skifte, hvor det blir lukrativt å fornye bilparken oftere, må være en bedre vei å gå, selv om det selvfølgelig tar noe tid før en vil få skiftet ut hele bilparken. Vi bør imidlertid sette oss djerpe mål for at alle nye biler skal være utslippsfrie.

Noe av hovedutfordringen i Oslo-regionen er kapasitetsproblemene i kollektivtransporten og framkommelighet på veiene for næringstransport. Det må løses gjennom investeringer i kapasitetssterk infrastruktur som tog og T-bane, men også ved et veisystem som gir bussene økt framkommelighet. Investeringsbehovet i hovedstadsregionen vil fortsatt være stort i årene som kommer, ikke minst på grunn av den sterke veksten. De store talls lov gjør at behovene øker nominelt sett mer her enn i andre deler av landet. Akkurat det kan det være vanskelig å få forståelse for i andre deler av landet. Det er imidlertid slik at skal vi lykkes med å redusere utslippene for transportsektoren, må vi angripe problemet der den aller største transporten finnes og utfordringene er størst.

Kortsiktige løsninger er nødvendig, men vi må allerede i dag stake ut den langsiktige kursen for hvordan vi vil at samfunnet skal se ut om 40–50 år. Hvilke visjoner tør vi ha, og hvordan kan vi realisere dem? Jeg tror at skal vi nå målene, er det nødvendig å se på flere tiltak.

For det første vil jeg nevne smart planlegging. Vi kan

redusere økningen i det totale transportbehovet ved å lokalisere arbeidsplassene og boligområdene nærmere hverandre. Det vil gjøre det mer attraktivt å gå og sykle til jobben. Ved å fortette rundt eksisterende knutepunkt kan vi legge grunnlaget for bedre kollektivtransport. Vi kan legge nye arbeidsplasser i randsonen i bo- og arbeidsmarkedet og på den måten bidra til å utnytte motstrømskapasiteten som allerede finnes.

For det andre kan vi få mer gods over på bane. Her dreier det seg om å bedre jernbanens konkurranseevne med mer effektive terminaler, herunder realisering av planene om en moderne Alnabru-terminal, hente igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen, som nå er på 17,5 mrd. kr, og sørge for økt kapasitet på sporene ved å bygge ut nye spor.

For det tredje: nullutslippsbiler. I et 40–50-årsperspektiv vil bilparken være klimavennlig. For det fjerde kan vi få på plass en landsdekkende finansiering av drift av kollektivtransport. Det er problematisk når det at flere reiser kollektivt, blir et økonomisk problem. Det bør være en mulighet, og det bør være belønningsordninger for det. Da tror jeg vi er inne på det som representanten Marit Arnstad også konkluderte med: Det må være mulig å se på problemstillinger på tvers av forvaltningsnivåene. Det er positivt at regjeringen da tør å løfte de store byenes særlige problemer.

Jan Bøhler (A) [11:50:28]: Jeg takker for mange gode innlegg og vil kommentere noen punkter. Statsråden understreker at det er viktig at kommunene tar virkemidlene i bruk. Det er jeg enig i. Som sagt trenger de flere virkemidler, men i Oslo er det snakk om bl.a. å innføre køprising i bompengeringen. Det håper vi statsrådets eget parti i Oslo bystyre vil være med på å gå inn for, når dette foreslås der.

Det som også blir viktig, er at statsråden varsler – jeg håper hun kan komme tilbake til dette i sluttinnlegget – når regjeringen vil bestemme seg når det gjelder forslagene til nye hjemler til kommunene, noe som er tatt opp i denne debatten både av meg og av flere andre, og der det også allerede er fattet vedtak på Stortinget når det gjelder taxier.

Det jeg også vil etterlyse – det er ikke sagt noe fra statsrådets side, og fra få andre – er selve bilavgiftssystemet og gjennomgangen for å gjøre det grønnere, noe som regjeringen har varslet i statsbudsjettet, og som man skulle komme tilbake til på forsommeren. Når man skal gjøre bilavgiftssystemet grønnere, er det avgjørende å legge inn tyngre NO₂- og svevestøvkomponeanter i utformingen av bilavgiftssystemet, slik at det både kan stimulere til en bilpark med mindre klimautslipp og mindre lokale utslipp.

Når det gjelder det Jegstad nevnte om biodiesel, vil jeg gjerne føye til, om lokale utslipp av NO₂: Biodiesel slipper ut minst like mye som vanlig diesel. Når det gjelder lokale utslipp av NO₂, er biodiesel også et problem, som man må ha med seg når man skal utforme avgiftssystemet for det.

Representanten Astrup beskriver tiltak som er gjort i Oslo. Jeg er enig i at bl.a. retningslinjene om boligbygging nær kollektivknutepunkter blir viktig, som også begge de to siste regjeringene har jobbet med, og som Stortinget helt sikkert er enig i, og at dette vil minimere transportbehovet.

Men ifølge egne utredninger som nå er gjort, vil ikke det løpet man har lagt til nå, være nok til å få ned utslippene, under grenseverdiene.

Elvestuen kommer inn på i innlegget sitt at det bare er få dager dette gjelder. Jeg vil understreke at hvis man ser på overskridelsene av disse grenseverdiene måned for måned, er det gjennomsnittet for året, altså mange dager. Det vil ikke monne nok bare å innføre noen akutte tiltak på noen få dager. Man må ta mer innover seg hvor omfattende dette er.

Når det gjelder svevestøv, sier Elvestuen at man har virkemidler. Jeg vil bare understreke at ifølge Folkehelseinstituttets rapport fra i fjor, er det nå dieseldrevne biler som er hovedårsaken til svevestøv. Den samme tyngre politikken må til, det holder ikke bare med piggedekkavgift osv.

Statsråd Tine Sundtoft [11:53:54]: Jeg vil også takke for en god debatt og for mange konstruktive innspill til arbeidet med å forbedre den lokale luftkvaliteten i norske byer. Men jeg synes det er viktig å understreke at dette er en utfordrende problemstilling, og vi har i mange år hatt problemer med overskridelser av grenseverdiene for lokal luftkvalitet i norske byer.

Allerede i 2011 pekte ESA på at Norge de siste fem årene hadde rapportert flere overskridelser av grenseverdiene for lokal luftkvalitet. Vi er heller ikke alene om denne problemstillingen. Europakommisjonen innledet i januar 2013 sak mot 17 EU-land. Men samtidig vet vi stadig mer om helseeffektene knyttet til lokal luftforurensning.

Lokal luftforurensning utløser og forverrer sykdommer både i luftveiene og i hjerte- og karsystemet. Derfor prioriterer regjeringen nå å finne gode løsninger og styrke arbeidet med luftkvalitet i byene. Derfor følger Miljødirektoratet opp arbeidet med tiltaksutredningen tettere og har også utarbeidet en veiledning til kommunene. Men som jeg også nevnte innledningsvis: Kommunene må i arbeidet med tiltaksutredninger forholde seg til de virkemidler det er adgang til å innføre innenfor dagens regelverk.

Jeg synes det er viktig å presisere at flere kommuner allerede har iverksatt en rekke tiltak. I Kristiansand og Trondheim har en innført rushtidsavgift, og Bergen og Oslo har innført piggedekkgebyr. Så ser en at flere kommuner har etterlyst ytterligere og mer målrettede virkemidler. Det er nettopp derfor regjeringen har startet et arbeid for å vurdere hvordan man kan nå direktivets grenseverdier. Jeg er helt enig i at dette er en utfordring som kommunene og staten må løse sammen. Nå skal vi også gjennomgå bilavgiftene. Det kommer i revidert nasjonalbudsjett.

Så ble det også stilt et spørsmål om ny E18 Vestkorridoren. Jeg er opptatt av at den infrastrukturen som bygges, møter framtidens utfordringer med omstilling til lavutslippsamfunnet, redusert støy og utslipp av lokal luftforurensning. Stortinget har stilt som krav at persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Det betyr også at hvis dette prosjektet gir vekst i biltrafikken, må det iverksettes virkemidler for å bremse biltrafikken. Men la meg til slutt presisere at ny E18 Vestkorridoren også inneholder et høystandard kollektivfelt og en gjennomgående sykkelvei.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 2 avsluttet.

Sak nr. 3 [11:56:56]

Interpellasjon fra representanten Rigmor Andersen Eide til klima- og miljøministeren:

«Etter lange og harde forhandlinger har EUs stats- og regjeringssjefer fått på plass en ambisiøs klima- og energipakke for 2030. Avtalen innebærer et bindende mål om at utslippene av klimagasser skal ned med minst 40 prosent sammenlignet med nivået i 1990. Energiforbruket skal dekkes av minst 27 prosent fornybare energikilder, og en skal oppnå en energieffektivisering på minst 27 prosent. Også Norge skal bestemme seg for klimamål for 2030.

Hva vil enigheten i EU om en så ambisiøs målsetting bety for Norge?»

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:57:45]: Nærmere to dager på overtid ble verdens land enige om veien mot en ny klimaavtale i Paris 2015. Hvordan resultatet skal beskrives, er det delte meninger om. Statsråden har beskrevet det som et kompromiss som gjør det enklere å få en internasjonal klimaavtale på plass neste år.

Miljøorganisasjonene har omtalt det som en betydelig utvannet avtale, som verken gir nødvendig klimahandling eller legger opp til nødvendige utslippskutt.

Som deltaker i Lima må jeg si at dette var kanskje det beste vi kunne få til. Når det er sagt, skulle jeg – sammen med andre – gjerne sett et mye mer ambisiøst og forpliktende resultat. Med frivillige utslippskutt og manglende klimafinansiering spørs det hvor godt grunnlaget er for en helt nødvendig og ambisiøs avtale i Paris, men alternativet, som er ingen avtale, hadde vært langt verre. Dette er helt klart et viktig skritt videre. Jeg mener det er grunn til å berømme statsråden for den svært viktige og gode jobben hun gjorde i Lima – ikke bare for den norske delegasjonen, men også den tilliten hun ble vist i siste forhandlingsrunde. Det står det respekt av.

Forhandlingene i Lima har som bakteppe en høst fulgt av oppdatert og alvorlig kunnskap. FNs klimapanel har oppdatert sine rapporter, og det er et tydelig dystert bilde som tegnes.

Det er fare for at klimaendringene kommer ut av kontroll dersom den globale middeltemperaturen stiger mer enn to grader. Togradersmålet dreier seg om å begrense global temperaturstigning sammenliknet med førindustriell tid til to grader.

Konsekvensene av en temperaturstigning over to grader vil bli alvorlige. Vi vil også oppleve store endringer i kystlinjen og oversvømmelse av lavtliggende områder. En stor del av det biologiske mangfoldet vil bli borte. Store deler av verden vil oppleve økende knapphet på ferskvann. Ukontrollert oppvarming vil føre til at tundraen og polisen smelter og at verdens regnskoger brenner ned. Smelting av tundraen og store skogbranner vil frigi store mengder klimagasser som igjen vil føre til økt oppvarming. Det gjorde inntrykk da vi satt i plenumsalen i Lima og hørte på spesielt de fattige landene som nå opplever klimaend-

ringene på kroppen. Bresmeltingen i Bhutan, sviktende fiske på grunn av temperaturøkning i havet utenfor Senegal, og sviktende avlinger som skaper uro i mange land for matsikkerheten.

FNs klimapanel har dokumentert at utslippene av klimagasser må reduseres betydelig for å unngå dramatiske globale klimaendringer. Den siste rapporten viser at temperaturen allerede har økt nesten en grad, og forventes å øke med fire grader dette århundret. Konsekvensene dersom dette skjer, er redusert matsikkerhet, mer ekstremvær og truede økosystemer. Risikoen kan reduseres dersom vi greier å få ned utslippene. Vår klode befinner seg i en svært alvorlig situasjon. Vi snakker ikke lenger om en usikker fremtid for barnebarna våre. Klimaendringene skjer ikke i en fjern fremtid – de skjer nå. Derfor gjelder det barna våre, og det vi gjør for å snu utviklingen.

Det vil derfor være helt avgjørende å få på plass en ny internasjonal avtale. Kristelig Folkeparti mener i-land som i stor grad har forårsaket klimakrisen, også må ta mest ansvar. Samtidig er det ikke til å komme forbi at dette alene ikke er nok. Fremvoksende økonomier som f.eks. India og Kina bidrar i dag i stor grad til de økte utslippene vi ser i verden. Det krever at vi får til kompromisser på tvers av de tradisjonelle skillelinjene mellom i-land og u-land.

Det er positivt at Norge er en særdeles god og aktiv pådriver i internasjonale forhandlinger, og at vi viser vilje til å påta oss betydelige forpliktelser. Kristelig Folkeparti forventer at regjeringa fortsatt vil være en pådriver i det internasjonale arbeidet med å få på plass en klimaavtale i 2015. Denne jobben må starte nå.

Jeg mener regjeringa burde ha fastsatt Norges klimamål allerede før Lima. Før toppmøtet i Lima ble det satt som mål å samle inn 10 mrd. dollar til FNs grønne klimafond. Dette målet ble nådd. Jeg tror det hadde en stor effekt at Norge så tydelig gikk foran og lovet 1,6 mrd. kr fra 2015 til 2018 til FNs grønne klimafond. Kanskje kunne det likeledes gitt en positiv effekt om Norge på forhånd hadde meldt inn sine klimamål. Vi mener Norges beste mulighet for påvirkning ligger i en uforbeholden vilje til å gå foran og redusere klimagassutslippene.

Norge kan ikke kjøpe seg fri fra betydelige innenlandske klimatiltak gjennom internasjonal kvotehandling. Internasjonal handel med klimakvoter bør være et supplerende tiltak, men her er det viktig å arbeide for et stadig mer effektivt system.

Vi er nødt til å gå foran og vise at det er mulig å kutte betydelig i egne utslipp gjennom konkrete tiltak hjemme. En klimavennlig fremtid avhenger av at det foretas endringer i alle sektorer. De største bidragene til Norges klimagassutslipp kommer fra olje- og gassproduksjon, fra transport og fra industriprosesser. Det er nødvendig å redusere disse utslippene betydelig.

Bakgrunnen for at jeg meldte inn denne interpellasjonen til klimaministeren var at EUs stats- og regjeringssjefer fikk på plass en ambisiøs klima- og energipakke for 2030. Avtalen innebærer et bindende mål om at utslippene av klimagasser skal ned med minst 40 pst. sammenlignet med nivået i 1990. Energiforbruket skal dekkes av minst 27 pst. fornybare energikilder, og en skal oppnå en energi-

effektivisering på minst 27 pst. EU signaliserer med dette et høyt ambisjonsnivå for utslippskutt i Europa.

De europeiske målsettingene vil være avgjørende for norsk energi- og klimapolitikk framover, med tanke på norske utslippsmål før klimatoppmøtet i 2015.

EU har gått foran med å konkretisere tallene for 2030. Dette må Norge også gjøre, og vi bør minst være på nivå med EU. Det er viktig for å få fremgang internasjonalt. Norge har ligget i tet med utslippstall så langt, og det er viktig fortsatt å ligge der for å holde lista høyt.

Vi håper det blir en god prosess der det blir bred enighet om et ambisiøst mål for 2030. Det er helt avgjørende at disse er klare innen utgangen av mars 2015, slik at fristen FN har satt, holdes.

Så min utfordring til statsråden er: Hva vil enigheten i EU om en så ambisiøs målsetting bety for Norge? Og jeg vil også legge til: Hva betyr resultatet i Lima for Norge?

Statsråd Tine Sundtoft [12:06:29]: På mandag ettermiddag kom jeg tilbake til Norge etter noen intense dager og netter i Lima. Det går sakte i klimaforhandlingene, men resultatene i Lima må ses i lys av at vi er inne i en prosess fram mot en ny klimaavtale i Paris neste år. Dette var ikke året for de store gjennombruddene. Men vi beveget verden et lite skritt i riktig retning. Det er ikke lenger et spørsmål om alle skal være med, men om hvordan. Vi har også fått en viktig beslutning som sier at når vi nå legger inn våre mål før Paris, må disse være mer ambisiøse enn det vi tidligere har lagt på bordet. Det er nå opp til hvert enkelt land selv å vurdere hva deres bidrag skal være. Det betyr at vi ikke får den perfekte avtalen, men vi får en realistisk avtale. Kravene til oss blir etter min mening strengere. Hvert enkelt lands bidrag blir mer synlig. Koblingen mellom det internasjonale og nasjonale blir sterkere. Det stiller krav til at Norge leverer. Vi må følge opp det vi selv har sagt i forhandlingene. Vi må gi informasjon som gjør det mulig å kvantifisere utslippsmålet, og vi må begrunne hvorfor vårt bidrag er rettferdig og ambisiøst.

Norge vil legge fram sin indikative betingete forpliktelse første kvartal 2015.

EUs framtidige klima- og energipolitikk vil være avgjørende for hvordan Europa gjennomfører overgangen til et lavutslippssamfunn. EUs utslippsmål dekker alle sektorer. Med sin størrelse kan EU bidra til utvikling av nye løsninger i bredt omfang.

EUs utslippsmål på 40 pst. reduksjon er fordelt med en reduksjon på 43 pst. i kvotesystemet sammenlignet med 2005, og en 30 pst. reduksjon utenfor kvotesystemet sammenlignet med 2005.

Norge er en del av EUs kvotesystem, og deltagelsen i kvotesystemet er et av de viktigste virkemidlene i norsk klimapolitikk. Det er derfor positivt at EU fortsatt ser på kvotesystemet som det viktigste virkemidlet. Hvordan kvotesystemet utvikles framover er viktig for Norge. Norge har argumentert for behov for høyere kvotepriser, og det er derfor bra at den årlige reduksjonen i kvotemengden vil øke fra 2021, og at det vil innføres en markedsstabiliserende reserve. Denne bør innføres tidligere enn 2021 for å ha best virkning. Kvoteprisen er et viktig incentiv også

for norske bedrifter, og EUs beslutninger har dermed direkte innvirkning på Norge gjennom vår deltagelse i kvotesystemet. Norge vil fortsatt arbeide aktivt for å påvirke utviklingen av systemet i riktig retning.

Norge har lenge arbeidet aktivt for at det skal utvikles teknologi for karbonfangst og -lagring. Det er derfor positivt at det settes av en kvotereseerve som skal bidra til lavkarboninnovasjon, inkludert karbonfangst og -lagring.

EU setter seg også nye mål for fornybar energi og energieffektivisering, men dette er mål som kun skal gjelde på EU-nivå og ikke omsettes i nasjonale mål for hvert enkelt medlemsland. Det er positivt at beslutningen i Det europeiske råd la vekt på medlemslandenes frihet til selv å bestemme over egen energiforsyning og gir fleksibilitet i valg av virkemidler. Dette er viktig for Norge.

Både EUs klimapolitikk og energipolitikk framover vil påvirke Norge, både direkte gjennom EØS-avtalen og indirekte gjennom felles markeder og utviklingen i den globale klimapolitikken.

Norge vil kunne lære av EU-landenes erfaringer og dra nytte av at det skapes et større marked for lavutslippsløsninger også utenfor kvotesystemet.

EUs utslippsmål vil også omfatte transportsektoren, og det vil gi et større marked for de lavutslippsløsningene vi trenger. Stortinget har vedtatt et mål om at persontransportveksten i de store byområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange, og det er et mål at nye personbiler i 2020 i gjennomsnitt bare skal slippe ut 85 gram CO₂ per km. Videre er det et mål at mer av godstransporten skal flyttes fra vei til sjø og bane. Betydelig utbygging av jernbaneinfrastruktur og kollektivtransport i byene bidrar til å legge til rette for mer null- og lavutslippstransport. Norge er godt forberedt på framtidig omstilling av transportsektoren, som trolig kommer i alle land.

I byggsektoren er det et mål å fase ut bruk av fossile brenslere, det er også potensial for andre tiltak. Også her vil EUs erfaringer med gjennomføring av tiltak, og større markedsmuligheter, være til stor hjelp for å trappe opp innsatsen i Norge. Det samme vil gjelde for den delen av industrien som ikke er med i kvotesystemet.

Norge skal som sagt legge fram sin indikative betingete forpliktelse første kvartal 2015. Også Norge vil legge fram et samlet, overordnet utslippsmål.

Vi i Norge vil i motsetning til EU også bruke internasjonale kreditter for å oppfylle vårt mål. Dette vil tjene to hensikter. For det første betyr det at vi i Norge kan være mer ambisiøse på vegne av det globale klimaet enn vi ellers ville vært. For det andre betyr det at vi er med og utvikler globale kvotemarkeder og kan bidra til at vi får en karbonpris som dekker en stadig større del av verdens utslipp.

Norges innspill til den nye klimaavtalen skal beskrives slik at det gir den klarhet, åpenhet og innsikt som er nødvendig for å kunne vurdere effekten av vårt klimamål. Vedtaket i Lima gir ytterligere føringer for hvordan det norske klimamålet skal uformes og begrunnes.

Vi i regjeringen har sagt at vi vil involvere Stortinget på egnet måte i arbeidet med en ny forpliktelse. Gjennom revidert nasjonalbudsjett 2014 ble rammene for en ny norsk klimaforpliktelse beskrevet. Jeg mener det er vik-

tig at Stortinget er med og diskuterer denne saken og vil derfor legge fram en stortingsmelding om dette i februar neste år. Jeg mener en stortingsmelding er den beste måten å forankre det norske innspillet på. Den indikative forpliktelsen som beskrives i meldingen, vil være utgangspunkt for framforhandling av en endelig fastsatt forpliktelse, i 2015-avtalen. På partskonferansen i Paris i desember 2015 skal den endelige avtalen forhandles på plass.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:14:44]: Jeg takker for statsrådets svar. Det er svært så positivt at Norges fremtidige klimamål nå blir løftet fram som en stortingsmelding, slik at vi får en bred gjennomgang her på Stortinget. Dette er bra.

Men for å ta et lite tilbakeblikk er det flere som har stilt spørsmål ved Norges rolle i forbindelse med arbeidet med å få på plass klimamål i EU. Når det blir sagt at Norge skal ha drevet aktivt lobbyarbeid i Brussel for å argumentere mot at EU skulle sette seg mål for energieffektivisering og fornybar energi, er det fordi et slikt avtalepunkt ville kunne gå ut over salget av norsk gass.

Jeg vil si at dette setter Norge i et litt underlig lys. Er det virkelig slik at vi er både mer ambisiøse og mer handlekraftige, så lenge tiltakene ikke rammer eller merkes av oss selv? Skal verden ha noen som helst mulighet til å redde kloden vi bor på, er vi helt avhengige av at hvert enkelt land begynner å ta dette enorme problemet seriøst. Vi må først og fremst starte med oss selv. Hva er det vi kan bidra med? Hva er våre utslippsutfordringer? Hvordan kan vi få ned utslippene? Jeg håper en slik stortingsmelding som statsråden nevner, vil gi oss svar på dette.

Det er viktig med ambisiøse og konkrete klimamål. Der har EU gått foran med et godt eksempel. Men uansett hva slags klimamål vi har satt oss, så har det ingen som helst effekt om det ikke følges opp av handling. Vi kommer ikke ett skritt nærmere om ikke målene vi setter oss, innebærer forpliktende handling. Oppskriften på hva slags tiltak vi må sette inn, er klar. Det er særlig innenfor tre store områder vi har utfordringer, som også statsråden var inne på – den store oljesektoren, industrisektoren og transportsektoren. Vi kan ikke lenger plukke ut enkelttiltak – vi må gjennomføre alle. Det innebærer et taktskifte i norsk klimapolitikk. Klimaforliket har som mål å redusere Norges klimagassutslipp med 30 pst. sammenlignet med 1990. Dette har vi ingen mulighet til å oppnå om vi ikke innfører drastiske tiltak på en rekke områder. Vi kan ikke lenger bruke opp tida på å diskutere om vi skal elektrifisere nye felt med kraft fra land, om vi skal øke satsinga kraftig på kollektivtransport eller om vi skal øke overgangen til mer drivstoffgjerrige biler og til el- og hybridbiler. Vi vet at vi må gjennomføre alle disse tiltakene, og flere til, for å nå målet.

Statsråd Tine Sundtoft [12:17:43]: Representanten Andersen Eide spurte om hva vi spilte inn til EU for et år siden. Det vi sa, var at utslippsmål er det aller viktigste, og vi mente at fornybar energi og energieffektivisering er viktige virkemidler for å nå utslippsmålet. Derfor er jeg også glad for at EU nå selv ser sitt kvotesystem som noe av det

viktigste, og vi er også i en god dialog med EU om hvordan en jobber med markedsstabiliserende tiltak for å få et mest mulig effektivt kvotesystem. Vi har også et veldig godt samarbeid med EU når vi arbeider med de internasjonale klimaforhandlingene.

Det som er viktig, er at vi nå inviterer Stortinget gjennom en stortingsmelding. Jeg tror det er viktig nå at vi sammen arbeider for å bringe både Norge og verden videre mot et lavutslippssamfunn. Det betyr at vi må satse på teknologiutvikling, grønn næringsutvikling og riktig infrastruktur. Det er også viktig hvordan det offentlige nå legger til rette gjennom god planlegging og bygging av den riktige infrastrukturen, gjennom å skape markeder for lavutslippsløsninger, gjennom egne innkjøp og gjennom incentivstrukturen, og hvordan vi planlegger byene og tettstedene våre for også å redusere transportbehovene. Dette handler nå om en omstilling av Norge framover. Derfor er det viktig at vi får en god og bred debatt i Stortinget om hvilken vei vi skal velge inn i lavutslippssamfunnet, også for å bidra i lys av den globale klimautfordringen.

Det som kom tydeligere fram i Lima, var koblingen mellom det internasjonale og det nasjonale, men også på hvilke områder vi i Norge kan bidra med teknologiutvikling, som også kan gi resultater internasjonalt. Det er det brede bildet vi ønsker å invitere Stortinget til å være med på.

Terje Aasland (A) [12:20:30]: La meg aller først starte med å takke interpellanten for å reise en svært viktig debatt. Sånn sett kan det også være en symbolsk verdi i debatten, ved at det er den nest siste debatten dette året i Stortinget. Det er utvilsomt sånn at 2015 blir et viktig klimaar. 2015 kan bli det året hvor kommende generasjoner skal bedømme vår generasjon for vår handlekraft om hvordan vi mener å legge til rette for et framtidssbilde for kommende generasjoner på en god måte.

Jeg har også lyst til å takke klima- og miljøministeren for den jobben hun gjorde i Lima. Det er krevende arbeid, og vi setter pris på at en i hvert fall kom fram til en avtale som et grunnlag for å gå videre i Paris neste år. Jeg er også veldig glad for at klima- og miljøministeren så tydelig nå sier at Stortinget skal involveres i det som er hovedtemaet for interpellasjonen, de målene som skal settes for Norge i tiden etter 2020 når det gjelder klima.

Jeg har lyst til å understreke det hun sa til NTB da: «Dette er en stor og viktig beslutning som krever god politisk forankring.» Jeg er veldig enig i det utsagnet og håper virkelig at klima- og miljøministeren i behandlingen av den stortingsmeldingen vi får i februar, legger seg det som mål at det skal være en god forankring av de viktige vedtakene som skal gjøres. Det er en stor og viktig beslutning. Det er kanskje den viktigste beslutningen vi kan ta for framtiden, som kommer til å prege oss. Det som er grunn til bekymring, og som må nevnes i denne interpellasjonen, er at det kan se ut som klima- og miljøministeren har en krevende jobb i egen regjering. Jeg mener det er litt alvorlig at i både den foregående interpellasjonsdebatten og denne interpellasjonsdebatten så er det ingen fra Fremskrittspartiet som – ennå, i hvert fall – har tegnet seg.

Jeg håper ikke det er et uttrykk for at det er kompliserte arbeidsforhold internt i regjeringen om noe så viktig som klimamål for 2030 og i tiden framover, men det kan se ut som at det er noe i det.

Målene er interessante og viktige, men det viktigste er jo hvilke tiltak vi iverksetter for å nå de målene som blir satt. Det er det vi må erkjenne som en av utfordringene i det som har vært målsettingene fram til nå, at det er vanskelig å nå de målene som er satt. Vi må sette oss tydelige, gode mål, og vi må ha gode, viktige tiltak som bygger oppunder de målene som interpellanten også tok opp. Hvordan vi skal nå målene, må jo bli den viktige diskusjonen i Stortinget i mars, når stortingsmeldingen er lagt fram. Hvilke skritt skal vi ta på den krevende veien fram til 2050? Når skal vi for siste gang gi en utslippstillatelse for klimagassutslipp i Norge? Sånne spørsmål er usedvanlig viktige hvis de målsettingene vi skal forme, skal være troverdige. Vi må kunne klare å gjøre noe som faktisk betyr en forskjell ut fra det som er målsettingene, men også hva vi evner å trekke sammen om når det gjelder tiltak.

Jeg har på slutten av interpellasjonsdebatten – eller i hvert fall i mitt innlegg nå – lyst til å utfordre: Evner vi i Stortinget å finne en omforent enighet om målene fram til 2030 eller etter 2020, fram mot 2050? Det er det som er den krevende øvelsen. Jeg mener at hvis vi skal være troverdige for ettertiden, så er det nettopp den brede enigheten som må søkes i et så viktig spørsmål. Jeg håper jo at regjeringspartiene er villige til å diskutere det med opposisjonen i Stortinget og ikke minst med samarbeidspartiene, og at det kan være et bredt, trygt grunnlag ikke bare for klimamålsettinger, men også for klimatiltak som bygger oppunder de målsettingene vi setter. Evner vi ikke å finne en sånn omforent, bred enighet i Stortinget, så tror jeg målene er vanskeligere å nå, jeg tror tiltakene blir vanskeligere å gjennomføre, og jeg tror ansvaret som vi må påta oss for klimaet, er noe svakere enn det vi egentlig kan evne hvis vi faktisk vil alle sammen.

Nikolai Astrup (H) [12:25:24]: Det er interessant å lytte til Arbeiderpartiet for tiden. Den ene dagen kritiseres regjeringen for ikke å gjøre nok for å opprettholde utslippene fra petroleumssektoren, og den andre dagen stilles det retoriske spørsmålet: Når skal vi utstede den siste utslippstillatelse for klimagassutslipp?

Så er det viktig å kunne ha to tanker i hodet på en gang. Det er ingen tvil om det. Dette er et tema som utfordrer oss på mange vis, for det å omstille Norge til et lavutslippssamfunn kommer ikke til å bli enkelt. Regjeringen har startet jobben, og vi er i gang med et taktskifte i klimapolitikken. Representanten Aasland henviste til at det kanskje kunne være krevende arbeidsforhold i regjeringen knyttet til klimaspørsmål. Det er i så fall noe representanten Aaslands parti har lang erfaring med, vil jeg tro, ettersom de jo klarte å legge frem to klimameldinger, som begge inneholdt svært få, lite konkrete og lite ambisiøse tiltak for å redusere utslippene i Norge.

Jeg har lyst til å berømme statsråden for den rollen som hun spilte i Lima for å få på plass et godt grunnlag

for det som forhåpentligvis blir en ambisiøs og forpliktende klimaavtale i Paris i 2015. Det er krevende i FN-systemet, der det er de som vil minst, som i realiteten bestemmer tempoet – og det er noen som ikke vil så veldig mye. Så jeg tror vi må ta utgangspunkt i at heller ikke avtalen i Paris blir god nok – men det er langt å foretrekke å få en avtale som ikke er god nok, enn ikke å få noen avtale i det hele tatt. Så skal vi selvfølgelig jobbe for at den blir så god som overhodet mulig. Ingen kan være i tvil om at det ikke står på Norge i disse forhandlingene. Vi er en pådriver, vi er en brobygger, og vi er et av de få landene som faktisk legger penger på bordet og gjør ting internasjonalt som blir lagt merke til – regnskogsatsingen er et eksempel på det – som også gjør at vi stadig får interessante oppgaver i denne sammenheng.

Så har interpellanten reist et meget viktig tema: Hvilken betydning får EUs klimamål for Norge? Vi diskuterer jo Norges klimamål som om de er helt løsrevet fra det europeiske univers. Og det er de jo ikke, for halvparten av norske utslipp er underlagt EUs kvotesystem. Det betyr at vi ikke kan se Norges klimamål helt løsrevet fra EUs klimamål. Det positive med EUs enighet er at det åpner for fleksibilitet i valg av virkemidler, for det er jo slik at Europas land er svært forskjellige. Norge er på veldig mange måter et annerledesland. Der vi allerede har en nær hundre prosent fornybar kraftsektor, har Polen f.eks. en nær hundre prosent fossil kraftsektor. Der vi allerede har kuttet utslippene fra industrien med 40 pst. siden 1990, samtidig som produksjonen er doblet, er det mange land som bare har økt sine utslipp selv om produksjonen har gått ned. Der vi har befolkningsvekst, er det mange land i Europa som har befolkningsnedgang. Disse tingene gjør at vi trenger den fleksibiliteten som EUs klimamål nå har gitt oss. Derfor var det positivt at vi i Norge langt på vei fikk medhold i våre innspill til EU, fordi vi i Norge kanskje mest av alle land i Europa trenger den fleksibiliteten for å kunne kutte de utslippene vi har.

Vi styrer mot et betydelig kraftoverskudd. Vi kan bruke det kraftoverskuddet på flere måter. Vi bør bruke det til å fase ut fossil energi der det er mulig og hensiktsmessig. Vi bør bruke det til å spille en større rolle overfor våre naboland gjennom mellomlandsforbindelser, der regjeringen nå har gitt konsesjon til to slike. Og ikke minst har vi et potensial for å styrke verdens mest miljøvennlige industriproduksjon, industriproduksjon basert på norsk vannkraft.

Vi må ha klimamål i Norge som gjør at det er mulig å gjøre fornuftige ting for klimaet også i en global sammenheng, gjennom å legge til rette for at man faktisk kan styrke sin aktivitet i Norge innenfor industrisektoren. Det mener jeg vi skal være oppmerksomme på.

Så ligger det jo en rekke andre ting i EUs klimaenighet. Jeg har lyst til å trekke frem det også statsråden var inne på, nemlig behovet for å få til noe når det gjelder fangst og lagring av CO₂ – bidra til å utvikle en teknologi som er kostnadseffektiv nok til at flere enn verdens rikeste land kan ta den i bruk. Der er vi ikke nå, men det er et viktig arbeid å prioritere, og det er viktig at vi gjør det i fellesskap med våre europeiske venner.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [12:30:43]: Det er de som har sagt i debatten at sjøl om dette er en av de siste debattene i Stortinget i 2014, står vi foran et år, 2015, der det kommer til å bli mange og gjentakende klimadebatter. Det er på en måte veldig bra.

Utgangspunktet for interpellasjonen er de klimamålene som EU satte seg tidligere i høst. Jeg synes det er to ting som har drevet en god del av klimadebatten også i Norge i høst. Det ene er de målene EU satte seg, og hvilke konsekvenser det får for Norge, og hva vi skal sette oss av mål. Det andre er avtalen mellom USA og Kina, som også har vist en annen type veg å gå framover når det gjelder klimaspørsmål.

Så kommer vi nok i 2015 til å få en stor debatt om egne klimamål. Da er det Senterpartiets ønske at vi også husker i diskusjonen om hvor ambisiøse vi skal være, og hvor store mål vi skal sette oss, at målene i seg sjøl ikke gir noe lavere utslipp og mindre global oppvarming. Det er det til sjunde og sist tiltakene som gjør. Derfor er den også svært viktig den debatten vi kommer til å ha om hvilke tiltak vi kan sette inn.

Klimamålene kommer allikevel til å bli et uttrykk for, tror jeg, de store omstillingene som vi står overfor, og også de sterke tiltakene som må til for å kunne begrense den globale oppvarmingen til to grader.

Jeg har også lyst til å berømme statsråden for innsatsen i Lima. Jeg ser også Lima som et skritt på veien. Jeg håper det er riktig det statsråden sa i sitt innlegg, at det ikke lenger er et spørsmål om vi får en avtale, men at spørsmålet er hvilken type avtale vi får i Paris.

Når det gjelder diskusjonen om hva Norge skal sette seg av mål, er det også interessant at regjeringen kommer tilbake med indikative mål i første kvartal 2015 gjennom en stortingsmelding. Senterpartiet ser fram til det, og vi ser fram til den debatten som kommer i kjølvannet av den. Vi har ikke noe grunnlag for verken å forskuttere diskusjonene innad i regjeringen eller å forskuttere en debatt om mål vi ennå ikke har sett.

Det er klart at Norge deltar i kvotemarkedet. En stor del av norske utslipp er underlagt kvoteplikt, men det er slik at vi må sette oss egne, klare mål for alle de sektorene som er vesentlige, enten det gjelder industri og næring, eller det gjelder husholdninger, eller det gjelder transport. Der ligger også den store og vanskelige debatten vi har foran oss.

Ellers synes jeg nok når det gjelder Lima, at vi også må ha en diskusjon om at det fortsatt i løpet av det neste trekvart året vi står foran før møtet i Paris, åpenbart må skje en del endringer i den internasjonale forståelsen av behovet for en forpliktende avtale. Men det tror jeg også vil være en vedvarende debatt.

Jeg ser på EUs klimamål – og også den diskusjonen vi har hatt mellom andre stormakter, men særlig EUs klimamål – som ett av flere positive utviklingstrekk. Jeg tror at det bringer oss i Norge nærmere en avklaring av egne mål, egne byrder og egne tiltak, men også antakelig nærmere en

avklaring av mer av ansvarsfordelingen mellom fattige og rike land.

Men alt i alt må en si at med en kvotepris som er så lav som den er i dag, med en stor skepsis til om Parisavtalen vil være ambisiøs nok, og med en mangel på gjennomføring av de virkelig betydelige klimatiltakene er det en krevende veg vi har å gå foran oss i løpet av 2015, både internasjonalt og her i Norge.

Ola Elvestuen (V) [12:35:24]: Jeg tror det er vanskelig å overvurdere alvorret i og betydningen av den prosessen vi nå går inn i, i det året som nå kommer. Vi skal – sammen med resten av verden – sette utslippsmål fram mot 2030. Det er 15 år til. Ser vi 15 år bakover i tid, når vi har levd med en Kyoto-avtale og i tillegg egne initiativ, så har det egentlig skjedd lite endring og samfunnsmessig endring. Det innebærer at det de neste 15 årene må gjennomføres tiltak i en størrelsesorden som vil få stor betydning for hvordan vi organiserer Norge, og også for både hvordan man produserer energi og hvordan man utvikler samfunnet internasjonalt.

Jeg vil også berømme klima- og miljøministeren for arbeidet som ble gjort i Lima. Jeg tror Norge var helt avgjørende og brukte den posisjonen som er bygget opp gjennom mange år, på å få på plass en enighet. Hvor god den enigheten er, er egentlig vanskelig å bedømme før vi ser resultatet i Paris til neste år, men dette var et helt nødvendig arbeid, og her er det positive elementer som kan brukes fram mot Paris til neste år.

Men det som er avgjørende nå, er jo den prosessen som vi nå går inn i, når de ulike landene skal melde inn sine forpliktelser i løpet av våren 2015. Da er det selvfølgelig interessant med de store utslippsnasjonene, men også Norge spiller en viktig rolle. Fra Venstres side mener vi det er vanskelig å se for seg at Norge skal ha noe utslippsreduksjonsmål som er svakere enn EUs mål. Vi mener at vi må ha en målsetting om minst 40 pst. reduksjon – og det må være 40 pst. reduksjon i Norge.

Ja, vi har – som flere har vært inne på – et kvotesystem som store deler av Norges næringsliv også er en del av, men det er viktig å ha med seg at kvotesystemet også bare er et virkemiddel. Per i dag er det et virkemiddel som ikke virker, og hvis det fortsetter, må vi komme med tiltak også der for å nå de målsettingene som vi setter oss. For selv om vi har et kvotesystem, så er ikke det et politikk-tomt område; også der må vi kunne komme med initiativ for å få ned utslippene, selv om de virkemidlene også er der.

Jeg tror det er viktig at Norge har et ambisiøst mål. Setter vi oss et mål om 40 pst. reduksjon, så er det slik at vi som en rik nasjon med en utviklet økonomi, på mange måter må oppnå i 2030 det som resten av verden må oppnå i 2050. Vi må vise at det er mulig å få til nok reduksjoner, vi må være i front, og vi må også være villige til å gjennomføre tiltak som kan være et eksempel for andre, som de kan følge i etterkant.

Allerede i dag har vi jo tilløp til den posisjonen innenfor transportpolitikken, særlig når det gjelder null- og lavutslippskjøretøy, som er et eksempel som selvfølgelig har betydning langt utover Norges grenser. Innenfor skipsfart

kan vi påta oss den samme rollen, og det er flere områder hvor vi, gjennom vårt ambisjonsnivå, reduserer våre egne utslipp, men også er med på å drive fram en teknologisk utvikling, og også å drive fram en vilje som andre også kan dra nytte av i etterkant. Og Miljødirektoratet har jo vist, allerede, i sin rapport at det er mulig å komme ned på over 40 pst. reduksjon i Norge, selv om dette bare er 15 år fram i tid.

Så må vi selvfølgelig ta et stort internasjonalt ansvar, som andre rike nasjoner – via det grønne fondet, der vi spilte en viktig rolle for å nå målet om 10 mrd. dollar nå i Lima. Det er en god start. Nå er det viktig at det grønne fondet får en organisering og en legitimitet som gjør at det er riktig og effektivt å legge større ressurser inn i det grønne fondet, så dette er noe som vi også kan være med på å bygge ut framover.

Regnskogsatsingen, som det er bred enighet om i Stortinget, er det viktig at vi beholder enigheten om, men også at vi begynner å se lenger fram enn 2020, at vi også ser på denne satsingen i et 2030-perspektiv, og gjerne også utvider fra bare regnskog til andre naturområder, som mangrove – det som gjerne kalles den blå skog i sjøen – hvor man kan binde mye karbon.

Energieffektivisering er nødvendig og viktig, og vi trenger også der et nasjonalt mål.

Ingunn Gjerstad (SV) [12:40:51]: Eg kan ikkje tenkja meg noko meir urettvist enn klimaendringane. Vårt storforbruk av fossil energi vil neppe stå fram som rettferdig for våre barnebarn. Forfattaren Kurt Vonnegut skreiv for eit par år sidan:

«Dear future generations: Please accept our apologies. We were rolling drunk on petroleum.»

Når skilnadene mellom fattige og rike er så store som dei er i verda, er det openbert at ulike land har ulik føresetnad for og kapasitet til å kunna klara å gjera ein innsats mot klimaendringane. Og som eg nemnde i mitt innlegg i stad, står det respekt av den innsatsen som statsråden la ned i Lima, der vi var sist veke. Der blei 190 land samde om eit rammeverk for den nye klimaavtalen som skal utformast vidare i Paris. Vår minister sa seg nøgd med kompromisset som blei forhandla fram, ut frå kva som var mogleg å få til. Men om vi skal vera fornøgde med det som kom ut av Lima-forhandlingane, har vi for låge ambisjonar om kva som trengst, og det er på tide å innsjå det. Vi har ikkje vore i nærleiken av nokon global pris på CO₂ som monnar, slik aktørar i den norske klimadebatten har argumentert med hadde vore lurt og viktig.

I mangel av ein forpliktande internasjonal avtale og globale verkemiddel må enkeltland ta ansvar og gå føre. Klimapolitikken framover kjem i stor grad til å bli utvikla nedanfrå og opp. Rike land som Noreg må visa at det grønne skiftet er mogleg.

Interpellanten har utfordra oss på kva EUs nye klimamål vil ha å seia for norske klimamål. EUs klimamål er sjølvstøtt relevante, men likevel meiner eg at vi startar debatten i feil ende. Først må vi svara på kor stort klimasvar det er rettferdig og rimeleg at Noreg tek på seg i eit globalt perspektiv, for vår del av jobben med å unngå meir

enn to gradar global oppvarming er stor. På same måten må EU gjera sin rettferdige del av jobben.

Så er det ikkje alltid så lett å vita kva som er rettferdig. Mykje politisk usemje handlar jo om ulike syn på rettferd. Etter utfordring frå SV si stortingsgruppe har fem norske forskarar greia ut kor mykje klimagassar det er rimeleg og rettferdig at Noreg tek ansvar for å kutta fram mot 2030. Og forskarane har rekna ut at vår rettferdige del kan vurderast ut frå to ulike prinsipp for rettferd: kapasitet og historisk ansvar for utslipp. Hovudkonklusjonen deira er at Noreg bør ta ansvar for betydeleg større utslippskutt fram mot 2030 enn det vi gjer i dag. Den mest beskjedne vurderinga til forskarane er eit klimamål for Noreg i 2030 på om lag 50 pst. utslippskutt, og då er det vårt historiske ansvar som blir vurdert. Dersom ein tek omsyn til prinsippet om kapasitet, får Noreg eit klimaansvar i ein heilt annan storleik enn det vi til no har diskutert i norsk klimadebatt. Det øvre spennet i tilrådinga er at Noreg må ta ansvar for klimakutt fram mot 2030 tilsvarande meir enn seks gonger Noregs utslipp fordi vi er eit rikt og ressurssterkt land – seks gonger.

Skal vi følgja den siste tilrådinga, må vi gjera mykje klimainnsats i andre land enn Noreg. Eit klimaansvar i denne storleiken betyr at vi, fordi vi er eit rikt land, tek eit solidarisk ansvar for å stilla opp og betala for klimaomstillinga fattige land treng – det var mykje på dagsordenen i Lima.

SV meiner det vil vera ryddigast for norsk klimadebatt framover om vi lagar eit eige mål for Noregs mål for utslippskutt og eit anna mål for korleis vi skal hjelpe fattige land med klimaomstillinga. Ei vesentleg ulempe med klimamåla i Stortingets klimaforlik er at det er innfløkt å skjønna kvar vi vil at utsleppa for 2020 skal liggja.

Mitt parti har ikkje konkludert om kva som bør vera Noregs klimamål, men vi meiner måla skal fastsetjast basert på kva det er rettferdig at Noreg tek på seg av klimaansvar. SV meiner også at det er viktig at saker om måla blir handsama i Stortinget. Så eg ser fram til den vidare debatten og er glad for den stortingsmeldinga som kjem i februar.

Vi har ein del felles tilnærmingar i klimapolitikken med dei andre mindre partia på Stortinget. Difor har vår leiar, Lysbakken, sendt ein særleg invitasjon til partileiarane i Senterpartiet, Kristeleg Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne for å diskutera om vi kan finna fram til noko sams, som ei begyning. Eg er utolmodig på vegner av jorda vår.

Rasmus Hansson (MDG) [12:46:19]: Først takk til interpellanten som tar opp og holder varm en sak som vi er nødt til å bruke mye tid og politisk energi på. Utgangspunktet er, som alle vet, at gapet mellom klimapolitikken og klimautviklingen øker – det går ikke riktig vei, det går feil vei. Det finnes bare ett svar på det, og det er: vesentlig mer ambisiøs, mer forpliktende og mer effektiv klimapolitikk enn det vi fører i dag.

Det EU har levert oss, er særdeles positivt, fordi det setter en ramme for den framtidige klimapolitiske debatten som vi skal ha her i Norge, som er veldig nyttig og veldig

klargjørende. Dette er en ramme som for det første inneholder langt mer ambisiøse utslippskutt enn det som Norge har i dag, som for det andre er politisk vesentlig mer forpliktende i sine mekanismer enn det Norge har i dag, og som for det tredje inneholder en tredelt målsetting istedenfor en målsetting bare basert på ett utslippskutt. Den tredelte målsettingen har vist seg gjennom de siste ti årene i EU å være en meget effektiv måte å gjennomføre utslippskutt og en nødvendig teknologiendring på, en grønn omlegging. Som flere talere har vært inne på allerede, er det svært naturlig for Norge å bruke EU som mal og ramme og legge seg nær opp til EUs mål.

Miljøpartiet De Grønne ønsket å gå enda lenger enn det vedtaket som man fikk i EU, som vel å merke er et kompromiss – 40 pst. kutt. 40 pst. kutt er ikke en ekstremvariant av EU-politikk. Miljøpartiet De Grønne ønsket 55 pst., og det var det faktisk ganske mange andre som ønsket som kutt mål også. 40 pst. er altså forhandlingsresultatet – det er verdt å merke seg.

Så kommer statsråden hjem fra Lima og har arbeidet hardt og godt der. Vi har vært helt klare fra Miljøpartiet De Grønnes side på at den avtalen om en avtale som er inngått i Lima, er en avtale om nesten ingenting, og som har et ambisjonsnivå som i praksis er ekstremt mye lavere enn det som var den opprinnelige forventningen og den opprinnelige målsettingen for en internasjonal forpliktende avtale i København i 2009.

Men det er gode elementer i det som har skjedd i Lima. For det første har 195 land – er det vel omtrent – forpliktet seg til å gjøre noe med klimaproblemene. For det andre stilles det nå krav om klarhet, gjennomsiktighet og forståelse i klimamålene, som statsråden påpekte – det skal jeg komme litt tilbake til, for det er ingen selvfølge i norsk klimapolitikk. Og for det tredje er ballen tilbake hos det enkelte land. Nå er det ikke lenger mulig å henvise til at klimaproblemene på et vis skal løses gjennom en internasjonal mekanisme som siden vil komme hjem til oss og hjelpe oss å gjøre jobben hjemme. Nå er det omvendt, nå må jobben gjøres hjemme. Derfor ønsker vi absolutt velkommen regjeringens varsel om at det kommer en stortingsmelding i februar med klimamål, selv om jeg merker meg begrepet «en indikativ forpliktelse», hva nå det måtte bety. Det høres ikke veldig forpliktende ut, og det er noe vi kommer til å måtte jobbe med i Stortinget.

Det er verdt å merke seg formuleringen fra Lima: klarhet, gjennomsiktighet og forståelse. Dette er det stikk motsatte av det som karakteriserer klimaforliket og beskrivelsen av norsk klimapolitikk i dag. Setningen om å kutte 30 pst. i forhold til en referansebane fra nasjonalbudsjettet i 2007 når skog er inkludert, som er kutttoppskriften som vi har her i Norge, er det fryktelig få mennesker som skjønner innholdet av. Man må regne ganske lenge før man finner ut hva som er effekten av den, nemlig at Norge skal kutte omtrent 5 pst. på hjemmebane. Men det har vi altså ikke gjort, på grunn av at vi har brukt kvotekjøp som unnskyldning for ikke å gjøre jobben hjemme.

Det som må bli resultatet av den utviklingen vi er inne i nå og all den gode retorikken som vi nå hører i salen, er en målsetting om en norsk klimapolitikk som er basert

på helt klare, helt forpliktende og helt politisk forståelige mål i norsk klimapolitikk. Det vil sette det nødvendige trykket bak gjennomføring av en klimapolitikk på et ambisjonsnivå som er mye større enn det vi har i dag.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:51:54]: Eg registrerer i debatten at representanten Terje Aasland beskriv Framstegspartiet som ein krevjande part i regjeringa. Eg kan forsikre Arbeidarpartiet og Terje Aasland om at vi slett ikkje er nokon krevjande part i denne samanhengen.

Framstegspartiet er opptatt av klima og klimamål. Vi er opptatt av kostnadseffektive klimamål og klimapolitikk, og vi er opptatt av at ein ikkje driv med symbolpolitikk som rett og slett er til skade for målet, og vi er opptatt av gulrot framfor pisk i klimapolitikken. Vi er også opptatt av at vi ikkje skal setje oss så høge mål at vi får såkalla karbonlekkasje, for vi er slett ikkje tente med at vi jagar arbeidsplassar og industri ut av landet, og til dei landa som er minst opptatt av utslippsproblematikken. Forhandlingane i Lima, og for så vidt tidlegare forhandlingar også, har vist at desse landa finst, og ønskjer å stikke kjeppar i hjula for ei global avtale. Der ligg problemet og utfordringa. Det som trengst, er ei global avtale, der også dei store utslippsnasjonane bidreg.

Framstegspartiet stiller seg bak ei regjeringserklæring der vi seier at vi skal forsterke klimaforliket, eit forlik der Arbeidarpartiet gjorde alt dei kunne for å halde Framstegspartiet utanfor, og dei lykkast. Men vi skal vise at vi som avtalepartner er til å stole på i denne regjeringa.

Så er interpellanten opptatt av kva betydning EUs klimamål vil ha for Noregs klimamål, og det er klart at det er viktig, spesielt fordi vi næringsmessig, kulturelt og samarbeidsmessig er nært EU. Difor er vegen kort over grensa inn i EU, også om vi fristiller oss frå denne samarbeidspartneren som er viktig for vårt næringsliv.

Så registrerer eg også at ambisjonane i Arbeidarpartiet og blant dei raud-grøne partnerane aukar betydeleg no etter at ein er komen i opposisjon, og det er kanskje bra, for i posisjon var dei ikkje all verda.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:54:24]: Denne debatten viser at dette er en sak som det egentlig er ganske stor enighet om her på Stortinget, både når det gjelder å få fram tydelige og realistiske klimamål, og å få fram tiltak for å nå dette målet. Man kappes nærmest om å være best. Det er flott, men det viktigste er at vi i fellesskap blir enige om disse tingene.

Jeg er enig i det som blir sagt om at 2015 blir et viktig klimaår, og i ønsket om å ha en samlende og god prosess i arbeidet med den lovede stortingsmeldingen. Det blir viktig.

Jeg vil takke alle som har deltatt i debatten om et svært viktig tema, og det kan jo hende at statsråden i dag har fått noen innspill til kommende stortingsmelding. Siden det er siste møtedag i 2014, tillater jeg meg å ønske statsråden og hennes stab og gode kollegaer her i Stortinget en riktig god jul.

Statsråd Tine Sundtoft [12:55:41]: Jeg vil også takke for debatten. Norge fører en ambisiøs klimapolitikk, og det

er heldigvis bred politisk enighet om sterk virkemiddelbruk nasjonalt. FNs klimapanel har tydelig vist at alle må trappe opp innsatsen dersom vi skal begrense den globale oppvarmingen til under to grader. Det er det dette handler om. Uten kraftige tiltak vil klimaendringene bli stadig kraftigere, og vi når grensen for det vi kan tilpasse oss.

Gjennom en forsterket satsing på klimateknologi bidrar regjeringen til å utvikle lavutslippsteknologi og til at teknologien tas i bruk. Vi gjør nå en jobb ved å satse på lavutslippskjøretøy. Vi er også med på den globale innsatsen for å utvikle teknologi for karbonfangst og -lagring, og vi støtter Europa i overgangen til fornybar energi med vår regulerbare kraftproduksjon. Vi er med på å finansiere klimatiltak gjennom Det grønne klimafondet og med våre kvotekjøp, og vi er med på å redusere avskoging gjennom skogsatsingen.

Men dette betyr ikke at vi skal lene oss tilbake og si at vi har gjort nok. Kunnskapsgrunnetilbudet vi har fått fra Miljødirektoratet, peker på mange muligheter for styrket innsats i Norge for å framskynde den omstillingen til lavutslippssamfunn som vi trenger, og som regjeringen har sagt vi er i gang med. Rapporten fra New Climate Economy peker på hvor viktig det er å legge til rette for lavutslippssamfunnet gjennom effektivisering, innovasjon og riktig infrastruktur, og det er nettopp det vi nå må jobbe videre med framover. Stortinget vil bli invitert til å diskutere innholdet og innretningen på våre indikative betingede utslippsmål, som skal sendes inn neste kvartal.

Da vil jeg også, siden det nå er siste debatt i Stortinget for mitt vedkommende dette året, takke for mange gode klimadebatter i 2014. Jeg ser fram til de debattene vi skal ha i 2015, for 2015 blir et viktig år for klimaet.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 3 avsluttet.

Sak nr. 4 [12:58:32]

Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet for 2014 (Innst. 124 S (2014–2015), jf. Prop. 36 S (2014–2015) og Prop. 41 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:59:21] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg har lyst til å gratulere klimaministeren med innsatsen i Lima. Det er for en gangs skyld en overlapping mellom finansministeren og miljøministeren, så jeg har lyst til å gjøre det – på vegne av komiteen, tror jeg.

Så til det som er sakens anledning og den siste debat-

ten vi har før jul, nemlig spørsmål knyttet til det året vi har lagt bak oss – nysaldering av budsjettet for 2014. Som det fremgår av sakspapirene, er det en stat med solide finanser vi står over. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond i 2014 anslås nå til over 300 mrd. kr. Det er enorme summer. Samtidig viser utviklingen bare siden regjeringen la fram denne proposisjonen, at tall kan svinge veldig mye. Oljeprisens fall de siste ukene har påvirket de teoretiske tallstørrelsene vesentlig bare siden nysalderingen ble fremlagt fra regjeringens side. Det har vært slående for de punktene vi har hatt i Stortinget knyttet til budsjettet – fremleggelsen av budsjettet, behandlingen av finansinnstillingen og denne saken – at man har endret makrotall i betydelig grad.

Vi ser også at oljefondet er større enn noen gang og nå er på over 6 000 mrd. kr. Hvis dette slår til, innebærer det at vi i prosent bruker mindre av oljefondet enn på svært, svært lenge.

Jeg har ikke behov for å gå inn i alle de små endringene som foreslås i denne salderingsinnstillingen, og vil bare peke på to punkt, som for så vidt er en oppfølging fra budsjettforliket.

Først til kompensasjonen for merverdiavgift som idrettslag rundt omkring i landet hadde regnet med å få. På grunn av stor virksomhet og sterkt engasjement, får vi si – og det er vi veldig glad for – har de ikke fått refundert så mye som de hadde grunn til å forvente. Derfor økes avsetningen, slik at de idrettslag som har gjort en solid jobb, bl.a. hatt mye dugnad, nå får kompensert merverdiavgiftsutgiftene med nesten 100 pst. I dette ligger også fra ordinært budsjett og behandlingen av det et ønske om å endre den ordningen, slik at den blir ytterligere forutsigbar for idretten. Det er vi glad for at vi har fått enighet om.

Det andre punktet gjelder en bevilgning til Copernicus-programmet, som har stor betydning for både romfart og tilknyttet norsk industri. Jeg oppfatter at med den bevilgningen vi nå gjør, avslutter vi også en usikkerhet som kan ha vært der knyttet til det engasjementet Norge har hatt i dette programmet. Det regner jeg med også vil bli bekreftet når vi ser revidert nasjonalbudsjett.

Avslutningsvis: Det er en urolig tid i en del bransjer. Samtidig er det bransjer som ser nye muligheter, ikke minst eksportnæringen. Kronekursen har også den effekt at Industri-Norge ser positivt på mye i 2015, men det er også lommer hvor man vil merke at det er en ny situasjon. Jeg vil be om at regjeringen er oppmerksom på dette og kommer tilbake til Stortinget når det er nødvendig. Den norske stat har virkemidler – ikke virkemidler for å hindre en nødvendig omstilling, men virkemidler som kan brukes dersom det er behov for det, for å komme over en snublestein eller to i en gitt fase. Det er viktig å skille mellom det.

Jeg anbefaler innstillingen og ønsker statsråd og komitémedlemmer – og presidenten – en god jul.

Tore Hagebakken (A) [13:04:33]: Ved årets slutt er det fristende å gå inn i en oppsummering av høstens politiske hendelsesforløp. Jeg skal gjøre det veldig kort.

Fra Arbeiderpartiets side setter vi pris på det initiativet

samarbeidspartiene har tatt for å gå gjennom hvordan budsjettbehandlingen i Stortinget skal foregå på en best mulig måte. Det har vært en krevende høst, antagelig aller mest for dem som har hatt ansvaret for å framforhandle et flertall bak budsjettet, men også for oss som utgjør mindretallet. For å si det litt med konduite i dag: Vi har ikke akkurat hatt optimale arbeidsforhold, med stadig skyving av frister og et veldig tett løp for å komme i havn.

Jeg tror vi alle har felles interesse av at vi leverer fra oss innstillinger som har hatt en forsvarlig behandling i komiteen. Vi har alle måttet strekke oss langt for at vi skulle få til det i år.

Vi har flere viktige prosesser foran oss de nærmeste årene som krever god samarbeidsånd her på Stortinget: oppfølging av Scheel-utvalgets rapport, evaluering av pensjonsreformen og ikke minst utforming av klimapolitikken. Jeg tror det er mye lærdom å trekke ut av denne høsten i så måte.

Så til saken som vi rent faktisk har til behandling, nysalderingen. Det har tidligere vært en debatt vi brukte å ha om diverse Fremskrittsparti-forslag, eksempelvis 25 mrd. kr til saldering av bompengegjeld og å oppheve merverdiavgift og toll på import av svinekjøtt for å sikre folk ribbe til jul. Jeg registrerer at tidene forandrer seg.

I dag burde vi hatt en debatt som hadde endt med en håndrekning til alle kommunene som nå opplever alvorlig skattesvikt. Det siste tallet vi har hatt å forholde oss til, er 2,8 mrd. kr. Det er mye penger. Novembertallene for skatteinngangen forelå tidligere i dag, og den samlede skattesvikten fortsetter, uten at jeg her og nå vet hvordan dette konkret slår ut for kommunesektoren. Det kan kanskje finansministeren opplyse om hvis det foreligger, det hadde det i så fall vært veldig fint å få et bilde av.

Tydeligvis er ikke situasjonen i Kommune-Norge alvorlig nok for flertallet, sjøl om eldreomsorg – ja, omsorg for alle grupper – barn og unge, skole og mye mer rammes. Lovpålagte oppgaver utfordres også. Det burde vært helt unødvendig med de kuttene som vi nå ser kommunesektoren må gjennomføre, når man ser hvor mye vi har av oljeinntekter det er mulig å bruke, og hvor mye flertallet tar seg råd til å bruke til store skattecutt, særlig til de mest velstående her i landet.

Man kan skyve prinsippene foran seg og si at kommunene må tåle å ta svikten, når man har vært så heldig å få beholde ekstra inntekter når det har vært mer skattevekst. Men vi i Arbeiderpartiet, sammen med de andre rødgrønne, gjør en politisk vurdering av hva som er behovet i kommunene nå, av situasjonen for de viktigste velferdstilbudene våre og om staten har råd til å stille opp nå. Det har den sjølsagt. Vi har, som regjeringa, tatt hensyn til at kommunene har mindre utgifter enn det som er lagt til grunn med hensyn til demografi, i forhold til opprinnelig statsbudsjett. Men når vi tar hensyn til det, står vi tilbake med 2 mrd. kr, som vi foreslår at kompenseres i inneværende år. Dermed tar jeg opp forslaget som står øverst på side 20 i innstillingen, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV.

Og til slutt vil jeg takke komiteens medlemmer for godt samarbeid, effektiv ledelse – særlig til

Syversen, naturlig nok, som er leder – og jeg vil også takke for normalt god framdrift. Jeg vil også takke finansministeren for samarbeidet. Det hender en gang iblant at vi ikke er helt enige, men uansett er det flertall hos meg og i vårt parti for at vi ønsker alle sammen en riktig god jul – og til og med et godt nytt år!

Presidenten: Det er spennende å få vite at man har tatt en avstemning for å se om det er flertall for å si god jul og godt nytt år, og jeg er glad for dette demokratiet.

Representanten Hagebakken har tatt opp det forslaget han refererte til.

Svein Flåtten (H) [13:09:26]: Det er riktig som komiteens leder sier, at også nysalderingen viser at Norge har en veldig god nasjonaløkonomi og statsøkonomi. Samtidig har økonomien svinget hver eneste gang komiteen har møttes i denne sal gjennom denne høsten, en to–tre ganger. Kronekursen endrer seg, oljeprisen faller, og det er relativt turbulent, men vi har en veldig solid økonomi og tåler de svingningene som kommer. Derfor er det viktig ikke å overdrive risikoen ved det som skjer rundt oss. Det er noen dagers utvikling i et veldig langt spenn i en veldig solid norsk økonomi. Det bærer også nysalderingen preg av. Det er ikke de store sakene som kommer opp her.

Jeg vil gjerne knytte noen ord til representanten Hagebakkens innlegg om kommuneøkonomi. Det er et faktum at det har vært et prinsipp hos skiftende regjeringer gjennom mange år at kommunene har fått beholde de økte skatteinntektene. Det har gitt kommunene mange, mange milliarder – kanskje opp mot 20 mrd. kr i de senere tiår – men så har også motsatsen vært at det ikke har blitt kompensert når det har gått den andre veien. Det er naturlig at også kommunene må prioritere. Og det er ikke slik at veksten nå har vært dårlig. Både i 2011, i 2012 og i 2013 var det et lavere handlingsrom enn det har vært i 2014. Så jeg forundrer meg noe over den nyslåtte endringen i kurs og prinsipper fra Arbeiderpartiets side, for noe av det som er viktig for kommunene, er forutsigbarhet.

Jeg legger også merke til bevilgningen på 2 mrd. kr – mens vi som utgjør flertallet, reviderer det vedtatte budsjettet, reviderer man fra Arbeiderpartiets og de rødgrønnes side sitt alternative budsjett fra i fjor høst. Det må man for så vidt få lov til, men når man ser situasjonen rundt seg, og når man har hørt diskusjonen i denne sal om bruken av oljepenger, sender det kanskje også noen signaler ut til verden rundt oss akkurat i øyeblikket.

For å vende litt tilbake til den økonomiske situasjonen i Norge: Jeg tror vi må se i øynene at vi ikke har gjennomført noen omstilling – vi har hatt gode importmuligheter, vi har hatt billig import, vi har hatt dyr olje – det har ikke vært nødvendig, det har skjedd for lite over mange år. Nå vil det komme påtrengende på oss, ikke fordi det er noen krise, men fordi oljeindustrien ser en svekkelse. Annen industri, annet næringsliv, må da komme frem og opp. Det må vi stimulere til på forskjellige vis. Det kan staten selv sagt gjøre. Det er ikke behov for noen krisepakker i øyeblikket, men jeg er enig med komiteens leder, som sier at man må være oppmerksom på dette.

Det viktige må være å slippe til den private kapitalen. Denne sal er alltid helt enig når det er snakk om å bevilge mer statlig kapital til næringsliv. Uten vurderinger, uten gjennomganger, uten forskning er politikerne helt enige om at det kommer til å virke, det kommer til å bli bra. Men hvis det er snakk om å stimulere den private kapitalen, da finner man ikke dokumentasjon, da finnes det ikke vurderinger, da er det ikke nok makroøkonomer som sier at dette fungerer – rent bortsett fra at næringslivet selv sier at det fungerer. Det er et tankekors.

Til slutt bare en liten sak fra salderingen, nemlig dette med Copernicus. Her er det en merknad om følgemidler. Det er ikke bare en merknad, det er etter mitt syn en klar og tydelig forpliktelse fra flertallspartiene om at dette vil man sørge for gjennom 2015. Det er klart og tydelig sagt herfra.

Jeg vil gjerne gjengjelde den forsonlige tonen fra Arbeiderpartiets talsmann i dag, Tore Hagebakken, om å ønske hverandre god jul. Vi vil prøve å sørge for at det blir best mulige arbeidsforhold i komiteen også ved de kommende budsjetter, men arbeidsforhold er jo ofte også en sak som man selv sørger for.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:15:00]: Nysalderinga er i grunnen ikkje så veldig spennande. Stort sett er dette tekniske justeringar, og derfor er det ikkje behov for å bruke veldig mykje tid på det. Det er lite politikk. Dei få tinga som ligg inne av politisk art, er det gjort greie for. Det eine er meirverdiavgiftskompensasjonen ved bygging av idrettsanlegg, som er behandla også i familie- og kulturkomiteen og alt vedtatt her i Stortinget. Så har vi dette som ligg inne om Copernicus, der ein tar 167 mill. kr frå årets budsjett i nysalderinga og set av på grunn av at det er ein kontingent som skal betalast i inneverande år. Så har ein også ein forpliktande merknad om at dei resterande 30 mill. kr som er nasjonale følgjemidler, skal utbetalast i 2015, og derfor tar ein sikte på – og lover her – at ein skal få det på plass i revidert nasjonalbudsjett.

Eg er einig med dei som har vore her oppe og sagt at vi har ei usikker verd og ein usikker økonomisk situasjon. Det er heilt riktig. Men samtidig er det få land som har eit betre grunnlag enn det Noreg har til å takle ei usikker framtid. Det er alt blitt nemnt at oljefondet er rekordstort. Det er større enn nokosinne, og det gir oss eit godt grunnlag for å takle eventuelle utfordringar framover.

No er det alt gjort grep i statsbudsjettet ved at ein har forbetra rammevilkåra for norske bedrifter. Ein har senka skattar og avgifter som gjer at ein står betre rusta. Ein har rekordinvesteringar i infrastruktur, i veg og bane. Aldri tidlegare har det blitt investert meir i veg og bane enn det blir neste år, og det vil då medføre at transportkostnadene vil gå ned, både for bedrifter og for privatpersonar.

I tillegg til det har ein sett i gang eit forenklingarbeid og gått laus på skjemaveldet. Det vil gi ytterlegare forbetringar for bedrifter og gjere at ein kan få redusert kostnadene når det gjeld produksjon av varer og tenester i Noreg. Det er eit godt grunnlag.

Så er eg heilt avslappa og trygg på at regjeringa kjem til å følge denne utviklinga veldig nøye og kjem tilbake

til Stortinget dersom det på eit eller anna tidspunkt skulle bli behov for det. Men i utgangspunktet har vi nettopp vedtatt eit statsbudsjett som er godt tilpassa dei utfordringane vi står framfor, og så må vi sjølv sagt følge utviklinga vidare.

No er dette med kommuneøkonomi nemnt, og der følger fleirtalet den praksisen som har vore, altså at kommunane må ha føreseielege rammer, og det er at ein får behalde auka skatteinntekter, men så må ein ta belastninga dersom skatteinntektene sviktar. Så her følger ein den praksisen som har blitt følgd over lang tid.

Då vil eg avslutte med å takke for eit godt samarbeid i året som har gått. Eg synest det er veldig fint at vi har ein del gode kvalitetar i Noreg, nemleg at vi kan vere veldig ueinige i sak, men vi er ikkje uvener for det. Vi kan ha ein god tone sjølv om vi er ueinige politisk, og det synest eg vi har hatt i komiteen og i alt samarbeid. Det har vore eit godt år, sjølv om det har vore hektisk og arbeidskrevjande til tider.

Då vil eg avslutte med å ønskje alle god jul og godt nytt år, og så sest vi til neste år.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:19:44]: Abraham Lincoln sa når han skiftet standpunkt i en sak: Jeg gir ikke meget for en mann som ikke er klokere i dag enn han var i går. Han hadde fått ny innsikt da.

Derfor har jeg prøvd å lese meg litt opp på hva Gjermund Hagesæter har ment opp igjennom tiden, om skattesvikt og kommuneøkonomi. Jeg fant et privat forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Gjermund Hagesæter som handlet om skattesvikten i kommunene i 2004. Jeg synes det er trist at Hagesæter har skiftet standpunkt i denne saken, for her står det bl.a. i forslaget:

«Det er viktig å understreke at kommunesektoren er avhengig av forutsigbarhet for å kunne levere kvalitetsmessig gode tjenestetilbud til sine innbyggere.»

Hagesæter og Sandberg var veldig tydelige på at hvis man ikke kompenserte den skattesvikten man så i 2004, ville det bli krise rundt i landets kommuner. Men takket være iherdig innsats, bl.a. fra finanskomiteens leder på det tidspunktet, fikk man til en ekstra bevilgning til kommunene med bakgrunn i skattesvikten. Da sa Gjermund Hagesæter i gledesrus – etter at man hadde fått kompensert kommunene etter skattesvikten – at

«vi har oppnådd merkbare forbedringer for å få slutt på de uverdige forhold som mange syke og gamle lever under».

I 2004 var Siv Jensen også veldig tydelig på at det egentlig er helt meningsløst at kommunene ikke skal bli kompensert når skatteinntektene svikter. Siv Jensen sa til Bergens Tidende:

«I dag er det slik at staten bokstavelig talt kompenserer staten for tapte inntekter. Det samme prinsipp må gjelde for kommunene, noe våre ordførere også har påpekt.»

Det har vært skattesvikt for kommunene to ganger de siste ti årene – det var i 2004, og så var det i forbindelse med finanskrisen. I 2004 presset Fremskrittspartiet gjennom at man skulle kompensere kommunene, nettopp fordi

man var opptatt av forholdet til landets eldre. Da det var finanskrisen, tok regjeringen initiativ til det selv, den regjeringen jeg var en del av, fordi vi mente at det var viktig at man ikke skulle få en nedtrapping i kommunens aktivitet, selv om skatteinntektene sviktet.

Nå er vi oppe i den tredje gangen på ti år da det er skattesvikt i norske kommuner, og da har Fremskrittspartiet fått makt. Og når Fremskrittspartiet har fått makt, er det tydeligvis helt greit at det blir dårligere pleie og omsorg rundt omkring i hele landet – for det er jo resultatet! Det blir kanskje en skattesvikt på rundt 3 mrd. kr, og når over halvparten av kommunenes utgifter går til pleie og omsorg og de må kutte for å finansiere den skattesvikten, er det der det må kuttes, skal det monne noe.

Når vi ser de tallene vi ser for norsk økonomi nå, når vi ser den skattesvikten vi ser nå mot slutten av året, er det veldig sannsynlig at de anslagene som ligger i statsbudsjettet for neste år når det gjelder skatteinngang, kommer til å vise seg å være feil. Det er mange ting som peker mot at det kommer til å bli lavere skatteinngang enn det vi tror, på grunn av sviktende forutsetninger i norsk økonomi. Da synes jeg det er rart at Fremskrittspartiet og Høyre er så prinsippfaste at uansett om virkeligheten endrer seg på alle mulige måter, skal man ikke se hvordan virkeligheten er ute i norske kommuner. Sånn som virkeligheten er ute i norske kommuner nå, blir det kutt istedenfor satsing.

Da skal jeg finne et sitat til fra Siv Jensen. Det er ikke en tekstmelding – det er et sitat. Det er fra valgkampen i fjor sommer, der Siv Jensen sier: Nok er nok. Vi må få forutsigbarhet i eldreomsorgen. Derfor skal vi ha en statlig finansiering. Det skal ikke være sånn at en har en eldreomsorg som er basert på svingende kommuneøkonomi.

Hvis man er for en statlig finansiering, som Fremskrittspartiet er, er det nettopp fordi man er for forutsigbarhet. Og når vi har et annet system, og man ser at vilkårene innenfor det systemet vi nå har, svikter, så burde Fremskrittspartiet være det første partiet som var med på å gi mer penger til landets eldre. Men nå har Fremskrittspartiet blitt så opptatt av budsjettbalanse, «teknikaliteter» og prinsipptryteri, at man glemmer John Alvhems gamle ånd; man må være mer opptatt av eldre enn av å være Finansdepartementets forlengede arm.

Presidenten: Presidenten regner med at det er nåværende finansminister og tidligere stortingsrepresentant Siv Jensen som representanten har omtalt som bare Siv Jensen.

Terje Breivik (V) [13:24:44]: Når me no gjer den siste handsaminga av statsbudsjettet 2014, er det med aukande usikkerheit knytt til viktige utviklingstrekk ved norsk økonomi og langt meir urovekkjande enn me trudde berre for kort tid sidan.

Eg tok opp denne problemstillinga med finansministeren i spørjetimen i går og skal la vera å gjenta mykje av det same her. Likevel er eg ein tanke ottefull over dei litt ulike signala som kom frå finansministeren og statsministeren gjennom gårdagen. Mens finansministeren meiner at det ikkje er noko nytt i den situasjonen me no opplever, i

Dagens Næringsliv i dag, og at me på alle måtar er godt tilpassa framtida, så meiner statsministeren i Dagsavisen i dag at Noreg må omstillast frå oljenasjon til ein grøn økonomi fortare enn ho og regjeringa har trudd til no. No er det sjølvsagt rolla til finansministeren å senda ut roande signal i ein uroleg marknad, men la meg likevel seia, ikkje overraskande, at eg er meir samd med statsministeren enn med finansministeren.

Eg deler heller ikkje påstanden finansministeren set fram i same intervju i DN i dag:

«Derfor er det behov for de andre partiene som ville stramme inn [oljepengebruken] å gå i seg selv.»

I denne sammenhengen, sjølv om eg verkeleg er innstilt på å gå i meg sjølv frå tid til anna, føler eg ikkje noko prekärt behov for å gjera det, eller for så vidt å gå andre stader.

Venstre la fram eit statsbudsjettforslag for neste år som inneheldt både monalege og målretta skattelettar for næringslivet som omstiller Noreg til ein grøn økonomi langt fortare enn det forslaget til regjeringa la opp til. Samstundes hadde ein noko mindre oljepengebruk. Det meiner eg bestemt er både ansvarleg og å stille opp for framtida.

Me ser òg nokre tydelege signal om ei ny tid i det dokumentet me no handsamar. For fyrste gong på veldig, veldig lenge har me ei nysaldering som vert gjord opp med auka oljepengebruk i høve til det som er lagt til grunn i RNB. Det er ein etter måten stor svikt i skatteinngangen, som fyrst og fremst reflekterer lågare overskot i norske verksemdar, og inntektene frå petroleumsverksemda er 3,3 mrd. kr lågare enn forventa. I tillegg er petroleumsskattar og -avgifter samla nedjusterte med 10,1 mrd. kr.

Eg er samd med finansministeren i at me ikkje har ei krise no, og at me på mange måtar er godt forspente og betre enn dei fleste andre land. Men det kan fort verta ei krise om me ikkje gjer ting i forkant, men heller ventar og ser om utviklinga snur litt av seg sjølv. Omstillingar kan vera krevjande, og dess lenger me ventar, dess meir krevjande kan det verta. Difor håper og trur eg at regjeringa allerede i løpet av kort tid tek nødvendige grep for nettopp å omstilla Noreg frå ein oljenasjon til ein grøn økonomi, slik statsministeren varslar.

Eg peiker på nokre få nødvendigeheiter i så måte. Me må ha ei stortilt satsing, sjølvsagt, på forskning og innovasjon, spesielt innanfor dei klimavenlege løysingane – det raud-grøne kvileskjeret må erstattast av ein eksplosiv langspurt. Me må ha ein fullstendig gjennomgang av den statlege kapitaltilgangen til norsk næringsliv og gründerar – eg og Venstre vil ha ein full gjennomgang av Investinor, Argentum og Innovasjon Noreg. Eg er heilt sikker på at alle dei milliardane som ligg der, til dels ubrukte, kan brukast betre og meir framtidretta mot ein ny, grøn økonomi. Ikkje minst må me hegna om det viktigaste konkurransefortrinnet me har, innovasjonsevne i verdsklasse. Og sjølvsagt må me ha fullt fokus på modernisering i alle ledd av offentleg sektor. Regjeringa har ein veldig god ansats i så måte. Mykje meir kan gjerast. Digitalisering og innkjøp er sjølvsagt to viktige område. Staten bør i tillegg vera ein pådrivar for at kommunane òg får maksimal nytte av dei enorme effektiviserings- og forenklingsevinstane som

ligg i ei systematisk digitalisering av offentlege tenester og tilbod.

Eg òg vil til slutt ynskje både medlemene i finanskomiteen og finansministeren ei riktig god jol! Saman har me gjort nokre viktige og rette vedtak det siste året. Det komande året kjem truleg til å krevja endå meir av oss enn det året me no legg bak oss.

På vegner av Venstre vil eg seia at me i så fall er klare til å bidra i den felles dugnaden me må gjera, sjølv om det dann og vann vil vera på kostnad av eigne primærstandpunkt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:29:59]: Jeg er helt enig med representanten Breivik i dugnadens fortrefeligheter, og jeg tenker at vi trenger flere dugnader i Norge. På mange måter er det et politisk år vi nå legger bak oss i Norge, der dugnaden har fått en mindre plass i norsk politikk: mindre velferd, store kutt i velferdsordninger til dem som trenger det aller mest, og ikke minst en direkte smålig asyl- og flyktningpolitikk. Vi tar ikke imot i nærheten av så mange flykninger fra den største flyktningkatastrofen siden annen verdenskrig som vi burde, og regjeringen har heller ikke gått av veien for å hevde at kommunene i Norge ikke har kapasitet til å ta imot f.eks. de 123 skadde syriske flyktningene som SV har foreslått å ta imot. Så viser det seg etter hvert at dette ikke er tilfellet: En rekke storbyer har fattet vedtak i sine kommunestyre om at flere syriske flykninger er hjertelig velkommen hos dem. Da ble det tyst fra regjeringen. For bare noen få dager siden stemte det store flertallet på Stortinget ned å ta imot disse flyktningene. Det er en trist start på jula for Stortingets del.

Nå ligger det kanskje en selvpoppfyllende profeti i regjeringens hardnakkede motstand mot å kompensere den sviktende skatteinngangen til kommunene, for det er klart at det vil bli mindre kapasitet f.eks. i kommunenes helsevesen, sykehjem, tilbud for mennesker med traumer, tilbud på skolesiden osv. om man ikke kompenserer for skattesvikten.

Vi i SV bruker denne anledningen til å foreslå å ta imot 123 skadde, syriske krigsflykninger, som det ærlig talt bare skulle mangle at Norge ikke kan ta imot, og som jeg er veldig overrasket over at selv ikke Venstre og Kristelig Folkeparti støtter å ta imot. Vi foreslår å kompensere for kommunenes sviktende skatteinngang. Jeg merker meg polemikken fra Venstre når det gjelder oljepengebruk. Jeg ville kanskje vært litt forsiktig med å gjøre det med tanke på det statsbudsjettet for neste år som nettopp er vedtatt, der Venstre ikke har noen problemer med å matche oljepengebruken til finansminister Siv Jensen i det som er et historisk ekspansivt statsbudsjett når det gjelder oljepengebruk.

Jeg vil ta opp forslag både når det gjelder krigsflyktningene fra Syria og sviktende skatteinngang fra kommunene. Og det er et forslag til, og det er et «løst forslag», forslag nr. 6, opprinnelig fra Ingunn Gjerstad på vegne av SV, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke bruke midler på grunnerverv for E18 Ramstadsletta–Lysaker.»

Vi fremmer dette forslaget i forbindelse med nysalde-

ringen fordi vi ikke er representert i transport- og kommunikasjonskomiteen, og sånn at det kan bli votert over.

Så vil jeg også benytte anledningen til å ønske både finansministeren, presidenten og finanskomiteen en god jul. Det har vært en, om ikke annet, veldig spennende og lærerik høst. Men jeg må innrømme at jeg håper det bare blir to slike høster til før det er et annet flertall på Stortinget som bestemmer i budsjettpolitikken.

Ole mic Thom m e s s e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Snorre Serigstad Valen tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [13:33:29]: Det har vært interessant å få anledning til å observere konsekvensene av politisk hattebytte på kloss hold dette året. Det har vært lærerikt for et nytt parti. Det har vært lovende i den forstand at debatten på Stortinget om framtida for Norge, om hvordan vi skal investere pengene våre, har frisknet ganske kraftig til. Det er sunt. Og denne debatten om nysalderingen skjer på en dag det er satt mer fart i tenkningen rundt nødvendigheten av å omstille Norge enn kanskje noen hadde forestilt seg for ikke så veldig lenge siden.

Denne debatten, som vi har i dag, burde selvfølgelig vært basert på at det allerede fra regjeringens side var foreslått tiltak og endringer i en størrelsesorden som faktisk bidrar til en omstilling av norsk økonomi, og som faktisk bidrar til det grønne skiftet regjeringen hyppig snakker om – i hvert fall ved festlige anledninger. Vi burde se det som Miljøpartiet De Grønne har foreslått, nemlig en reell omlegging fra de innsatsfaktorene som i dag fortsatt hovedsakelig brukes til å gjøre Norge til en oljenasjon så lenge som overhodet mulig, til å bruke de samme innsatsfaktorene til å bygge opp den grønne, bærekraftige krets-løpsindustrien og næringslivet som vi er nødt til å bygge opp.

Det burde være en debatt som er basert på at det allerede fra regjeringens side var foreslått at samfunnsutviklingen ikke skal baseres på økt forbruk som det fortsatte hovedvirkemiddelet og -velferds målet, men på å utvikle et samfunn hvor livskvalitet er det vi forsøker å oppnå.

Det burde være en debatt som er basert på at vi nå benytter det som fortsatt også i dag er en fabelaktig mulighet for Norge til å bli et av de første landene som kommer inn i den bærekraftige, livkvalitetsbaserte krets-løpsøkonomien som vi må inn i.

Vi er helt åpenbart ikke der nå, men når jeg hører retorikken i denne salen og andre steder, ser jeg lysere på muligheten for at vi kan komme litt fortere dit, men det betyr at vi i framtidige salderingsdebatter blir nødt til å ta kraftigere oppgjør med tendensen til å tro at man kan få til en endring mens man investerer i det motsatte.

Til slutt vil jeg avlegge et forslag som Miljøpartiet De Grønne fremmet i forrige uke, en visitt. Det er et forslag som lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om videre utvikling av Svalbard-samfunnet, med vekt på bæ-

rekraft, miljøforskning, en fornybar energibase og nye næringsveier.»

Det forslaget falt på grunn av feilstemming, og jeg tar det opp igjen nå.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp det forslaget han refererte.

Statsråd Siv Jensen [13:37:36]: I dag behandler Stortinget budsjettet for 2014 for tredje gang. Utgangspunktet er et budsjett hvor regjeringen sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti tok flere grep for å styrke norsk konkurransevne gjennom tilleggsproposisjonen og forhandlinger i Stortinget. Vi senket skatter og avgifter, styrket forskningen, infrastrukturen og innovasjonen, og vi la grunnlaget for reformarbeid, nytenking og strukturendringer som kan ruste Norge for fremtiden.

Budsjettet for 2014 tok høyde for usikkerhet. Under budsjettdebatten for et år siden understreket jeg at norsk økonomi har noen langsiktige utfordringer, og usikkerheten har blitt større. Det samme sa statsministeren.

Da vi la frem budsjettet for 2015, understreket vi også at norsk økonomi trolig var ved et vendepunkt, der vekstimpulsene fra oljevirkksomheten ville avta. Vi pekte på at nedgangen i oljeprisen vil kunne gi raskere nedgang i etterspørselen fra oljevirkksomhet enn ventet. Oljeprisen har falt fra 115 dollar per fat i juni til et nivå rundt 60 dollar per fat nå. Det gir lavere inntekter til staten, men også oljeselskapenes inntekter faller.

På noen områder er utviklingen i norsk økonomi litt svakere enn lagt til grunn i fjor høst. Anslaget for betalte skatter og avgifter fra fastlandsøkonomien i 2014 er satt ned med knapt 24 mrd. kr gjennom året. Størstedelen kan føres tilbake til konjunktursituasjonen og andre forbigående forhold.

Samtidig er også statsbudsjettets netto utgifter satt ned. Det trekker i motsatt retning. I sum er anslaget for bruk av oljeinntekter i 2014 satt opp med vel 2 mrd. kr siden i fjor høst. Dette er godt innenfor de variasjoner som vi har sett tidligere år.

Nysalderingen er først og fremst en teknisk gjennomgang av budsjettet, og i tråd med budsjettavtalen for 2015 tilrås det å bevilge midler til norsk deltakelse i en ny fase av det europeiske romprogrammet Copernicus.

Skatteinngangen til kommunene ser ut til å bli vel 2 mrd. kr lavere enn ventet i år. Kommunene ønsker å ha egne skatteinntekter, det gir dem frihet, men med frihet følger også ansvar for egen økonomi, og i sin planlegging må selvsagt kommunene ta høyde for svingninger i skatteinntektene. I ni år på rad har kommunenes skatteinntekter blitt høyere enn ventet, og disse pengene har kommunene fått beholde. I 2012 ga det kommunene eksempelvis hele 5,7 mrd. kr ekstra inntekter. Men et godt system må fungere begge veier, slik også kommunenes egen organisasjon, KS, fremhever. Vi må se helheten i det økonomiske opplegget for kommunene. Det er et godt opplegg. Kommuneopplegget for 2015 gir rom for en videreutvikling av det kommunale tjenestetilbudet. Etter avtalen i Stortinget om budsjettet for neste år kan den reelle veksten i kom-

munesektorens samlede inntekter anslås til 7,8 mrd. kr i 2015. Det er 2,8 mrd. kr høyere enn øvre grense i det intervallet som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2015. Veksten i de frie inntektene er klart høyere enn de økte utgiftene som følger av utviklingen i befolkningen og kostnader til pensjon.

Vi nærmer oss 2015, og vi står foran et år som kan bli krevende, og nok mer krevende enn noen hadde forestilt seg for kort tid siden. Omslaget i etterspørselen fra oljenæringen stiller vår evne til omstilling på prøve.

Norge har i dag et godt utgangspunkt for å møte slike endringer. Arbeidsledigheten er lav, sysselsettingen er høy. Lav oljepris er også positivt for oljeimporterende land og kan styrke den globale økonomiske veksten. Sammen med en svakere krone kan det bidra til økt eksport av norskproduserte varer og tjenester. Svakere krone er også en støtte for bedrifter som konkurrerer på norsk sokkel og i andre deler av vårt hjemmemarked. Samtidig understreker det behovet for vekstfremmende tiltak som bidrar til at vi står mer rustet fremover.

Norsk økonomi har flere forsvarslinjer. De tilpasninger som bedrifter, husholdninger og arbeidstakere gjør i markedene, er uten tvil det viktigste. Og fra myndighetenes side er pengepolitikken et førstelinjeforsvar. Vi har fra regjeringens side høy beredskap og følger utviklingen nøye. Hvis situasjonen skulle kreve det, er vi rede til å reagere raskt og legge frem forslag for Stortinget ved behov.

Så vil jeg avslutningsvis få lov til å takke for godt samarbeid gjennom 2014 og ønske Stortinget en riktig god jul!

Presidenten: Hjertelig takk for det. Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [13:42:52]: Jeg merker meg at finansministeren sier at skattesvikten i kommunene nå ligger an til å bli 2 mrd. kr i inneværende år. Da må jeg spørre: Er det slik at det er bedre tall og bedre prognoser etter november-tallene, noe som finansministeren sikkert har mer detaljerte opplysninger om enn det jeg har, eller er det slik at finansministeren har trukket fra de mindre utgiftene som kommunene vil ha som følge av at det ble en lavere utvikling i demografien? Og så må jeg også spørre: Er det slik at uansett hva som skjer med skatteinntektene i Kommune-Norge neste år, er det de tallene som nå gjelder, som står der, og som kommunene bare har å forholde seg til, for det er forutsigbarhet?

Statsråd Siv Jensen [13:43:40]: Vi hadde også en runde på dette under spontanspørretimen i går da kommunenes skatteinntekter var et viktig spørsmål fra Stortingets side. Jeg vil gjerne gjenta det jeg sa da.

For det første har vi et godt opplegg for kommunene for 2015 som sikrer oss videreutvikling av viktige velferdsoppgaver i kommunene også neste år. Jeg vil også gjenta det jeg sa i mitt innlegg, nemlig at den praksisen som også denne regjeringen følger, som også ble fulgt av den forrige regjeringen, er i tråd med det KS selv ønsker, nemlig at systemet og modellen skal gå begge veier. Det er et godt

system som sikrer kommunene forutsigbarhet, særlig også i en situasjon hvor de kan gå inn i 2015 med en god vekst i de samlede overføringene til kommunene, og ikke minst også i de frie inntektene.

Tore Hagebakken (A) [13:44:38]: Jeg fikk egentlig ikke svar på kjernen i spørsmålet mitt, og det er: Hva er den reelle skattesvikten – er det 2 mrd. kr, er det lysning, eller er det status quo, men at en da har trukket fra endringene i demografi? Det er litt viktig, for det dreier seg om ganske mye penger i differanse for Kommune-Norge.

Så vil jeg spørre finansministeren: Bekymrer det finansministeren at det skjer så mange velferdskutt nå som rammer eldre, andre omsorgstrengende, barn og unge ute i Kommune-Norge? Hvordan definerer egentlig Fremskrittspartiet – og regjeringen, får jeg da si – forutsigbarhet? Er det slik som Hagesæter sier, at en svikt på kanskje opp mot 3 mrd. kr, som er det siste tallet vi har forholdt oss til, er den optimale forutsigbarheten og et lysende eksempel på nettopp det for Kommune-Norge?

For eget vedkommende tror jeg at Kommune-Norge også kunne ønske seg et system der det var slik at de tallene som staten la til grunn for inntekter, også var de som faktisk gjaldt om det var svingninger. Det er det veldig mange kommuner som kunne ønsket seg.

Statsråd Siv Jensen [13:45:45]: Jeg merker meg at Arbeiderpartiet gang på gang kommer med påstanden om at vi nå står foran store velferdskutt i kommunene. Vi har hatt tett og løpende kontakt med KS om kommuneøkonomien for neste år og har fått svært gode tilbakemeldinger på den samlede veksten som gir kommunene mulighet til å styrke velferdstilbudet neste år. Det er jeg veldig godt fornøyd med. Det er mulig at det ikke passer helt inn i det bildet Arbeiderpartiet ønsker å tegne av situasjonen, men sannheten er altså den at også kommuneøkonomien vokser neste år. Da kan det umulig bli mindre velferd. Det er også slik, som jeg sa i går, at også kommunene har et effektiviseringspotensial, også kommunene har et ansvar for å ta stilling til hva de velger å bruke penger på. Jeg forventer at de løser de viktigste oppgavene først.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:47:03]: Jeg tok en titt innom KS' hjemmesider før jeg gikk inn i debatten, og jeg registrerte at de konstaterer at etter budsjettforliket er kommunesektoren tilflytt ytterligere 1,5 mrd. kr, og at KS hadde fått mye gjennomslag for det de mente var det viktigste sett fra kommunesektoren, for neste år. Når det er sagt, og det er en betydelig svikt framover i skatteinntekter, blir det også et tema for denne sal når vi nå får et større bilde. Det tror jeg det er grunn til å se på.

Mitt spørsmål når vi nå går mot jul, er: Hvilken julegave vil finansministeren ønske seg for norsk økonomi i 2015?

Statsråd Siv Jensen [13:47:59]: Jeg er helt enig med representanten Syversen i at vi selvsagt må følge utviklingen nøye, også for kommunesektoren gjennom 2015. Med mindre noe helt spesielt skulle skje for norsk økonomi, er

revidert budsjett for 2015 det første avstemningspunktet for det.

Så til spørsmålet om julegaven for norsk økonomi. Regjeringens viktigste julegave til norsk økonomi er det budsjettet som Stortinget nettopp har vedtatt. Det er et budsjett som er godt tilpasset norsk økonomi, og som svarer på mange av de omstillingsutfordringene vi står overfor. Regjeringen har, sammen med samarbeidspartiene, satt i gang mye viktig og helt nødvendig reformarbeid på en lang rekke områder. Mange av de reformene skal passere Stortinget i tiden som kommer, og vil være en vesentlig del av den omstillingen vi har visst lenge at norsk økonomi må møte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:49:12]: John Alveheim var Fremskrittspartiets klare og tydelige eldregeneral. Han representerte Telemark her på Stortinget. For noen dager siden var jeg i en radiodebatt der det var et innslag fra Drangedal, der de måtte kutte fra to nattevakter til én på grunn av sviktende inntekter i kommunene. Vedkommende person som ble intervjuet, hadde ligget halvannen time på baderomsgulvet og var redd for at han måtte ligge enda lenger hvis det ble færre nattevakter. Den samme typen historier hører vi fra rundt omkring i hele Norge.

Men så har Fremskrittspartiet lullet seg inn i en virkelighet om at alt som ser bra ut på papiret, er bra også ute i virkeligheten. Virkeligheten er at det er beintøft i norske kommuner. Da er spørsmålet mitt til finansminister Siv Jensen: Hvorfor var Fremskrittspartiet prinsipielt for å kompensere sviktende skatteinntekter i 2004, men er nå prinsipielt imot? Hva har endret seg?

Statsråd Siv Jensen [13:50:08]: Jeg takker for spørsmålet, for det gir meg en anledning til å si litt om Fremskrittspartiets engasjement når det gjelder eldreomsorgen. Vi er nå, som vi alltid har vært, opptatt av at eldreomsorgen skal være god. Den skal være mangfoldig, og den skal være lagt til rette slik at den er best mulig tilpasset den enkelte eldres behov. Noen har behov for sykehjemsplasser, andre ønsker seg gode tjenester og trygghet for å kunne bo lengst mulig i egen bolig. Derfor er det så viktig at regjeringen på bred front iverksetter tiltak i samarbeid med kommunene for å få det til.

Vi har innført en ordning der staten tar halve regningen når kommunene bygger sykehjem. Vi prioriterer kvalitet og kapasitet i helse- og omsorgssektoren, vi styrker kompetansen hos de ansatte, vi innfører et kommunalt helse- og omsorgsregister, vi ser nærmere på et forslag om et permanent pårørende- og brukerutvalg, og vi vil innføre kvalitetsindikatorer for omsorgssektoren – for å nevne noen av de viktige områdene regjeringen nå jobber med for å styrke eldreomsorgen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:51:14]: Hvis en regjering gjør lite og bevilger lite penger, treffer man mange enkelttiltak, slik at man skal framstå som handlekraftig. Det er dette man ser fra Fremskrittspartiet i eldrepolitikken – det er mange tiltak, men lite handling. Det beste – eller det verste – eksempelet på det er at man nå

skal sette av 20 mill. kr til å utrede en forsøksordning for statlig finansiering – utrede forsøk.

Spørsmålet er igjen: Hvorfor er det i år greit at man ikke skal kompensere skattesvikten på over 2 mrd. kr, mens man i 2004 mente det var uverdige at man ikke gjorde det, og da klarte å presse Bondevik II til å gjøre det, fordi man var opptatt av de eldre? Hva er forskjellen?

Statsråd Siv Jensen [13:52:02]: Det vanlige også for Fremskrittspartiet har vært å følge det systemet som vi alle har holdt fast ved, nemlig at kommunenes skatteinntekter, enten de er positive eller negative, skal bæres av kommunene, at de skal få beholde overskuddet og ta ansvar for underskuddet – for å si det litt enkelt.

2004 var et spesielt år, da den daværende regjering i samarbeid med Stortinget valgte å kompensere skattesvikten. Jeg har lyst til å minne representanten Slagsvold Vedum om at de samlede overføringene til kommunene da var langt mindre enn de er i dag, og skattesvikten større. Det forteller alle at behovet var større enn det er nå. Nå er vi i en situasjon hvor overføringene til kommunene blir betydelig styrket neste år. KS selv uttrykker tilfredshet med situasjonen, og da mener jeg at vi har levert.

Når det gjelder forsøksordning med statlig finansiering, er jo det en fantastisk mulighet til å få «benchmarket» det eksisterende systemet – med stor variasjon i eldreomsorgen i kommunene – med et statlig finansieringssystem, som Fremskrittspartiet har hatt tro på i mange år.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:53:26]: I går i spørretimen spurte jeg finansministeren om kvaliteten på eldreomsorgen i kommunene. Da fikk jeg et langt svar om investeringsordninger og antall sykehjemsplasser osv., men det var ikke det jeg spurte om. Jeg stilte et veldig enkelt spørsmål, som jeg gir finansministeren en mulighet til til å svare på: Mener finansministeren det blir bedre eller dårligere rammevilkår for god eldreomsorg i kommunene neste år når kommunene har en skattesvikt på 2 mrd. kr?

Statsråd Siv Jensen [13:53:56]: Når kommuneøkonomien blir styrket med nesten 8 mrd. kr neste år, er det et meget godt utgangspunkt for styrket velferdsproduksjon i kommunene neste år. Når det er sagt, er vi også opptatt av at kvaliteten på ulike pleie- og omsorgstjenester i regi av det offentlige skal være best mulig. Jeg tror vi alle kan være enige om at når det kommer rapporter som avdekker uverdige forhold, plikter både kommunene, som de fremste ansvarlige, og vi å gjøre noe med det. Nettopp derfor er jeg glad for at helseministeren er så tydelig på at det først og fremst handler om å heve kvalitet og kompetanse i sektoren, men samtidig handler det jo om måten vi velger å organisere tjenestetilbudet på. Dette er et område både regjeringen og Fremskrittspartiet har et sterkt engasjement i, og vi jobber tett med kommunene for å sørge for at det blir bedre tjenester også fremover.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [13:55:20]: Jeg tror finansministeren må ta innover seg at hvis eldreomsorgen skal bli god nok, handler det om folkene som jobber der, og det handler om relasjoner og det å kunne bli tatt vare på og få omsorg når man trenger det. Det lar seg ikke alltid effektivisere.

Statsråden var fornøyd med julegavene hun hadde delt ut i år. De ble ganske store og gullkantede for dem som allerede har det bra i dette landet, men til ungene som har utføre foreldre og sjelden en krone til overs, ble det ikke gaver, men de fikk lov til å bli med på spleiselaget for gavene til dem som er mest velstående. Det er sagt mye om det, og jeg skal ikke si så veldig mye mer, men det minner meg i hvert fall ikke særlig mye om budskapet fra Ham vi nå skal feire, og som jula er til ære for.

Satsing på næringslivet er også diskutert. Begrunnelsen for disse urettferdige julegavene som er delt ut nå, er jo at det skal bli så mye bedre for næringslivet, og Flåtten var her på talerstolen i sted og sa at kutt i formuesskatten var veldig velfundert, mens direkte satsinger på næringslivet var å kaste penger ut av vinduet i vill uorden og uten mening. Det er motsatt. Det vi satser på ordninger for næringsutvikling, vet vi hva går til. Men penger vi bevilger i lettelse på arveavgift og formuesskatt, aner vi ikke hvor blir av. Og ingen økonom har hittil kunnet påvise at det blir flere arbeidsplasser av det. Det blir bare mer urettferdighet.

Dette er en saldering – en teknisk gjennomgang. Derfor kunne man forvente at regjeringen hadde tatt skattesvikten i kommunesektoren på større alvor. Jeg registrerer nå at finansministeren ikke engang kan svare på hvor stor skattesvikten faktisk er, og det mener jeg er veldig bekymringsfullt. Dette handler om en usikkerhet i forutsetningene for budsjettet. Det budsjettåret er snart omme, og det vil bety at man må foreta kutt i året som kommer. Dette handler om en forutsigbarhet som det er nødvendig å ha for nettopp dem som skal drive eldreomsorgen, for det handler om å ansette folk, om å kunne planlegge, om å kunne kvalifisere og rekruttere folk til å gjøre disse viktige jobbene.

Det må jo være et paradoks at Bergen klarte å fjerne eiendomsskatten da SV satt i regjering, mens nå når Fremskrittspartiet og Høyre sitter i regjering, ser de seg nødt til å innføre eiendomsskatt i kommunen igjen, med det budsjettet som finansministeren nå skryter så mye av.

Jeg ønsker også alle en god jul, men jeg håper at vi til neste jul er i stand til å dele ut julegavene til dem som trenger dem, og til dem som kan skape en bedre framtid for oss.

Helga Pedersen (A) [13:58:37]: Først vil jeg takke finansministeren for den veldig fine attesten hun gir den rødgrønne regjeringen, når hun slår fast at kommuneøkonomien er kraftig styrket siden 2004 og fram til i dag. Det er jeg selvfølgelig helt enig i. Men jeg er bekymret når finansministeren ikke kan svare på hva skattesvikten i kommunene nå ser ut til å bli. Det er veldig stor forskjell på 2 mrd. kr og 2,8 mrd. kr.

Årsaken til at jeg tok ordet, er at finansministeren kom med en påstand om at denne regjeringen følger samme praksis som tidligere regjering når det gjelder å kompense-

re skattesvikt i kommunene. Det er ikke riktig. Jeg vil bare slå fast at Arbeiderpartiet har en pragmatisk holdning til det spørsmålet. Vi mener at det er situasjonen, forventningene til kommunene og deres økonomi, som avgjør om vi skal kompensere skatt eller ikke.

Men Siv Jensen er jo den som har framholdt at vi skal ha som prinsipp at skatt skal kompenseres overfor kommunesektoren. Det var hun veldig tydelig på i 2004, da hun som nestformann og finanspolitisk talsperson for Fremskrittspartiet forhandlet med Bondevik II-regjeringen. Hovedkravet fra Fremskrittspartiet overfor Bondevik II-partiene var at skattesvikten i kommunene skulle kompenseres. Det støttet Arbeiderpartiet den gangen. Neste og siste gang det har vært skattesvikt i kommunene, var i 2009 i forbindelse med finanskrisen. Da gikk den rød-grønne regjeringen inn for å kompensere skattesvikten. Fremskrittspartiet støttet det i opposisjon. Men nå som Fremskrittspartiet sitter i regjering og har finansministeren, er tonen altså en helt annen. Da er det plutselig et prinsipp at man ikke skal kompensere skattesvikt.

Jeg er også litt undrende til finansministerens beskrivelse av virkeligheten i kommunene, at det ikke kommer velferdskutt. Vel, KS har nettopp lagt fram en budsjettundersøkelse som viser at det kommer kutt i mange kommuner, og de har lagt fram ganske detaljerte eksempler på det også. Overordnet viser undersøkelsen at det ligger an til realnedgang i satsingen på skole, at et flertall av fylkeskommunene, nesten alle, mener at man ikke vil ta igjen etterslepet i fylkesveivedlikeholdet med de ramene man har fått, og undersøkelsen viser også at fire av ti kommuner planlegger å øke eiendomsskatten, herunder Høyre-Fremskrittsparti-styrte kommuner som Bergen.

Jeg tviler på at kommunene synes det gir veldig mye mer forutsigbarhet at de ikke får kompensert skattesvikten. Da KS' landsstyre behandlet dette, var KS splittet. Da var det Høyre og Fremskrittspartiet som sikret at regjeringens holdning fikk gjennomslag, men det var i aller høyeste grad omdiskutert.

Mange kommuner løser dette nå ved å øke eiendomsskatten. Det må jo være et paradoks for Fremskrittspartiet, at de rikeste blir kvitt formuesskatten, men at folk flest må betale plastposeavgift og eiendomsskatt.

Svein Flåtten (H) [14:02:04]: Jeg tar ordet bare for å oppklare det jeg tror må være en misforståelse hos representanten Karin Andersen. Jeg sa ikke noe om at jeg var imot direkte satsinger på næringslivet. Tvert imot, Høyre har stemt for en rekke direkte satsinger på næringslivet langs mange linjer i denne salen opp gjennom årene. Det jeg sa, var at vi forlanger mye mindre kvalitetssikring av resultatene når det gjelder dette enn det de som er imot satsingen på den private kapitalen, krever. Det er ikke mer enn en dag eller to siden vi kunne lese i avisene om betydelige tap i et av våre investeringsselskaper. Vi vet at såkornfondene av og til går dårlig. Det er en kalkulert risiko. Vi er for å bruke disse direkte investeringene. Jeg nevnte faktisk ikke ordet «formuesskatt». Hvorfor er det så galt at vi stimulerer privat kapital til å investere i Norge? Tross alt er de fleste av de små og mellomstore bedriftene i dette landet

finansiert ved privat kapital. Alle disse arbeidsplassene er skapt på den måten. Det må også i denne debatten gå an å se på det forholdet.

Så har jeg lyst til å legge til, siden jeg likevel har belemret Stortinget med å ta ordet, at jeg er veldig glad for at våre samarbeidspartnere i budsjettforliket, Kristelig Folkeparti og Venstre, ved denne korsveien hvor vi ser bakover i salderingen, også ser fremover mot den situasjonen vi nå har i norsk økonomi, som ikke på noe vis er kritisk, men som utvilsomt er krevende, som er utfordrende, og som krever omstillinger. Jeg er glad for at de løfter blikket og ser fremover. Jeg mener ikke med det å kritisere dem som er opptatt av kommuneøkonomi, det er berettiget, men la meg si om kommuneøkonomien at det er et faktum at realveksten er høyere enn den har vært i ganske mange av de årene som ligger bak oss. Det er bare å se på tallene. Det er ikke retorikk – det er rett og slett helt klare tall. Og undersøkelsen fra KS, hvor stort sett rådmennene svarer, viser da også at sammenlignet med forrige års undersøkelse, har man den samme holdningen til det: Man sier at dette blir vanskelig, det vil bli utfordrende og krevende. Det tror jeg på. Jeg tror at det hvert eneste år, uansett regjering, er krevende å få økonomien til å gå i hop i norske kommuner. Men det er en jobb politikerne tar. Jeg tror de tar den med stor kompetanse og med mål om å få det til i kommunene rundt omkring.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:05:29]: Jeg skal ikke ta fra SV engasjementet for utsatte grupper, men jeg tillater meg kanskje å nevne for SVs representanter at i den grad man skal karakterisere andre, bør man i hvert fall ta med et litt mer helhetlig bilde av situasjonen. Så jeg regner med at det må være en forglemmelse fra SV når man ikke tar med en del av det positive som skjer – i budsjettet – for utsatte grupper. Det var derfor jeg tok ordet, for å minne om det, siden det åpenbart trengs å bli minnet om.

Etter at den rød-grønne regjeringen hadde satt familievernet på sotteseng – som var tilfellet – har det nå vært en reell økning over to år, uten sammenligning for øvrig: Vi har styrket rus og psykiatri, både ved hvordan vi gir våre oppdragsbrev fra regjeringens side til helseforetakene, og reelt sett ved å styrke en lang rekke frivillige tilbud som går direkte til de mest sårbare gruppene. Vi har et antall på kvoteflyktninger – og hvis man i anstendighetens navn går tilbake og ser hva tallet var under forrige regjering, tror jeg tallenes tale er klar. Vi har en satsing på personlig brukerstyrt assistanse, som forrige regjering ikke maktet overhodet, og vi har økt antallet tilrettelagte arbeidsplasser, og vi har styrket den tidlige innsatsen i skolen.

Jeg bare minner om dette, siden det åpenbart hadde gått i glemmeboka for noen.

Karin Andersen (SV) [14:07:34]: Nei, det hadde ikke gått i glemmeboka. Hvis representanten fra Kristelig Folkeparti hadde hørt etter, hadde han hørt at det var regjeringen jeg kritiserte, og ikke Kristelig Folkeparti eller Venstre. Jeg vet at de har forbedret budsjettet, og det er bra. Men det er ikke nok, og begge partiene hadde fått mye mer ut av sine hjertesaker i et samarbeid med SV. I alle de

sakene som representanten Syversen nå nevner, hadde han fått bedre uttelling i et samarbeid med SV enn med de partiene han velger å samarbeide med. Kristelig Folkeparti og Venstre må også ta ansvar for i hvilken koalisjon de har lyst til å samarbeide.

Når representanten Flåtten snakker om kvalitetssikring, vet jeg ikke hva slags kvalitetssikring han snakker om når det gjelder å gi formuesskattelette eller å fjerne arveavgiften. I hvert fall er det slik at det er ingen økonomer som er enig i den måten å gjøre det på. Jeg skjønner at det ikke gjør stort inntrykk på Høyre-folk hva f.eks. den franske økonomen Thomas Piketty mener om dette, men OECD burde kanskje ha litt gjenklang i Høyre. Det er ikke en tenketank verken for SV eller venstresida. De mener altså at Norge taper opptil 9 pst. vekst på ulikhet, og ulikheten øker med dette budsjettet. Denne måten å dele ut skattelette på er hemmende for framtida vår. Det er derfor dette er alvorlig.

Det kunne kanskje være en tanke for Høyre heller å se på hva SV har gjort på dette området, nemlig å senke selskapskatten, som er direkte til bedriftene og hva de skal ha å klare seg med. Jeg tror det er en mye bedre veg å gå hvis vi ønsker en satsing på flere arbeidsplasser, å senke skatten på bedriftene, men beholde formuesskatten, for den er en uhyre viktig del av fordelingen i samfunnet. Og når fordelingen i samfunnet blir bedre, altså når vi deler mer, skaper vi mer. Det bør vel alle være enige om er en god strategi.

Presidenten: Representanten Svein Flåtten har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Flåtten (H) [14:10:05]: Jeg tror Pikettys drømmeland må være Norge, der det kanskje er de aller minste forskjeller i hele Europa.

Når det gjelder OECD, bryr vi oss mye om det. Den siste rapporten som de kom med, sier at det er gunstig med små forskjeller, altså er det gunstige forhold for næringsutvikling og for økonomi i Norge. Det er ganske sentralt. Så sier også OECD-rapporten, på samme måte som Piketty, at utdanning er den aller beste veien til å skape kompetanse, selvfølgelig, og til å skape ny vekst.

Nå var denne OECD-rapporten en generell rapport for hele OECD-området. I 2012 kom det en landrapport for Norge. Der skriver OECD, som Høyre også da brydde seg om, men som regjeringen ikke brydde seg om, at man advarer mot den særnorske formuesskatten, som er et hinder for utvikling av næringslivet i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. Sakene nr. 5–18 er andre gangs behandling av lovsaker, og presidenten vil foreslå at sakene behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 5 [14:11:25]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane (Lovvedtak

22 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 6 [14:11:26]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven) (Lovvedtak 23 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 7 [14:11:27]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Lovvedtak 24 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 8 [14:11:28]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard (Lovvedtak 25 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 9 [14:11:29]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Lovvedtak 26 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 10 [14:11:30]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 27 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 11 [14:11:31]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) (Lovvedtak 28 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 12 [14:11:32]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Lovvedtak 29 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 13 [14:11:33]

Stortingets vedtak til lov om opphevelse av lov 6. mars 2009 nr. 13 om Statens obligasjonsfond (Lovvedtak 30 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 14 [14:11:34]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) (Lovvedtak 31 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 15 [14:11:35]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 9. desember 2011 nr. 52 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 32 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 16 [14:11:36]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) (Lovvedtak 33 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 17 [14:11:37]

Stortingets vedtak til lov om overgangsregel til lov 7. desember 2012 nr. 76 del V om endringer i skatteloven (Lovvedtak 34 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Sak nr. 18 [14:11:38]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. desember 2013 nr. 117 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 35 (2014–2015), jf. Innst. 4 L (2014–2015) og Prop. 1 LS (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 5–18.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Før Stortinget går til votering:

Presidenten har fått en henvendelse fra kontroll- og konstitusjonskomiteen angående en høring de planlegger. På grunn av problemer med å finne tidspunkt for høringen anmoder komiteen om å kunne starte høringen på et tidspunkt som faller sammen med avviklingen av muntlig spørretime onsdag 14. januar.

Dersom høringen skal starte på dette tidspunktet, betyr det at man fraviker bestemmelsen i forretningsordens § 27 tredje ledd, som innebærer at det ikke skal holdes åpen kontrollhøring under muntlig spørretime.

Presidenten vil foreslå at anmodningen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen etterkommes, og at Stortinget godkjenner at nevnte bestemmelse i forretningsordenen fravikes.

Er det noen innvendinger mot dette? Så synes ikke – og det anses vedtatt.

Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 6 (2014–2015) – om Sametingets virksomhet 2013 – vedlegges protokollen.

Votering

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: I sakene nr. 2 og 3 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 3, 4 og 6, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Vi starter med forslag nr. 5, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om videre utvikling av Svalbard-samfunnet, med vekt på bærekraft, miljøforskning, en fornybar energibase og nye næringsveier.»

Dette er et forslag som i nær identisk form ble forkastet av Stortinget ved behandlingen av Svalbard-budsjettet 9. desember.

Behandlingen av forslaget må derfor vurderes etter § 38 siste ledd i forretningsordenen, der det står:

«Når et forslag er endelig avgjort, må forslaget ikke bringes frem igjen eller tas opp på nytt i samme stortingssesjon.»

I bestemmelsen i § 38 siste ledd står det imidlertid videre:

«Er det påtrengende nødvendig, (...) kan Stortinget likevel fatte vedtak om at et forslag tar opp til ny behandling, forutsatt at det igjen blir komitébehandlet.»

Etter behandlingen 9. desember er det klarlagt at forslaget angivelig skulle vært vedtatt, men at grunnen til at det ble forkastet, var at noen representanter stemte feil. Feilvoteringene ble ikke varslet under behandlingen av saken, så det var følgelig ikke grunnlag for å foreta ny votering. Et slikt resultat kan ikke endres i ettertid. Voteringen er dermed endelig.

Presidenten anser ikke at denne årsaken til at voteringsresultatet ble feil, er en «påtrengende nødvendig» grunn til at Stortinget skal fatte vedtak om å ta forslaget opp til ny behandling.

Presidenten foreslår derfor at behandlingsmåten for forslaget må bli i samsvar med § 39 annet ledd bokstav e, som innebærer at det «ikke tas under behandling».

Dersom et flertall likevel vil at forslaget skal behandles, gjelder bestemmelsen i § 38 siste ledd om at det er en forutsetning at «det igjen blir komitébehandlet».

Forslaget har riktignok ikke vært komitébehandlet tidligere, siden det var et såkalt løst forslag også ved behandlingen 9. desember. Bestemmelsen i forretningsordningen om at «det igjen blir komitébehandlet», kan imidlertid ikke tolkes slik at det vil være forskjell på behandlingen av et forslag som har sin opprinnelse som forslag i en komitéinnstilling og et «løst forslag» som det foreliggende.

For å gjøre dette enkelt – (munterhet i salen) – foreslår presidenten at behandling ikke skal skje. – Det kan tenkes at Helga Pedersen har et annet forslag.

Helga Pedersen (A) [14:26:58]: Jeg har lyttet veldig nøye. Arbeiderpartiet stemte for dette forslaget da det ble behandlet forrige uke. Da var det representanter i salen som stemte feil, og derfor kom ikke Stortingets reelle vilje til uttrykk. Vi mener derfor primært at Stortinget må få anledning til å votere på nytt over forslaget i dag, og hvis redegjørelsen til presidenten betyr at det overhodet ikke er mulig, mener vi subsidiært at det skal oversendes komité.

Presidenten: Det er det som er temaet, så da oppfatter jeg representanten Helga Pedersen slik at det er fremsatt forslag om at saken oversendes komiteen til behandling.

Da trenger vi en stemmeforklaring fra de øvrige partiene.

Øyvind Halleraker (H) [14:28:00]: Jeg takker for en ryddig og grei redegjørelse. Vi støtter presidentens forslag.

Presidenten: Noraker – nei, Norheim.

Kristian Norheim (FrP) [14:28:25]: Jeg takker også for redegjørelsen – og for navnebyttet! Fremskrittspartiet støtter også presidentens forslag.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:28:44]: Jeg skjønner at presidenten har sin bakgrunn fra jusen! Vi synes at vi skal sende det tilbake til komité, så hvis det var det som lå i presidentens forslag, støtter vi med andre ord det.

Presidenten: Nei, hvis dere ønsker å sende det tilbake til komiteen, støtter dere forslaget fra Helga Pedersen.

Hans Olav Syversen [14:29:05]: Da støtter vi at det skal sendes tilbake til komiteen.

Marit Arnstad (Sp) [14:29:15]: Senterpartiet støtter Arbeiderpartiets forslag om at forslaget oversendes komiteen for videre behandling.

Ola Elvestuen (V) [14:29:25]: Med forhistorien med en avstemning hvor noen angivelig stemte feil, vil vi, selv om det er et «løst forslag», stemme for at det oversendes komiteen.

Bård Vegar Solhjell (SV) [14:29:56]: SV støtter at forslaget vert oversendt til komiteen.

Presidenten: Og det støtter vel også Rasmus Hansson?

Rasmus Hansson (MDG) [14:30:03]: Trenger jeg å si det?

Presidenten: Nei. (Munterhet i salen.) Presidenten synes det ligger i luften at det nærmer seg jul!

For øvrig vil jeg for refereringens del si at det er viktig at vi har jusen i orden når det gjelder hva som protokollføres.

Vi har da følgende forslag: forslag fra presidenten om at forslaget ikke kommer til behandling, og forslag fra representanten Helga Pedersen om at forslaget oversendes komité.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom forslaget fra presidenten og forslaget fra Helga Pedersen ble forslaget fra Helga Pedersen bifalt med 57 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.31.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3, 4 og 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 3 lyder:

«I statsbudsjettet for 2014 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post		Kroner
5800		Statens pensjonsfond utland:	
	50	Overføring fra fondet, forhøyes med	20 689 082 000
		fra kr 137 502 298 000 til kr 158 191 380 000	
490		Utlendingsdirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	1 000 000

Kap.	Post	Kroner
	fra kr 843 351 000 til kr 844 351 000	
	73 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, forhøyes med	900 000
	fra kr 6 977 000 til kr 7 877 000	
	75 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, forhøyes med	700 000
	fra kr 16 887 000 til kr 17 587 000	
440	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten:	
	1 Driftsutgifter, forhøyes med	200 000
	fra kr 13 197 557 000 til kr 13 197 757 000	
3490	Utlendingsdirektoratet:	
	3 Reiseutgifter til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med	700 000
	fra kr 19 288 000 til kr 19 988 000	
	6 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter, forhøyes med	900 000
	fra kr 6 977 000 til kr 7 877 000	
820	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:	
	1 Driftsutgifter, forhøyes med	1 000 000
	fra kr 198 739 000 til kr 199 739 000	
821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:	
	60 Integreringstilskudd, forhøyes med	20 400 000
	fra kr 5 745 935 000 til kr 5 766 335 000	
	61 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, forhøyes med	100 000
	fra kr 398 477 000 til kr 398 577 000	
822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:	
	60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forhøyes med	1 600 000
	fra kr 1 581 379 000 til kr 1 582 979 000	
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:	
	65 Refusjon av kommunale utgifter til barnevernstiltak knyttet til enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger, forhøyes med	1 000 000
	fra kr 797 377 000 til kr 798 377 000	
3821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:	
	1 Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med	11 200 000
	fra kr 137 925 000 til kr 149 125 000	
	2 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med	200 000
	fra kr 37 957 000 til kr 38 157 000	
167	Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):	
	21 Spesielle driftsutgifter, forhøyes med	13 000 000
	fra kr 1 756 589 000 til kr 1 769 589 000»	

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de 123 kvoteflyktningene FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anmodet Norge om å ta imot og som ble avvist pga. antatt manglende kapasitet i kommunene, får komme til Norge i inneværende år.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke bruke midler på grunnerverv for E18 Ramstadsletta-Lysaker.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 102 mot 5 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.32.03)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2014 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post		Kroner
5800	50	Statens pensjonsfond utland: Overføring fra fondet, forhøyes med fra kr 137 502 298 000 til kr 158 164 480 000»	20 662 182 000

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 66 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.32.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2014 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post		Kroner
Utgifter			
571	68	Rammetilskudd til kommuner: Skattekompensasjon, <i>kan overføres</i> , bevilges med fra kr 0 til kr 2 000 000 000»	2 000 000 000

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 46 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift 14.32.53)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2014 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post		Kroner
Utgifter			
21	1	Statsrådet: Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 158 700 000 til kr 161 470 000	2 770 000
24	21	Regjeringsadvokaten: Spesielle driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 17 500 000 til kr 20 400 000	2 900 000
41	45	Stortinget: Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , <i>f o r h ø y e s</i> med .	23 500 000
922	73	Romvirksomhet: EUs romprogrammer, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 297 200 000 til kr 434 200 000	137 000 000
1600	1	Finansdepartementet: Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 322 500 000 til kr 326 000 000	3 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 55 150 000 til kr 51 650 000	3 500 000
1618	1	Skatteetaten: Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 4 694 800 000 til kr 4 694 728 000	72 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 152 200 000 til kr 173 200 000	21 000 000

Kap.	Post	Kroner
1632	Kompensasjon for merverdiavgift:	
	61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med 800 000 000 fra kr 19 800 000 000 til kr 19 000 000 000	
	72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med 60 000 000 fra kr 1 690 000 000 til kr 1 750 000 000	
1645	Statens finansfond:	
	70 Tilskudd til drift, n e d s e t t e s med 1 700 000 fra kr 3 000 000 til kr 1 300 000	
1650	Statsgjeld, renter mv.:	
	89 Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med 286 900 000 fra kr 10 785 100 000 til kr 10 498 200 000	
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning:	
	98 (NY) Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , b e v i l g e s med 17 206 000 000	
2309	Tilfeldige utgifter:	
	1 Driftsutgifter, n e d s e t t e s med 10 426 212 000 fra kr 10 476 212 000 til kr 50 000 000	
2315	Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet:	
	1 Driftsutgifter, n e d s e t t e s med 2 251 000 fra kr 2 251 000 til kr 0	
2800	Statens pensjonsfond utland:	
	50 Overføring til fondet, n e d s e t t e s med 5 185 000 000 fra kr 314 129 000 000 til kr 308 944 000 000	
I n n t e k t e r		
3041	Stortinget:	
	40 Salg av leiligheter, f o r h ø y e s med 13 000 000 fra kr 105 000 000 til kr 118 000 000	
4602	Finanstilsynet:	
	86 Vinningsavståelse og overtredelsesgebyr, f o r h ø y e s med 6 500 000 fra kr 500 000 til kr 7 000 000	
4618	Skatteetaten:	
	1 Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr, n e d s e t t e s med 1 500 000 fra kr 67 000 000 til kr 65 500 000	
	5 Gebyr for utleggsforretninger, f o r h ø y e s med 2 000 000 fra kr 38 000 000 til kr 40 000 000	
	85 Overtredelsesgebyr, f o r h ø y e s med 10 000 000 fra kr 100 000 til kr 10 100 000	
4620	Statistisk sentralbyrå:	
	85 Tvangsmulkt, f o r h ø y e s med 5 000 000 fra kr 10 000 000 til kr 15 000 000	
4634	Statens innkrevingssentral:	
	85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning, f o r h ø y e s med 50 000 000 fra kr 240 000 000 til kr 290 000 000	
	86 Bøter, inndragninger mv., f o r h ø y e s med 350 000 000 fra kr 1 300 000 000 til kr 1 650 000 000	
	87 Trafikantsanksjoner, n e d s e t t e s med 2 000 000 fra kr 70 000 000 til kr 68 000 000	
	88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret, f o r h ø y e s med 50 000 000 fra kr 200 000 000 til kr 250 000 000	
4645	Statens finansfond:	
	95 (NY) Fondskapital, b e v i l g e s med 50 000 000 000	
5309	Tilfeldige inntekter:	
	29 Ymse, f o r h ø y e s med 200 000 000 fra kr 150 000 000 til kr 350 000 000	

Kap.	Post	Kroner
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:	
	30 Avskrivninger, f o r h ø y e s med fra kr 862 823 000 til kr 1 095 223 000	232 400 000
5501	Skatter på formue og inntekt:	
	72 Fellesskatt, n e d s e t t e s med fra kr 212 941 200 000 til kr 203 500 000 000	9 441 200 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum:	
	71 Ordinær skatt på formue og inntekt, n e d s e t t e s med fra kr 67 800 000 000 til kr 64 900 000 000	2 900 000 000
	72 Særskatt på oljeinntekter, n e d s e t t e s med fra kr 111 870 000 000 til kr 105 300 000 000	6 570 000 000
	74 Arealavgift mv., n e d s e t t e s med fra kr 1 900 000 000 til kr 1 700 000 000	200 000 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:	
	70 CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen, n e d s e t t e s med fra kr 4 900 000 000 til kr 4 500 000 000	400 000 000
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen:	
	70 Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 10 000 000 til kr 0	10 000 000
5511	Tollinntekter:	
	70 Toll, f o r h ø y e s med fra kr 2 900 000 000 til kr 2 950 000 000	50 000 000
	71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter, f o r h ø y e s med fra kr 195 000 000 til kr 225 000 000	30 000 000
5521	Merverdiavgift:	
	70 Merverdiavgift, n e d s e t t e s med fra kr 250 961 000 000 til kr 244 000 000 000	6 961 000 000
5526	Avgift på alkohol:	
	70 Avgift på alkohol, f o r h ø y e s med fra kr 12 440 000 000 til kr 12 700 000 000	260 000 000
5531	Avgift på tobakkvarer mv.:	
	70 Avgift på tobakkvarer mv., f o r h ø y e s med fra kr 7 040 000 000 til kr 7 150 000 000	110 000 000
5536	Avgift på motorvogner mv.:	
	71 Engangsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 21 160 000 000 til kr 18 700 000 000	2 460 000 000
	72 Årsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 10 090 000 000 til kr 9 980 000 000	110 000 000
	73 Vektårsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 372 000 000 til kr 365 000 000	7 000 000
	75 Omregistreringsavgift, f o r h ø y e s med fra kr 1 850 000 000 til kr 1 925 000 000	75 000 000
5537	Avgifter på båter mv.:	
	71 Avgift på båtmotorer, n e d s e t t e s med fra kr 76 000 000 til kr 70 000 000	6 000 000
5538	Veibruksavgift på drivstoff:	
	70 Veibruksavgift på bensin, n e d s e t t e s med fra kr 6 100 000 000 til kr 6 000 000 000	100 000 000
	71 Veibruksavgift på autodiesel, n e d s e t t e s med fra kr 11 130 000 000 til kr 10 500 000 000	630 000 000
5541	Avgift på elektrisk kraft:	
	70 Avgift på elektrisk kraft, n e d s e t t e s med fra kr 7 949 000 000 til kr 7 700 000 000	249 000 000
5542	Avgift på mineralolje mv.:	
	70 Grunnavgift på mineralolje mv., n e d s e t t e s med fra kr 2 000 000 000 til kr 1 850 000 000	150 000 000

Kap.	Post	Kroner	
	71	Avgift på smøreolje mv., n e d s e t t e s med fra kr 123 000 000 til kr 94 000 000	29 000 000
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.:	
	70	CO ₂ -avgift, n e d s e t t e s med fra kr 5 400 000 000 til kr 5 125 000 000	275 000 000
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall:	
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall, n e d s e t t e s med fra kr 47 000 000 til kr 40 000 000	7 000 000
5548		Miljøavgift på visse klimagasser:	
	70	Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), n e d s e t t e s med fra kr 415 000 000 til kr 367 000 000	48 000 000
5549		Avgift på utslipp av NO _x :	
	70	Avgift på utslipp av NO _x , n e d s e t t e s med fra kr 105 000 000 til kr 65 000 000	40 000 000
5551		Avgift knyttet til mineralvirksomhet:	
	71	Avgift knyttet til undersøkelses- og utvinningsrett av mineraler etter mineralloven, n e d s e t t e s med fra kr 10 000 000 til kr 4 000 000	6 000 000
5555		Avgift på sjokolade- og sukkerverer mv.:	
	70	Avgift på sjokolade- og sukkerverer mv., f o r h ø y e s med fra kr 1 250 000 000 til kr 1 320 000 000	70 000 000
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:	
	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv., n e d s e t t e s med fra kr 2 050 000 000 til kr 1 955 000 000	95 000 000
5557		Avgift på sukker mv.:	
	70	Avgift på sukker mv., f o r h ø y e s med fra kr 197 000 000 til kr 205 000 000	8 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje:	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje, f o r h ø y e s med fra kr 1 350 000 000 til kr 1 420 000 000	70 000 000
	71	Miljøavgift på kartong, n e d s e t t e s med fra kr 71 000 000 til kr 59 000 000	12 000 000
	72	Miljøavgift på plast, f o r h ø y e s med fra kr 25 000 000 til kr 30 000 000	5 000 000
	73	Miljøavgift på metall, n e d s e t t e s med fra kr 55 000 000 til kr 5 000 000	50 000 000
	74	Miljøavgift på glass, n e d s e t t e s med fra kr 81 000 000 til kr 77 000 000	4 000 000
5565		Dokumentavgift:	
	70	Dokumentavgift, n e d s e t t e s med fra kr 7 800 000 000 til kr 7 365 000 000	435 000 000
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet:	
	70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene, n e d s e t t e s med fra kr 329 800 000 til kr 309 800 000	20 000 000
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:	
	70	Avgift på frekvenser mv., n e d s e t t e s med fra kr 297 400 000 til kr 278 900 000	18 500 000
5584		Andre avgifter:	
	70	(NY) Etterslep, netto tilbakebetaling av utgåtte avgifter, b e v i l g e s med fra kr 200 000 til kr 200 000	200 000
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift:	
	80	Renter av statens faste kapital, n e d s e t t e s med fra kr 84 538 000 til kr 80 997 000	3 541 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank, n e d s e t t e s med fra kr 233 200 000 til kr 0	233 200 000

Kap.	Post	Kroner	
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta, nedsettes med fra kr 300 000 til kr 150 000	150 000
	82	Av innenlandske verdipapirer, nedsettes med fra kr 1 579 500 000 til kr 1 545 500 000	34 000 000
	84	Av driftskreditt til statsbedrifter, nedsettes med fra kr 309 800 000 til kr 210 200 000	99 600 000
	87	Renteinntekter mv. fra Statens finansfond, nedsettes med fra kr 7 800 000 til kr 7 400 000	400 000
	89	Garantiprovisjon, nedsettes med fra kr 40 100 000 til kr 23 500 000	16 600 000
5700	Folketrygdens inntekter:		
	71	Trygdeavgift, nedsettes med fra kr 122 300 000 000 til kr 120 600 000 000	1 700 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, nedsettes med fra kr 165 588 000 000 til kr 164 200 000 000	1 388 000 000
5800	Statens pensjonsfond utland:		
	50	Overføring fra fondet, forhøyes med fra kr 137 502 298 000 til kr 156 164 480 000	18 662 182 000
5999	Statslånemidler:		
	90	Lån, reduseres med fra kr 62 790 373 000 til kr -17 269 468 000	80 059 841 000

II

Stortinget samtykker i at folketrygdens finansieringsbehov for 2014 dekkes ved statstilskudd.

III

Videreføring av stikkord under Helse- og omsorgsdepartementet

Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 732 Regionale helseforetak, post 76 Innsatsstyrt finansiering, fortsatt skal ha stikkordet «overslagsbevilgning».

Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 732 Regionale helseforetak, post 77 Poliklinisk virksomhet mv., fortsatt skal ha stikkordet «overslagsbevilgning».

IV

Videreføring av stikkord under Samferdselsdepartementet

Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen, kan overføres, fortsatt skal ha stikkordet «kan nyttes under post 23».

V

Videreføring av stikkord under Forsvarsdepartementet

Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 1 Driftsutgifter, fortsatt skal ha stikkordet «kan overføres», samt at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, fortsatt skal ha stikkordet «kan nyttes under kap. 1761 post 45».

VI

Stikkord under Forsvarsdepartementet

Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 1 Driftsinntekter, ikke skal tilføyes stikkordet «kan nyttes under kap. 1760 post 45», samt at bevilgningen i statsbudsjettet for 2014 under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser, ikke skal tilføyes stikkordet «kan overføres».

VII

Stortinget samtykker i at kap. 3595 benevnes «Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur».

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sakene nr. 5–18

Presidenten: Når det gjelder sakene nr. 5–18, er det andre gangs behandling av lovvedtak.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning til noen av disse sakene. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 19 [14:33:35]

Referat

1. (129) Lov om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og tjenestemenn (karanteneoven) (Prop. 44 L (2014–2015))
Enst.: Sendes presidentskapet, som forelegger sitt utkast til innstilling for kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
2. (130) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Micaelsen, Ruth Grung, Tove Karoline Knutsen, Freddy de Ruiten og Audun Otterstad om å autorisere manuellterapeuter i henhold til helsepersonelloven (Dokument 8:44 S (2014–2015))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
3. (131) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med Arktisk råd (Dokument 3:3 (2014–2015))
4. (132) Riksrevisjonens undersøkelse av internkontroll på anskaffelsesområdet i Statens vegvesen (Dokument 3:4 (2014–2015))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Før vi avslutter dagens møte, har jeg gleden av å takke for en fin høst. Jeg synes det har vært gode debatter og god dynamikk i vårt arbeid, og jeg synes Stortinget har vært imøtekommende når det gjelder å bidra til at gjennomføringen av sakene har gått på en god måte. Med det har Stortinget vist ansvar som institusjon, og det er vel verdt å merke seg, og det kan vi godt fortelle videre ved de korsveier hvor det spørsmålet måtte komme opp.

Nå står julen for døren. Dere har jobbet hardt og tett lenge, og jeg ønsker dere en riktig god juleferie. Så kan vi komme tilbake hit med ladde batterier etter nyttår, klare for nye slag her i salen.

En riktig god jul, alle sammen!

Representantene (fra salen): God jul!

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.36.
